

Till Riksdagskommittén

Riksdagsstyrelsen beslutade den 16 juni 2004 genom tilläggsdirektiv att ge Riksdagskommittén i uppdrag att lämna förslag till hur en anpassning av lagen (1996:1059) om statsbudgetens bestämmelser med kompletterande förordningar kan ske till riksdagens myndigheters verksamhet.

Riksdagskommittén tillkallade en särskild expertgrupp bestående av biträdande kanslichefen i konstitutionsutskottet Ingvar Mattson, kanslichefen i finansutskottet Ove Nilsson, ekonomichefen i riksdagsförvaltningen Lena Uhlin, kanslichefen hos Riksdagens ombudsmän Kjell Swanström, stabschefen i Riksrevisionen Dag Levin Sparr, avdelningschefen i Riksbanken Björn Hasselgren, departementsrådet i Finansdepartementet Åke Hjalmarsson samt enhetschefen i Ekonomistyrningsverket Malin Eriksson.

Administrative direktören i riksdagsförvaltningen Per Bengtsson har varit ordförande i gruppen. Sekreterare har varit kanslirådet i Finansdepartementet Kristina Padrón. Hovrättsassessorn Åsa Bokström har under perioden maj–juni 2005 ingått i sekretariatet.

Expertgruppen påbörjade sitt arbete den 6 september 2004.

Expertgruppen får härmed överlämna sitt betänkande Införande av vissa av budgetlagens bestämmelser för riksdagens myndigheter.

Uppdraget är härmed slutfört.

Stockholm den 1 september 2005

Per Bengtsson

/Kristina Padrón

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Sammanfattning	5
Författningsförslag	11
1. Förslag till lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen	11
2. Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	18
3. Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen	21
4. Förslag till lag om ändring i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen	24
5. Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän	26
1 Inledning	27
1.1 Utredningsuppdraget	27
1.2 Expertgruppens arbete	27
1.3 Disposition av betänkandet	27
2 Behov av budgetlagens bestämmelser inom riksdagsområdet	29
2.1 Tydligare bestämmelser behövs	29
2.2 Myndigheternas särskilda ställning	30
2.3 En särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser	32
2.4 Områden där en lagreglering behövs	34
2.5 Lagens tillämpningsområde	35
3 Effektivitet och resultat	36
3.1 Effektivitet och god hushållning	36
3.2 Mål och resultat	37
4 Anslag och inkomstitlar	39
4.1 Anslagsvillkor	39
4.2 Redovisning mot anslag och inkomstitlar	45
4.3 Brutto- och nettoredovisning	47
4.4 Redovisning vid sidan av statsbudgeten	49
5 Ekonomiska förpliktelser	51
5.1 Beställningsbemyndiganden	51
5.2 Åtaganden i den löpande verksamheten	53
6 Kapitalförsörjning	55
6.1 Finansiering av anläggningstillgångar	55
6.2 Rörelsekapital	64
6.3 Leasing	67
6.4 Kompensation för ingående mervärdesskatt	68
7 Avgifter	69
7.1 Rätten att ta ut avgifter	69
7.2 Beslut om avgiftens storlek	72
7.3 Disposition av avgiftsintäkter	73

8 Förvärv och överlåtelse av statens egendom	74
8.1 Allmänt	74
8.2 Fast egendom	75
8.3 Aktier och andelar	78
8.4 Annan lös egendom	80
8.5 Affärsmässighet	81
8.6 Disposition av försäljningsinkomster	82
9 Donationer	86
9.1 Mottagande av donationer	86
10 Redovisning och revision	89
10.1 Allmän redovisningsskyldighet	89
10.2 God redovisningssed	90
10.3 Årsredovisning	92
10.4 Rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning	95
10.5 Revision	96
11 Ändringar i riksbankslagen	98
11.1 Bakgrund	98
11.2 Förvärv av aktier och andelar	100
11.3 Försäljning av aktier och andelar	102
11.4 Fastigheter	104
11.5 Kompensation för ingående mervärdesskatt	104
11.6 Avgifter för kopior m.m.	105
11.7 Effektivitet och hushållning	105
11.8 God redovisningssed	106
11.9 Revisionens iakttagelser	106
11.10 Övriga överväganden	107
12 Tillämpningsföreskrifter	109
12.1 Utveckling och förvaltning av föreskrifter	109
12.2 Anslag och inkomstitlar	110
12.3 Kapitalförsörjning	112
12.4 Avgifter	113
12.5 Kompensation för ingående mervärdesskatt	113
12.6 Donationer	114
12.7 Bokföring och årsredovisning	114
12.8 Betalningar och medelsförvaltning	117
12.9 Hantering av statliga fordringar	118
12.10 Övriga överväganden om tillämpningsföreskrifter	118
12.11 Beslut om tillämpningsföreskrifter	119
13 Övriga frågor	122
13.1 Konsekvensändringar i riksdagsförvaltningens instruktion	122
13.2 Konsekvensändringar i Riksrevisionens instruktion	122
13.3 Konsekvensändringar i JO:s instruktion	122
13.4 Ansvar för anslaget Statligt stöd till politiska partier	123
13.5 Ekonomiska konsekvenser av förslagen	123

14 Författningskommentarer	125
14.1 Förslaget till lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen	125
14.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	140
14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen	142
14.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen	143
14.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän	144
<i>Bilaga 1</i>	
Tilläggsdirektiv till Riksdagskommittén	145
<i>Bilaga 2</i>	
Förslag till tillämpningsföreskrifter	150

Sammanfattning

Expertgruppen har haft till uppgift att överväga hur en anpassning av bestämmelserna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen) med kompletterande förordningar kan ske till riksdagens myndigheters verksamhet. En utgångspunkt för arbetet har varit att bestämmelserna i budgetlagen och tillhörande förordningar ska gälla för riksdagens myndigheter om inte särskilda skäl finns.

Expertgruppen anser att det finns ett stort behov av ökad klarhet om vilka skyldigheter och befogenheter som riksdagens myndigheter har på finansmaktens område. Genom att införa vissa av bestämmelserna i budgetlagen och tillhörande förordningar för riksdagens myndigheter skulle ökad klarhet nås. Dessutom skulle upprätthållandet av goda rutiner i budgetarbetet inom riksdagens område underlättas. Införandet av sådana bestämmelser kan ske på ett sätt som är förenligt med riksdagsmyndigheternas särskilda ställning. Expertgruppen anser att detta lämpligen bör åstadkommas genom en särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän (JO) och Riksrevisionen.

För Riksbankens del föreslår expertgruppen att relevanta bestämmelser i budgetlagen införs genom kompletteringar i riksbankslagen. Skälen för detta är att endast ett fåtal av budgetlagens bestämmelser är tillämpliga på Riksbanken och att erforderliga anpassningar till budgetlagen kan ske inom riksbankslagens ram. Beskrivningen i det följande av innehållet i den nya lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser gäller således inte Riksbanken.

En särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser

Förslaget till lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen, nedan kallad riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser, innehåller relevanta delar av budgetlagens bestämmelser anpassade till riksdagsområdet. Vidare ingår ett antal bestämmelser som regeringen beslutat om i förordning men som för riksdagens myndigheter behöver ges lags form. Inom finansieringsområdet, dvs. anslag, kapitalförsörjning och avgifter, samt inom området förvärv och överlåtelse av statens egendom föreslås alla väsentliga bestämmelser föreskrivas i lag. En mycket begränsad mängd tillämpningsföreskrifter behövs till dessa bestämmelser. Inom redovisningsområdet, dvs. bokföring och årsredovisning, föreslås riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innehålla reglering som i huvudsak motsvarar budgetlagens bestämmelser. I tillämpningsföreskrifterna föreslås att hänvisning görs till regeringsområdet avseende bokföring och upprättande av resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys och tillhörande noter. Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen ingår i den statliga redovisningsorganisationen och konsolideras i Årsredovisningen för staten, och det är nödvändigt att de följer samma bestämmelser som gäller för myndigheter under regeringen. Sammantaget har förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser, inklusive

allmän motivering och författningskommentarer, samt de föreslagna tillämpningsföreskrifterna utformats så att de i allt väsentligt bedöms täcka in det ekonomiadministrativa området i sin helhet.

Anslagsvillkor

Förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innebär att alla anslagsvillkor föreskrivs i lagen, såväl vad gäller anslagssparande som anslagskredit. Anslagskreditens storlek föreslås begränsas till tre procent och anslagssparande får disponeras av myndigheten. Riksdagen kan dock för ett visst anslag besluta om andra villkor. Lagregleringen innebär att riksdagsförvaltningens rätt att besluta om anslagsvillkor upphör att gälla. De s.k. anslagsdirektiven kommer dock att finnas kvar men endast innehålla en sammanställning över de finansiella villkor som gäller för respektive myndighet med anledning av riksdagens beslut om statsbudgeten. Detta framgår av förslag till ändringar i riksdagsförvaltningens instruktion.

Beställningsbemyndigande

Budgetlagens bestämmelse om beställningsbemyndigande bör föras in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. I nuläget används inte beställningsbemyndigande inom riksdagsområdet, men expertgruppen har identifierat två fall där beställningsbemyndigande bör övervägas. Det ena fallet gäller Riksrevisionens åtaganden om biståndsprojekt som finansieras från det särskilda biståndsanslag som Riksrevisionen disponerar. Det andra fallet gäller vissa fastighetsinvesteringar inom riksdagsförvaltningen. Det senare är en konsekvens av att vissa fastighetsinvesteringar föreslås anslagsfinansieras.

Finansiering av anläggningstillgångar

Hur anläggningstillgångar ska finansieras bör föreskrivas i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Eftersom lagen vänder sig direkt till myndigheterna bör det i lag framgå vad som ska gälla för varje slag av anläggningstillgång. I likhet med vad som gäller för myndigheter under regeringen bör anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Riksdagen beslutar om dessa låneramar. Riksdagen kan dock besluta att finansiering ska ske på annat sätt. JO har en mycket begränsad investeringsverksamhet till följd av att myndigheten hyr väsentliga anläggningstillgångar från riksdagsförvaltningen. JO är i dag undantagen från lånefinansiering, och expertgruppen föreslår att JO även fortsättningsvis får anslagsfinansiera sina investeringar.

Expertgruppen föreslår vissa generella undantag från lånefinansiering. Bostadsrätter och mark bör anslagsfinansieras då dessa tillgångar har evig livslängd och ett lån aldrig skulle amorteras. Detta överensstämmer med den ordning som i dag tillämpas av riksdagsförvaltningen. Även investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen bör anslagsfinansieras. Tätskärmsprojektet är ett exempel på en sådan

investering som inte i första hand är avsedd för riksdagens verksamhet utan som görs i syfte att bevara byggnaderna, vilket bedöms tjäna ett vidare statligt och samhällsligt intresse. I dag lånefinansieras alla fastighetsinvesteringar med undantag för investeringar i mark. Förslaget innebär därmed en ny ordning för vissa fastighetsinvesteringar. Kulturtillgångar och andra tillgångar som inte används i verksamheten ska, enligt lagförslaget, anslagsfinansieras, i enlighet med den ordning som gäller för myndigheter under regeringen och som även tillämpas av riksdagsförvaltningen i dag.

Räntekonto med kredit

Myndigheternas rätt att använda ett räntekonto i Riksgäldskontoret för de medel myndigheten disponerar för sin verksamhet föreskrivs i lagförslaget. Även räntekontokreditens storlek bör anges i lag. Krediten föreslås uppgå till högst tio procent av årets anvisade anslagsmedel som myndigheten disponerar för sin verksamhet, om inte riksdagen beslutar annat. Denna kreditnivå överensstämmer med gällande ordning.

Avgifter

Riksdagens myndigheter har inte någon motsvarande befogenhet som regeringen när det gäller att besluta om att ta ut avgifter för frivilligt efterfrågade varor och tjänster eller bestämma avgifternas storlek. Enligt regeringsformen har riksdagens myndigheter endast rätt att meddela föreskrifter som avser förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter (RF 8:14). I förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser anges därför att myndigheten får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller bara om det följer av en lag eller av ett särskilt beslut av riksdagen. Riksdagsförvaltningens, JO:s och Riksrevisionens rätt att ta ut avgifter regleras i dag i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. samt i myndigheternas lagar med instruktioner. Där finns också bestämmelser som rör avgifternas storlek. Med undantag för riksdagsförvaltningen omfattar nuvarande bestämmelser inte rätten att ta ut avgifter för varor och tjänster av tillfällig natur eller mindre omfattning, t.ex. för informations- och kursmaterial, konferenser och kurser. En bestämmelse om detta bör därför införas i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Ett motsvarande förfarande bör tillämpas när det gäller rätten att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar.

I lagförslaget föreskrivs att en myndighet får bestämma avgiftens storlek endast efter särskilt bemyndigande från riksdagen. Sådana bemyndiganden ges i den föreslagna lagen och i myndigheternas lagar med instruktioner.

Slutligen innehåller lagförslaget ett generellt bemyndigande för myndigheten att disponera avgiftsintäkter från frivilligt efterfrågade varor och tjänster, vilket motsvarar regeringens bemyndigande enligt budgetlagen.

Förvärv och överlåtelse av statens egendom

Inom riksdagsområdet ska endast riksdagsförvaltningen förvärva och förvalta fast egendom. Detta bör framgå av lag. Lagförslaget innehåller därutöver bestämmelser om såväl förvärv som överlåtelse av fast egendom. Enligt förslaget är riksdagsförvaltningen skyldig att lämna förslag till en investeringsplan över fast egendom till riksdagen för godkännande. Investeringsprojekt med en kostnad överstigande 20 miljoner kronor ska särredovisas. Riksdagsförvaltningen får, enligt lagförslaget, besluta att sälja fast egendom om värdet inte överstiger 20 miljoner kronor. Bestämmelserna om fast egendom ska även gälla för tomträtt, bostadsrätt och byggnad som är lös egendom. Ordningen motsvarar i huvudsak den som regeringen har beslutat om för Statens fastighetsverk.

Myndigheter under regeringen får enligt beslut i förordning inte bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt eller förvärva aktier eller andelar i företag eller göra kapitaltillskott. Myndigheterna får inte utan regeringens bemyndigande sälja aktier eller andelar i ett företag. Motsvarande bestämmelser föreslås gälla för riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen. Dessa myndigheter äger i dag inte några aktier eller andelar i företag. Där emot finns Stiftelsen Braathens fond. Förvaltare av stiftelsen är riksdagen genom riksdagens interparlamentariska grupp. Riksdagsförvaltningen har åtaganden gentemot Stiftelsen för rättsinformation där förvaltningen är en av flera stiftare.

Annan lös egendom än aktier och andelar i företag får myndigheten besluta att överlåta, enligt lagförslaget.

Lagförslaget innehåller bestämmelser om disposition av försäljningsinkomster som i huvudsak motsvarar budgetlagens bestämmelser, dvs. har riksdagen beslutat om försäljning av egendomen ska inkomsten redovisas mot en inkomstittel på statsbudgeten. Om riksdagsförvaltningen har beslutat om försäljning av fast egendom får inkomsten disponeras för att finansiera investeringar som ingår i en av riksdagen godkänd investeringsplan. Har myndigheten beslutat om försäljning av lös egendom bestämmer finansieringssättet, dvs. anslag, lån eller annat sätt, hur försäljningsinkomsten får disponeras.

Donationer

Regeringen har beslutat om bestämmelser för donationer i förordning. I förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser är vissa av dessa bestämmelser införda. Bestämmelserna anger när myndigheten får ta emot en donation. Riksdagens medgivande krävs när donationen utgörs av fast egendom som ska behållas längre tid än två år, när donationen inte får avyttras (gäller dock ej kulturföremål) eller om donationen medför ett ökat behov av medel från statsbudgeten.

Redovisning

Bestämmelserna om redovisning i förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser motsvarar i huvudsak vad som gäller för regeringen enligt budgetlagen, dvs. en allmän redovisningsskyldighet inför riksdagen, att god redovisningssed ska följas och att årsredovisning ska lämnas till riksdagen. Årsredovisningens innehåll och tidpunkten för avlämnandet överensstämmer med vad som gäller för myndigheter under regeringen. JO undantas dock från kravet på att upprätta en finansieringsanalys.

Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen är vidare skyldiga att rapportera till statens informationssystem för budgetering och uppföljning på det sätt och i den omfattning som gäller för myndigheter under regeringen. Detta innebär krav på att redovisa utfallsinformation till statsredovisningen och att lämna prognoser över utgifter och inkomster.

Tillämpningsföreskrifter

Riksdagsstyrelsen bör få meddela tillämpningsföreskrifter till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Skälen för den föreslagna ordningen är att enhetlighet bör gälla inom riksdagsområdet. Det är även en praktisk ordning att det endast är en uppsättning tillämpningsföreskrifter som ska förvaltas och utvecklas. För att säkerställa att tillämpningsföreskrifterna inte kommer i konflikt med JO:s respektive Riksrevisionens särskilda ställning innehåller lagförslaget ett beredningskrav med dessa myndigheter. Vidare innebär lagförslaget att riksdagsstyrelsen inte får besluta om sådana föreskrifter som begränsar JO:s eller Riksrevisionens självständighet i den granskande verksamheten.

Förslag till ändringar i riksbankslagen

Expertgruppens förslag till ändringar i riksbankslagen har budgetlagen och förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser som förebild. Särskild hänsyn har tagits till de befogenheter Riksbanken har inom ramen för penning- och valutapolitiken och inom ramen för övriga uppgifter som centralbank. Strävan har varit att tillgodose de uttalanden riksdagen har gjort med anledning av Riksbankens försäljning av AB Tumba Bruk och Myntverket. De föreslagna ändringarna i riksbankslagen innebär att riksdagens medgivande krävs innan Riksbanken, i fråga om andra uppgifter än Riksbankens uppgifter som centralbank, förvärvar aktier m.m. Vidare föreslås att Riksbanken inte utan riksdagens medgivande får sälja aktier i bolag där staten har minst hälften av rösterna eller där försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse.

I likhet med vad som föreslås gälla för riksdagsförvaltningen bör Riksbanken ha riksdagens medgivande innan banken förvärvar eller säljer fastigheter vars värde överstiger 20 miljoner kronor. Bestämmelsen avser inte förvärv för att skydda en fordran.

Ekonomiska konsekvenser av förslagen

Investeringar som utförs av riksdagsförvaltningen och som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, föreslås anslagsfinansieras. Vid utgången av 2006 bedöms riksdagsförvaltningen ha tagit upp lån motsvarande knappt 200 miljoner kronor för att finansiera sådana investeringar. Antas förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör anslagsmedel tillskjutas för att lösa dessa lån och omvandla dem till statskapital för att få en ren modell som bygger på de nya principerna och samtidigt underlätta den ekonomiska styrningen av riksdagsförvaltningen. Riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Konsekvensen blir en tillfällig höjning av riksdagsförvaltningens anslag på ca 200 miljoner kronor budgetåret 2007. Statens lånebehov påverkas inte av detta.

Författningsförslag

Expertgruppen har följande författningsförslag.

1. Förslag till lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § I denna lag finns bestämmelser i anslutning till 9 kap. regeringsformen.

Bestämmelserna gäller för verksamhet som riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ansvarar för. Bestämmelser om Riksbanken finns i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Effektivitet och resultat

2 § I myndighetens verksamhet skall hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas.

3 § Myndigheten skall för riksdagen redovisa verksamhetens mål och de resultat som uppnåtts.

Anslag och inkomstitlar

Anslagsvillkor

4 § När riksdagen enligt 9 kap. 3–5 §§ regeringsformen anvisar anslag till angivna ändamål, skall anslagstypen ramanslag användas. Följande villkor skall gälla för de anslag myndigheten disponerar.

Myndigheten får tillfälligt överskrida ett anslag genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst tre procent av anvisat anslag. Tillgängliga medel under följande år skall reduceras med ett belopp motsvarande ianspråktagen anslagskredit.

Myndigheten får använda outnyttjade medel (anslagssparande) under följande år, dock längst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten.

Riksdagen kan för ett visst anslag besluta om andra villkor.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar

5 § Inkomster som myndigheten inte disponerar skall redovisas mot inkomstitel.

6 § Transfereringar skall redovisas mot anslag det budgetår då betalning sker. Övriga utgifter skall redovisas mot anslag det budgetår till vilket utgiften hänför sig.

Redovisning mot inkomstitel skall göras det budgetår till vilket inkomsten hänför sig.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar skall göras löpande.

Redovisning på eller vid sidan av statsbudgeten

7 § Myndighetens inkomster och utgifter skall redovisas brutto på statsbudgeten.

Om inkomsterna i en verksamhet bara skall bidra till att täcka verksamhetens utgifter, får utgifterna dock redovisas netto mot anslag.

8 § En verksamhet där myndighetens kostnader helt skall täckas med verksamhetens intäkter och där myndigheten får disponera intäkterna, skall inte redovisas mot anslag eller inkomstitlar.

Ekonomiska förpliktelser

Beställningsbemyndiganden

9 § För det ändamål och med högst det belopp som riksdagen beslutar får myndigheten beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det år statsbudgeten avser.

Åtaganden i den löpande verksamheten

10 § Myndigheten får ikläda staten sådana ekonomiska förpliktelser som är nödvändiga för att den löpande verksamheten skall fungera tillfredsställande.

Myndigheten får dock inte utan riksdagens bemyndigande ingå hyres- eller arrendeavtal med längre löptid än sex år.

Kapitalförsörjning

Finansiering av anläggningstillgångar

11 § Anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet skall, inom en eller flera ramar som riksdagen årligen fastställer, finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering skall ske på annat sätt. Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för sådana lån.

12 § Bostadsrätter och mark samt sådana investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna skall trots bestämmelsen i 11 § finansieras med anslag.

Även kulturtillgångar och andra anläggningstillgångar som inte används i verksamheten skall finansieras med anslag.

13 § En anläggningstillgång får trots bestämmelserna i 11 och 12 §§ finansieras med donation eller bidrag, om bidraget eller donationen skall svara för hela eller en del av finansieringen.

Rörelsekapital

14 § Myndigheten skall använda ett räntekonto i Riksgäldskontoret för de medel myndigheten disponerar för sin verksamhet.

Rörelsekapital i myndighetens verksamhet får finansieras med kredit på räntekontot. Krediten får uppgå till högst tio procent av de anslagsmedel som anvisats under året och som myndigheten disponerar för sin verksamhet, om inte riksdagen beslutar annat. Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för krediten.

Myndigheten får disponera ränteintäkter som uppstår på räntekontot.

Leasing

15 § Ett avtal om hyra eller hyrköp (leasing) får träffas under förutsättning att det, sett över hela den ekonomiska livslängden, leder till en lägre kostnad för staten än anskaffning genom köp.

Kompensation för ingående mervärdesskatt

16 § Myndigheten har rätt till kompensation för belopp motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), som hänför sig till verksamheten.

Myndigheten har dock inte rätt till kompensation om den ingående skatten omfattas av begränsningar i avdragsrätten enligt 8 kap. 9, 10, 15 eller 16 § mervärdesskattelagen.

Avgifter

Rätt att ta ut avgifter

17 § Myndigheten får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller bara om det följer av en lag eller av ett särskilt beslut av riksdagen.

18 § En myndighet får bestämma avgiftens storlek endast efter särskilt be- myndigande från riksdagen.

I de fall myndigheten får bestämma avgiftens storlek skall avgiften beräknas så att den högst täcker myndighetens kostnader för verksamheten.

Rätt att ta ut avgifter enligt denna lag

19 § Myndigheten får, om det är förenligt med myndighetens uppgift enligt lag, mot avgift tillhandahålla:

1. tidskrifter och andra publikationer,
2. informations- och kursmaterial,
3. konferenser och kurser,
4. lokaler,
5. utrustning,

- 6. offentlig inköps- och resurssamordning, och
- 7. information i elektronisk form.

Varor och tjänster enligt första stycket får tillhandahållas bara om verksamheten är av tillfällig natur eller av mindre omfattning.

För dessa varor och tjänster bestämmer myndigheten avgifternas storlek.

20 § Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen får ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Avgifterna skall bestämmas med ledning av de regler som gäller för myndigheter under regeringen.

Myndigheten får disponera de avgifter som tas ut med stöd av denna bestämmelse.

För Riksdagens ombudsmän finns särskilda bestämmelser i 27 § lagen (1986:785) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.

Disposition av avgiftsintäkter

21 § Myndigheten får disponera avgiftsintäkter från frivilligt efterfrågade varor och tjänster som myndigheten tillhandahåller, om intäkterna helt eller delvis skall täcka myndighetens kostnader för verksamheten.

Förvärv och överlåtelse av statens egendom

22 § I 23–33 §§ anges grunder för myndighetens förfogande över statens egendom.

Bestämmelserna gäller dock inte sådan avgift som myndigheten får disponera med stöd av 21 § eller försäljning av varor för vilka sådan avgift tas ut.

Med försäljning avses i 25, 27, 28 och 30 §§ även byte.

Fast egendom

23 § Riksdagsförvaltningen får förvärva och förvalta fast egendom.

24 § Riksdagsförvaltningen skall upprätta och fortlöpande uppdatera en plan över förvärv samt ny- och ombyggnad av fast egendom. Riksdagsförvaltningen skall lämna förslag till investeringsplan till riksdagen för godkännande. Förslaget skall omfatta samtliga investeringsprojekt och förslag till finansiering av dessa. Investeringsprojekt med en kostnad överstigande 20 miljoner kronor skall särredovisas.

25 § När värdet av fast egendom inte överstiger 20 miljoner kronor, får riksdagsförvaltningen besluta att sälja egendomen, om den inte alls eller endast i obetydlig utsträckning behövs i statens verksamhet och om det inte finns särskilda skäl för att egendomen fortfarande skall ägas av staten.

Aktier och andelar

26 § Myndigheten får inte utan riksdagens bemyndigande använda statens medel eller övriga tillgångar till att

1. bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt, eller
2. förvärva aktier eller andelar i företag eller göra kapitaltillskott i sådana rättssubjekt som avses i 1.

27 § Myndigheten får inte utan riksdagens bemyndigande besluta om försäljning av aktier eller andelar i ett företag.

Annan lös egendom

28 § Myndigheten får besluta att överlåta annan lös egendom än sådan som anges i 27 §, om egendomen inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar eller om den inte anskaffats med statens medel.

29 § Bestämmelserna om fast egendom i 23–25 och 32 §§ skall även gälla för tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom.

Affärsmässighet

30 § Försäljning skall genomföras affärsmässigt.

Disposition av försäljningsinkomster

31 § Har riksdagen beslutat om försäljning av egendom, skall inkomsten redovisas mot en inkomstitel på statsbudgeten, om inte riksdagen beslutar annat.

32 § Om riksdagsförvaltningen har beslutat om försäljning av fast egendom, får förvaltningen disponera inkomsten för att finansiera investeringar som ingår i en sådan investeringsplan som avses i 24 §.

33 § Om en myndighet har beslutat om försäljning av lös egendom, får myndigheten disponera försäljningsinkomsterna enligt följande. Har egendomen finansierats

1. med anslag får myndigheten disponera försäljningsinkomsten till den del den överstiger det bokförda värdet av egendomen.

2. med lån får myndigheten disponera det som återstår av försäljningsinkomsten sedan låneskulden har reglerats.

3. på annat sätt får myndigheten disponera hela försäljningsinkomsten. Inkomster får endast disponeras i den verksamhet där den sålda egendomen har använts.

Donationer

Mottagande av donationer

34 § En myndighet får ta emot en donation, om ändamålet med donationen har ett nära samband med myndighetens verksamhet eller om en närmare bestämning av ändamålet saknas. En donation får inte tas emot om den kan rubba förtroendet för myndighetens opartiskhet i myndighetsutövning eller skada myndighetens anseende.

35 § En myndighet får dock inte ta emot en donation utan riksdagens medgivande, om den överlåtna egendomen

1. utgörs av fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller byggnad som är lös egendom om egendomen skall behållas av staten längre än två år efter det att myndigheten får fri dispositionsrätt till egendomen,
  2. inte får avyttras, eller
  3. skulle medföra ett ökat behov för myndigheten av medel från statsbudgeten.
- Om egendomen utgörs av ett kulturföremål får myndigheten ta emot egendomen trots att den inte får avyttras.

Redovisning

Allmän redovisningsskyldighet

36 § Myndigheten är redovisningsskyldig inför riksdagen för den verksamhet den bedriver, de medel och de övriga tillgångar som står till myndighetens disposition. Redovisningsskyldigheten omfattar även myndighetens skulder och övriga ekonomiska förpliktelser.

God redovisningssed

37 § Myndigheten är bokföringsskyldig. Bokföringsskyldigheten skall fullgöras i enlighet med god redovisningssed.

Redovisningen skall ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av myndighetens medel och övriga tillgångar.

Årsredovisning

38 § Myndigheten skall varje år senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret.

Årsredovisningen skall bestå av resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning samt noter. Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen skall även upprätta en finansieringsanalys.

Rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning

39 § Rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning skall ske på det sätt och i den omfattning som gäller för myndigheter under regeringen.

Revision

40 § Myndigheten skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder myndigheten vidtagit eller avser att vidta med anledning av revisionens iakttagelser.

Tillämpningsföreskrifter

41 § Riksdagsstyrelsen får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av denna lag. Innan riksdagsstyrelsen beslutar om sådana föreskrifter skall berörda myndigheter ges tillfälle att yttra sig. Riksdagsstyrelsen får inte

besluta om sådana föreskrifter som begränsar Riksdagens ombudsmäns eller Riksrevisionens självständighet i den granskande verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

dels att 8 kap. 2 och 4 §§ samt 10 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas nya bestämmelser, 8 kap. 2 a §, 9 kap. 8 och 9 §§ samt 10 kap. 1 a och 5 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

2 §

Inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank får Riksbanken förvärva aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och ta på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter.

Inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank får Riksbanken förvärva aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och ta på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter.

Riksbanken får inte utan riksdagens medgivande göra sådant förvärv eller ingå sådan förpliktelse som avses i första stycket om detta avser andra uppgifter än Riksbankens uppgifter som centralbank.

2 a §

Riksbanken får besluta om försäljning av aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter.

Om försäljningen innebär en minskning av statens ägarandel i företag där staten har minst hälften av rösterna eller om försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse krävs dock riksdagens medgivande för försäljningen.

4 §

Riksbanken får förvärva fastigheter och inventarier som är avsedda för den verksamhet som banken bedriver eller har del i.

Riksbanken får förvärva *och sälja* fastigheter och inventarier som är avsedda för den verksamhet som banken bedriver eller har del i.

Om värdet av fastigheten överstiger 20 miljoner kronor, krävs riksdagens medgivande för förvärvet eller försäljningen.

För att skydda en fordran får Riks-

För att skydda en fordran får Riks-

Nuvarande lydelse

banken förvärva varje slag av egendom. Sådan egendom skall avyttras så snart det är lämpligt och senast när det kan ske utan förlust.

Föreslagen lydelse

banken *alltid* förvärva varje slag av egendom. Sådan egendom skall avyttras så snart det är lämpligt och senast när det kan ske utan förlust.

9 kap.

8 §

Riksbanken har rätt till kompensation för belopp, motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), som hänför sig till verksamheten.

Riksbanken har dock inte rätt till kompensation om den ingående skatten omfattas av begränsningar i avdragsrätten enligt 8 kap. 9, 10, 15 eller 16 § mervärdesskattelagen.

9 §

Riksbanken får ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Avgifterna skall bestämmas med ledning av de regler som gäller för myndigheter under regeringen.

10 kap.

1 a §

I Riksbankens verksamhet skall hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas.

3 §

Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksrevisionen och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksrevisionen lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för

Riksbanken är bokföringsskyldig. Bokföringsskyldigheten skall fullgöras i enlighet med god redovisningssed. Därvid skall i tillämpliga delar Europeiska centralbankens riktlinje om den rättsliga ramen för redovisning och finansiell rapportering inom Europeiska centralbankssystemet tillämpas.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, Riksrevisionen och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och Riksrevisionen lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst.

Nuvarande lydelse

hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Föreslagen lydelse

Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

5 §

Riksbanken skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder banken vidtagit eller avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

3. Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

dels att 7 och 20 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 2 och 9 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Riksdagsförvaltningen skall om annat inte är särskilt föreskrivet

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m., dock inte för Riksrevisionen,

2. meddela föreskrifter för utarbetandet av förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt meddela ekonomiadministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken och Riksrevisionen,

3. yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten samt besluta om villkor för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken,

4. handlägga frågor dels om arvodet och ersättningar till riksdagens ledamöter och till Sveriges företrädare i Europaparlamentet, dels om pensioner och andra förmåner till ledamöterna och deras efterlevande samt till företrädarna och deras efterlevande,

5. svara för frågor om löner och

Riksdagsförvaltningen skall om annat inte är särskilt föreskrivet

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m., dock inte för Riksrevisionen,

2. meddela föreskrifter för utarbetandet av förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt meddela *sådana* ekonomiadministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken och Riksrevisionen *som inte skall meddelas av riksdagsstyrelsen enligt 41 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen,*

3. yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten och upprätta en sammanställning för var och en av riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, över de finansiella villkor som gäller för respektive myndighet med anledning av riksdagens beslut om statsbudgeten.

4. handlägga frågor dels om arvodet och ersättningar till riksdagens ledamöter och till Sveriges företrädare i Europaparlamentet, dels om pensioner och andra förmåner till ledamöterna och deras efterlevande samt till företrädarna och deras efterlevande,

5. svara för frågor om löner och

Nuvarande lydelse

ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän förutom chefsjustitieombudsmannen och justitieombudsmännen samt svara för frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande.

6. ingå centrala kollektivavtal samt i övrigt utöva arbetsgivarens befogenheter enligt dessa när det gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen samt

7. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som riksdagsförvaltningen ingått, samt personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksrevisionen.

Riksdagsförvaltningen skall bereda riksdagens myndigheter tillfälle att framföra sina synpunkter på förhandlingsfrågor som direkt berör respektive myndighet.

Riksdagsförvaltningen får till envar av riksdagens myndigheter överlämna handläggningen av en avtalsfråga som är av betydelse för myndigheten.

Föreslagen lydelse

ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän förutom chefsjustitieombudsmannen och justitieombudsmännen samt svara för frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande.

6. ingå centrala kollektivavtal samt i övrigt utöva arbetsgivarens befogenheter enligt dessa när det gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen samt

7. meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av centrala kollektivavtal som riksdagsförvaltningen ingått, samt personaladministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksrevisionen.

riksdagens myndigheter tillfälle att

9 §

Riksdagsförvaltningen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla varor och tjänster samt inom riksdagens fastigheter upplåta lägenheter och lokaler. Förvaltningen får ta ut avgifter för sådana varor och tjänster samt uppdrag och upplåtelser.

Riksdagsförvaltningen bestämmer avgifternas storlek.

Riksdagsförvaltningen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla varor och tjänster samt inom riksdagens fastigheter upplåta lägenheter och lokaler.

I 19 och 20 §§ lagen (2006:000) med ekonomiaadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen finns bestämmelser om rätt för en myndighet att ta ut avgift i vissa fall. Riksdagsförvaltningen får även i övrigt ta ut avgifter för sådana varor och tjänster samt uppdrag och upplåtelser som avses i första stycket.

Riksdagsförvaltningen bestämmer avgifternas storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

4. Förslag till lag om ändring i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen att 5, 12, 19 och 22 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Riksrevisorerna beslutar gemensamt om verksamhetens inriktning och organisation, arbetsordning samt de ekonomi- och personaladministrativa föreskrifter som skall gälla för den egna verksamheten och som inte skall beslutas av riksdagsförvaltningen enligt 2 § första stycket 2, 3 och 7 lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen.

Riksrevisorerna beslutar gemensamt om verksamhetens inriktning och organisation, arbetsordning samt de ekonomi- och personaladministrativa föreskrifter som skall gälla för den egna verksamheten och som inte skall beslutas av riksdagsförvaltningen enligt 2 § första stycket 2 och 7 lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen *eller av riksdagsstyrelsen enligt 41 § lagen (2006:000) med ekonomistministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.*

Enligt förutsättningar som anges i 6 § första stycket 2 och 3 lagen (1994:260) om offentlig anställning får riksrevisorerna gemensamt i särskilda fall besluta att endast svenska medborgare får vara anställda inom Riksrevisionen.

12 §

Styrelsen beslutar om

1. framställningar och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas beslut i granskningsärenden avseende effektivitetsrevisionen och den årliga rapporten samt revisionsberättelserna över årsredovisningen för staten, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond,
2. yttranden till riksrevisorerna över granskningsplan, och
3. årsredovisning, *delårsrapport* och förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen.

Styrelsen beslutar om

1. framställningar och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas beslut i granskningsärenden avseende effektivitetsrevisionen och den årliga rapporten samt revisionsberättelserna över årsredovisningen för staten, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond,
2. yttranden till riksrevisorerna över granskningsplan, och
3. årsredovisning och förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen.

Innan styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten skall den inhämta riksdagsförvaltningens yttrande över förslaget.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Varje år senast den 22 februari skall Riksrevisionen till riksdagen avge årsredovisning för det senaste budgetåret.

Varje år senast den 15 augusti skall Riksrevisionen avge delårsrapport till riksdagen avseende de första sex månaderna av räkenskapsåret.

Riksdagens finansutskott svarar för att revision sker av Riksrevisionen.

22 §

Riksrevisionen skall bedriva internationellt utvecklingssamarbete i enlighet med vad riksdagen har beslutat.

Riksrevisionen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster. Riksrevisionen bestämmer avgifternas storlek och får disponera avgiftsinkomsterna.

Riksrevisionen får även i övrigt inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster som avses i andra stycket. Riksrevisionen bestämmer avgifternas storlek.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

5. Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän att 27 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 §

Expedition skall utfärdas utan avgift om *ej särskild anledning föranleder till annat*.

Skall avgift utgå skall den bestämmas med ledning av de regler som gäller för statliga myndigheter i allmänhet.

Avgiftsbeslut får *ej* överklagas.

Expedition skall utfärdas utan avgift om *det inte finns särskilda skäl att ta ut avgift*.

Om avgift skall tas ut skall den bestämmas med ledning av de regler som gäller för statliga myndigheter i allmänhet.

Avgiftsbeslut får *inte* överklagas.

Riksdagens ombudsmän får disponera avgiftsinkomsterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

1 Inledning

1.1 Utredningsuppdraget

Riksdagsstyrelsen gav den 16 juni 2004 genom tilläggsdirektiv Riksdagskommittén i uppdrag att lämna förslag till hur en anpassning av bestämmelserna i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen) med kompletterande förordningar kunde ske till riksdagens myndigheters verksamhet. Arbetet skulle utgå från behovet av jämförbarhet med de villkor som gäller för myndigheter under regeringen. Avvikelse skulle, enligt direktiven, förekomma endast i de fall där det är särskilt motiverat.

I uppdraget ingick att analysera hur bl.a. anslagsvillkor borde fastställas och hur anslagssparande borde prövas för riksdagens myndigheter. Särskild hänsyn skulle tas till riksdagsmyndigheternas särskilda ställning innan den ordning som tillämpas inom regeringsområdet överförs till riksdagsområdet. Vid behov skulle särskild anpassning av lagstiftningen föreslås.

De förslag som lämnades skulle så långt möjligt anpassas till de lagar som i dag gäller för riksdagens myndigheter. Förslag till ändringar i sådana lagar fick enbart läggas när det var nödvändigt för att säkerställa stringens i budgethanteringen inom riksdagsområdet.

I uppdraget ingick även att analysera riksdagsförvaltningens investeringar i fastigheter. Riksdagens fastighetskostnader orsakar stora belastningar på förvaltningens budget vilket gör att känsligheten för ränteförändringar framöver torde vara betydligt större än för de fastighetsförvaltande myndigheterna under regeringen.

Utredningen har i övrigt fritt fått pröva andra frågor av vikt för riksdagens hantering av anslags- och uppföljningsfrågor för riksdagens myndigheter.

1.2 Expertgruppens arbete

Utredningsarbetet har bedrivits i en expertgrupp under Riksdagskommittén. Expertgruppen har sammanträtt åtta gånger. En lägesrapport har lämnats till Riksdagskommittén vid dess sammanträde den 9 mars 2005.

Ekonomistyrningsverket har biträtt expertgruppen i arbetet med tillämpningsföreskrifter till lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

1.3 Disposition av betänkandet

Betänkandet inleds i avsnitt 2 med en bedömning av behovet av att införa budgetlagens bestämmelser för riksdagens myndigheter. I avsnitten 3–10 gör expertgruppen en genomgång av budgetlagen och tillhörande förordningar

och lämnar förslag till bestämmelser som ska gälla för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. I avsnitt 11 lämnar expertgruppen förslag som innebär ändringar i riksbankslagen. Avsnitt 12 innehåller överväganden om de tillämpningsföreskrifter som bör utfärdas till den föreslagna lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen samt om vilken instans som bör utfärda sådana föreskrifter. I avsnitt 13 sammanfattas avslutningsvis de konsekvensändringar som behöver göras i lagar med instruktioner för de berörda myndigheterna.

2 Behov av budgetlagens bestämmelser inom riksdagsområdet

2.1 Tydligare bestämmelser behövs

Expertgruppens bedömning

En ökad klarhet om vilka skyldigheter och befogenheter riksdagens myndigheter har på finansmaktens område behövs. En författningsmässig reglering av riksdagsområdet med ledning av bestämmelser som finns i budgetlagen bör ske.

Lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen) innehåller bestämmelser i anslutning till 9 kap. regeringsformen och reglerar regeringens skyldigheter och befogenheter på finansmaktens område. Expertgruppen har haft till uppgift att bedöma hur motsvarande bestämmelser bör införas på riksdagsområdet och därmed hur befogenhetsfördelningen mellan riksdagen och riksdagsmyndigheterna kan göras tydligare.

Expertgruppen har genomfört en kartläggning av riksdagens styrning av riksdagsförvaltningen, JO, Riksrevisionen och Riksbanken inom finansmaktens områden. Kartläggningen visar att beslut delegeras i betydligt högre grad till riksdagens myndigheter än till regeringen och regeringens myndigheter. Inom det område som styrs av budgetlagen saknas i huvudsak bestämmelser för riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen. De av riksdagsstyrelsen beslutade anslagsdirektiven reglerar vissa delar av det som för regeringen regleras i budgetlagen och genom särskilda beslut av riksdagen. I avsaknad av bestämmelser motsvarande budgetlagens vilar dock anslagsdirektivet inte på någon rättslig grund utan på särskilda riksdagsbeslut, uttalanden från riksdagen och framför allt praxis. Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank innehåller delvis en reglering inom samma områden som budgetlagen. Budgetlagens alla bestämmelser har dock inte en motsvarighet i riksbankslagen även om en del av dem i och för sig skulle kunna vara tillämpliga.

Riksdagen har genom uttalanden i finansutskottets betänkande utvecklat former för styrningen av Riksbanken. År 2001 tecknade Riksbanken avtal om försäljning av AB Tumba Bruk respektive Myntverket. Då frågan därefter behandlades i finansutskottet, med anledning av överföringen av de kulturhistoriskt värdefulla delarna av Tumba Bruk till Statens fastighetsverk, konstaterade utskottet att riksdagen inte fått utöva något inflytande över dessa försäljningar. I detta sammanhang kan konstateras att försäljning av aktier enligt budgetlagens bestämmelser ska underställas riksdagens beslut i de fall det rör sig om ett bolag där staten är majoritetsägare. Någon motsvarande reglering finns inte i riksbankslagen. Regeringens rätt att förvärva aktier och göra aktieägartillskott är däremot inte reglerad i budgetlagen. Enligt den praxis som

har utvecklats i relationen riksdagen–regeringen är det dock alltid riksdagen som beslutar om förvärv av aktier. Riksbankens handlingsutrymme är begränsat av att förvärv enbart får avse verksamhet som ligger inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank. Riksbanksfullmäktige har också rollen att löpande följa Riksbankens verksamhet och att därvid utöva en kontrollerande funktion.

Riksrevisionen är anslagsfinansierad och berörs därmed av regler för anslagssparande och anslagskredit. Vidare disponerar Riksrevisionen räntekonto med kredit, finansierar investeringar i anläggningstillgångar med lån i Riksgäldskontoret, redovisar inkomster mot inkomstitel och disponerar avgiftsinkomster. Sådana frågor är reglerade i budgetlagen med tillhörande förordningar medan dessa områden för Riksrevisionens del är oreglerade. Samtidigt är det Riksrevisionens styrelse som beslutar om förslag till riksdagen om anslag och övriga villkor som rör Riksrevisionen. I frånvaro av lagreglering behöver riksdagens årliga beslut om Riksrevisionens anslag m.m. vara mycket specifika eftersom de inte kan bygga på generella bestämmelser i lag. Tillkomsten av Riksrevisionen kan därför sägas ha tydliggjort behovet av reglering av riksdagsområdet.

Expertgruppen gör bedömningen att om inte riksdagens styrning blir författningsmässigt reglerad riskerar den på sikt att bli svåröverskådlig. För att få klarhet i vad som gäller måste man ta del av flera enskilda betänkanden, vilket kan bli ett svårt och tidsödande arbete när ett antal år har passerat. En författningsmässig reglering av riksdagsområdet avseende relevanta delar av budgetlagens områden skulle skapa klarhet. Vidare skulle riksdagens styrning förenklas och befogenhetsfördelningen mellan riksdagen och myndigheterna förtydligas. Väsentligt är också att ett införande av relevanta bestämmelser i budgetlagen och tillhörande förordningar inom riksdagsområdet skulle utgöra en naturlig plattform för fortsatta förbättringar av budgetprocessen för riksdagens myndigheter. De skäl som fanns för att 1997 införa en budgetlag som reglerade regeringens skyldigheter och befogenheter har således relevans även för riksdagsområdet.

2.2 Myndigheternas särskilda ställning

Expertgruppens bedömning

Ett införande av relevanta bestämmelser i budgetlagen inom riksdagsområdet kan genomföras så att det blir förenligt med myndigheternas särskilda ställning.

Riksdagsmyndigheterna har genom olika bestämmelser i regeringsformen (RF), riksdagsordningen (RO) och i särskild lag getts en särskild ställning.

Av regeringsformen framgår att Riksbanken ska vara självständig avseende penningpolitiken. Ingen myndighet får bestämma hur Riksbanken ska

besluta i frågor som rör penningpolitik (RF 9:13). De uppgifter hos Riksbanken som är relaterade till Europeiska centralbanken är till väsentliga delar reglerade genom EG-fördraget¹ och ECBS-stadgan².

Riksrevisionen ska vara självständig i den granskande verksamheten. Enligt RF 12:7 beslutar riksrevisorerna självständigt vad som ska granskas. De beslutar även självständigt och var för sig hur granskningen ska bedrivas och om slutsatserna av sin granskning. I RO 8:12 regleras att en riksrevisor inte får inneha anställning eller uppdrag eller utöva verksamhet som kan påverka riksrevisorernas självständiga ställning. Bestämmelserna överensstämmer med Limadeklarationen om nationella revisionsorgans ställning och uppgifter.

JO ska utöva tillsyn över tillämpningen i offentlig verksamhet av lagar och andra författningar (RF 12:6). Vid utförande av denna tillsyn är JO oberoende gentemot riksdagen.

Riksbanken, Riksrevisionen och JO har således en oberoende ställning gentemot riksdagen när det gäller väsentliga delar av deras verksamhet. Detta hindrar inte att det är riksdagen som beslutar om bl.a. anslag, ändamål och finansiella villkor för riksdagens myndigheter. Anslagen ingår under utgiftstaket för staten. Riksbanken styrs inte genom beslut om anslag från riksdagen utan den beslutar själv om sin budget, i enlighet med ECBS-stadgans krav på finansiell självständighet och i enlighet med den reglering som gällt för Riksbanken sedan lång tid. Budgeten ska lämnas till finansutskottet. Det är riksdagen som fastställer Riksbankens resultaträkning och balansräkning samt beslutar om vinstdispositionen. Enligt RF 9:9 är det också riksdagen som, i den omfattning som behövs, fastställer grunder för förvaltning av statens egendom och förfogandet över den.

Domstolarna kan tjäna som ett jämförande exempel när det gäller oberoende. Enligt RF 11:2 får ingen myndighet, ej heller riksdagen, bestämma hur domstol ska döma i det enskilda fallet eller hur domstol i övrigt ska tillämpa rättsregel i särskilt fall. Denna särskilda ställning hindrar dock inte att domstolarna följer samma ekonomiadministrativa regelverk som övriga myndigheter under regeringen samt att Domstolsverket är central förvaltningsmyndighet, vilket bl.a. innebär att leda och samordna verksamheten, meddela föreskrifter och allmänna råd samt se till att verksamheten bedrivs effektivt.

Mot denna bakgrund gör expertgruppen bedömningen att ett införande av relevanta bestämmelser i budgetlagen och tillhörande förordningar inom riksdagsområdet kan genomföras så att det blir förenligt med riksdagens myndigheters särskilda ställning.

¹ Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

² Protokoll (nr 18) om stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken (1992). Protokollet är en del av fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

2.3 En särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser

Expertgruppens förslag

En särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen ska införas. För Riksbankens del ska dock anpassningen till relevanta bestämmelser i budgetlagen ske genom kompletteringar i riksbankslagen.

Expertgruppen har gjort en genomgång av budgetlagens bestämmelser och de förordningar som innehåller verkställighetsföreskrifter till lagen. Enligt direktiven har en utgångspunkt för genomgången varit att bestämmelserna i budgetlagen ska gälla för riksdagens myndigheter om inte särskilda skäl finns emot detta. Genomgången visar att budgetlagen och tillhörande förordningar till stora delar är såväl relevanta som angelägna för den ekonomiadministrativa styrningen av verksamheten för riksdagens myndigheter. För närvarande saknas dock i stor utsträckning på dessa områden lagstiftning och föreskrifter. För Riksbankens del bedöms en mindre del av budgetlagens bestämmelser vara relevanta. Några av dessa har redan sina motsvarigheter i riksbankslagen.

Genomgången visar dock att budgetlagens bestämmelser i nuvarande lydelse av flera skäl inte skulle kunna tillämpas på riksdagens myndigheter.

Bestämmelserna i budgetlagen avser förhållandet mellan riksdagen och regeringen. Lagen är därmed inte direkt tillämplig på myndigheterna. Någon motsvarighet till regeringen finns inte på riksdagsområdet. Expertgruppen har därför haft att, för varje enskild bestämmelse, ta ställning till vem som ska ges de befogenheter och skyldigheter som regeringen har i budgetlagen – myndigheten själv, riksdagen eller något annat organ.

Genomgången visar också att flera av bestämmelserna inte omedelbart går att föra över till riksdagsområdet eftersom de inte är ändamålsenligt utformade för riksdagens myndigheter. Exempelvis är bestämmelsen om lånefinansiering av anläggningstillgångar dispositiv. Bestämmelsen anger att regeringen *får* besluta att anläggningstillgångar som används i statens verksamhet ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret. För en myndighet är en sådan bestämmelse direkt olämplig eftersom anslagsbeslutet måste vila på en fast grund. För myndigheter under regeringen gäller också strikta bestämmelser om när lånefinansiering ska tillämpas. Bestämmelsen måste således formuleras om för att passa riksdagsområdet. I budgetlagen finns bestämmelser med krav på uppföljning och prognoser samt bestämmelser för årsredovisningen. Dessa bestämmelser riktar sig direkt till regeringen och anger inte myndigheternas skyldigheter.

Som nämnts tidigare finns det ett stort antal förordningar som ansluter till budgetlagen och som riktar sig till myndigheterna under regeringen. Bestämmelser som avser riksdagens myndigheter kan dock inte meddelas på en sådan föreskriftsnivå. I den mån bestämmelser i förordningar behövs på riks-

dagsområdet behöver de därför tas in i lag eller i föreskrifter som meddelas av riksdagsstyrelsen (se närmare vad som anförs i avsnitt 12.11 om föreskriftsrätten). Lagformen bör exempelvis väljas när det gäller regler om förvärv av fast egendom samt förvärv av bolag, aktier eller andelar i företag. Även om bestämmelser om detta inte finns i budgetlagen gäller enligt den praxis som etablerats mellan regering och riksdag att riksdagen beslutar om större fastighetsinvesteringar och om förvärv av aktier och andelar i bolag. Expertgruppen gör bedömningen att det är lämpligt att denna ordning även gäller för myndigheter under riksdagen och att detta således bör klargöras i lag.

Bestämmelser om avgifter finns inom regeringsområdet i avgiftsförordningen (1992:191). Bestämmelserna i avgiftsförordningen faller inom regeringens s.k. restkompetens på normgivningsområdet och har meddelats med stöd av RF 8:13 första stycket 2. Riksdagens myndigheter har inte någon motsvarande befogenhet att själva besluta om föreskrifter om avgifter varför motsvarande bestämmelser måste föreskrivas i lag.

Inom vissa områden ger budgetlagen regeringen befogenheter som går långt utöver de befogenheter som myndigheter under regeringen har enligt bestämmelser på förordningsnivå eller enligt regleringsbrev. Detta gäller exempelvis rätten att utnyttja en anslagskredit. Denna får enligt budgetlagen uppgå till högst tio procent men begränsas av regeringen genom beslut i regleringsbrev till högst tre procent för förvaltningsanslag. Det gäller även beloppsgränsen vid överlåtelse av fast egendom som enligt budgetlagen är 50 miljoner kronor men som regeringen i förordning och i regleringsbrev begränsat till mellan 5 och 20 miljoner kronor beroende på myndighet. En tillämpning av budgetlagens bestämmelser på riksdagsområdet skulle därmed ge riksdagens myndigheter väsentligt större befogenheter än myndigheter under regeringen.

Mot bakgrund av ovanstående gör expertgruppen bedömningen att det på ett väsentligt antal områden i budgetlagen finns skäl att överväga en annan lydelse av bestämmelserna samt att överväga vissa kompletterande bestämmelser vid tillämpning på riksdagsområdet. Skälen för detta är att det tydligt av lag bör framgå vad som gäller inom riksdagsområdet och att riksdagens myndigheter så långt möjligt bör lyda under likadana bestämmelser som gäller för myndigheter under regeringen. Expertgruppen föreslår därför att en särskild lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagens myndigheter tas fram. Av skäl som utvecklas i det följande bör denna lag inte avse Riksbanken.

Riksbankens verksamhet finansieras inte över statsbudgeten. Verksamheten är inte heller avgiftsfinansierad, och de ekonomiska styrmedel i form av räntekonto och låneramar som tillämpas för övriga myndigheter gäller inte för Riksbanken. Flertalet av budgetlagens bestämmelser är därmed inte relevanta för Riksbankens verksamhet. En jämförelse kan här göras med Finlands och Norges budgetlagar som omfattar regeringsområdet och riksdagens myndigheter men inte centralbankerna. De bestämmelser i budgetlagen som skulle kunna vara tillämpliga på Riksbanken rör överlåtelse av statens egendom och

bestämmelser om bokföring. Riksbankslagen innehåller vissa bestämmelser inom dessa områden men behöver kompletteras vid en anpassning till budgetlagen. Expertgruppen gör bedömningen att anpassningen till budgetlagen bör ske genom kompletteringar i riksbankslagen. De främsta skälen för detta är att endast ett fåtal av budgetlagens bestämmelser är tillämpliga för Riksbanken och att erforderliga anpassningar till budgetlagen kan ske inom riksbankslagens ram, vilket också skulle ge en uttömmande reglering av Riksbankens verksamhet i denna lag.

Inom ramen för den statliga budgetprocessen har riksdagens myndigheter en särställning genom att regeringen inte har något inflytande över budgetförslagen, vare sig när det gäller anslagets storlek eller deras ändamål. Regeringen får inte heller besluta om finansiella villkor för myndigheterna eller ställa krav på mål och resultat. Budgetlagen vänder sig till regeringen som i sin tur har rätt att besluta om föreskrifter för myndigheterna inom regeringsområdet. Denna tudelning är dock inte nödvändig på riksdagsområdet. Här kan i stället lagen rikta sig direkt till myndigheterna. I vissa fall bör riksdagen behålla beslutanderätten och inte delegera den. De förordningar som regeringen utfärdar och som i många fall utgör verkställighetsföreskrifter till budgetlagen, bör till stora delar gälla även för riksdagens myndigheter. I vissa fall behöver dessa föreskrifter inom riksdagsområdet ges lags form. I andra fall är det möjligt att även på riksdagsområdet införa sådana bestämmelser i föreskriftsform.

2.4 Områden där en lagreglering behövs

Budgetlagens bestämmelser om effektivitet och resultat, anslag och inkomstitlar, ekonomiska förpliktelser, finansiering av investeringar, avgifter, överlåtelse av statens egendom samt redovisning och revision har bedömts som tillämpliga på riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen med vissa förslag till anpassningar av bestämmelsernas utformning till dessa myndigheters verksamhet. Bestämmelserna om uppföljning, prognoser och utfall har inte bedömts som tillämpliga i den lydelse de har i budgetlagen. En bestämmelse som innebär ett krav på riksdagens myndigheter att lämna underlag för regeringens uppföljningar och prognoser bör dock finnas. Budgetlagens bestämmelser om utgiftstak och utgiftsramar har inte bedömts vara relevanta. Utöver de områden som bedömts som tillämpliga i budgetlagen har en lagreglering bedömts som nödvändig även inom områdena förvärv av egendom, donationer och kompensation för ingående mervärdesskatt.

För Riksbankens verksamhet har budgetlagens bestämmelser om överlåtelse av egendom samt redovisning och revision bedömts som tillämpliga. Därutöver behövs, på motsvarande sätt som för riksdagens övriga myndigheter, en lagreglering av Riksbankens rätt att få kompensation för ingående mervärdesskatt och Riksbankens rätt att ta ut vissa avgifter.

2.5 Lagens tillämpningsområde

Den föreslagna lagen bör gälla för verksamhet som riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ansvarar för. Bestämmelser om Riksbanken bör finnas i riksbankslagen.

Utöver de myndigheter som anges ovan har riksdagen även ett antal nämnder under sig. Det är Partibidragsnämnden, Riksdagens arvodesnämnd, Statsrådsarvodesnämnden, Nämnden för lön till riksrevisorerna, Riksdagens överklagandenämnd, Valprövningsnämnden och Riksdagens ansvarsnämnd. Riksdagens EU-nämnd betraktas i detta sammanhang som ett riksdagsutskott och Utrikesnämnden är ett samrådsorgan mellan regeringen och riksdagen utan egen beslutanderätt. Övriga nämnder är myndigheter med egen beslutanderätt. Nämnderna disponerar dock inte egna anslag, får inte ta upp lån och har inte egna krediter i Riksgäldskontoret. Vidare har de inte rätt att ta ut avgifter och får inte förvärva eller överlåta statens egendom. Slutligen är de inte heller bokföringsskyldiga och upprättar således inte några egna årsredovisningar. Nämnderna finansieras från riksdagsförvaltningens anslag och de ingår i förvaltningens årsredovisning. I praktiken kommer bestämmelserna i den föreslagna lagen att tillämpas på dessa nämnders ekonomiska verksamhet genom att lagen ska gälla för riksdagsförvaltningen.

3 Effektivitet och resultat

3.1 Effektivitet och god hushållning

Expertgruppens förslag

I myndighetens verksamhet ska hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas.

Budgetlagens bestämmelse

1 § första stycket I statens verksamhet skall hög effektivitet eftersträvas och god hushållning iakttas.

Med hög effektivitet åsyftas i budgetlagen att den statliga verksamheten bedrivs så att de mål riksdagen har satt uppnås i så hög grad som möjligt inom ramen för tillgängliga resurser. Verksamheten kan då sägas vara ändamålsenligt utformad. God hushållning innebär att onödiga utgifter undviks och att verksamheten bedrivs med hög produktivitet. Det innebär vidare att statens medel hanteras säkert samt att statens tillgångar i övrigt och dess skulder förvaltas väl. Hög effektivitet kan inte nås i en absolut bemärkelse. Detta markeras i lagtexten genom att uttrycket eftersträvas används.

Övervägande och förslag

Lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen innehåller bestämmelse om att riksdagsdirektören ska se till att verksamheten bedrivs författningenligt och effektivt. Vidare åligger det riksdagsdirektören att hushålla väl med de medel som ställs till förfogande för riksdagsförvaltningens verksamhet. Bestämmelsen riktar sig till riksdagsdirektören. Något allmänt krav på effektivitet och hushållning finns dock inte för riksdagens myndigheter.

Självfallet ska även verksamhet som bedrivs inom riksdagsområdet utföras med hög effektivitet och god hushållning. Expertgruppen föreslår därför att en bestämmelse om detta förs in i den nya lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen (riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser).

3.2 Mål och resultat

Expertgruppens förslag

Myndigheten ska för riksdagen redovisa verksamhetens mål och de resultat som uppnåtts.

Budgetlagens bestämmelse

2 § Regeringen skall för riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden.

Att ange ett mål eller ett förväntat resultat och jämföra detta med det resultat som faktiskt uppnåtts är helt grundläggande i en styrprocess som syftar till en successivt allt effektivare och mer ändamålsenlig verksamhet. Regeringen ska därför inför riksdagen för olika områden ange vilka mål som avses bli uppnådda med de resurser som begärs och de övriga åtgärder som regeringen avser att vidta. När budgetåret – eller en annan lämplig tidsperiod – är över och verksamheten har genomförts, är det naturligt att regeringen redovisar de resultat som uppnåtts. På så sätt stärks såväl riksdagens roll i budgetprocessen som regeringens styrning av den statliga verksamheten.

Även om det måste förutsättas att alla beslut om åtgärder syftar till att uppnå något, kan det på en del områden vara svårt att beskriva mål och uppnådda resultat med någon högre precision. Det sätt på vilket mål och resultat anges måste därför i hög grad anpassas till de förutsättningar som gäller på olika statliga verksamhetsområden.

Med hänsyn till att olika slag av dokument kan användas när regeringen för riksdagen redovisar mål och resultat i statens verksamhet, innehåller budgetlagen inte några föreskrifter om resultatredovisningens form.

Övervägande och förslag

Även riksdagens myndigheter redovisar inför riksdagen mål och resultat i verksamheten. Detta sker i budgetpropositionen och i myndigheternas årsredovisningar. Att riksdagen vill ha en sådan redovisning framgår också av vissa uttalanden i betänkanden från konstitutionsutskottet och finansutskottet. I anslagsdirektiven finns också angivet mål och återrapporteringskrav, vilka baserar sig på riksdagsbeslut och uttalanden i betänkanden. Expertgruppen gör därmed bedömningen att även riksdagens myndigheter bör åläggas att redovisa mål och resultat för riksdagen.

Enligt nuvarande ordning på regeringsområdet beslutar riksdagen om mål för politikområden efter förslag från regeringen. Riksdagens myndigheter ingår inte i dessa politikområden, och riksdagen beslutar inte om särskilda mål för myndigheternas verksamheter. För Riksrevisionens del skulle en sådan målstyrning av verksamheten komma i konflikt med myndighetens oberoende ställning eftersom inriktningen av revisionens verksamhet inte får

påverkas på något sätt. För riksdagsförvaltningens, Riksrevisionens och JO:s del är målen främst interna verksamhetsmål och därmed inte mål som riksdagen bör ta ställning till. Myndigheterna bör således arbeta med mål och uppföljning av resultat, men det bör ankomma på myndigheten att bedöma vilka mål som är relevanta att redovisa för riksdagen. Självfallet kan riksdagen ändå begära resultatinformation avseende myndighetens olika verksamheter. Redovisningen av mål och resultat bör som regel ske i anslutning till budgetförslaget i budgetpropositionen och i årsredovisningens resultatredovisning.

4 Anslag och inkomstitlar

4.1 Anslagsvillkor

Expertgruppens förslag

När riksdagen enligt 9 kap. 3–5 §§ regeringsformen anvisar anslag för angivna ändamål, ska anslagstypen ramanslag användas. Följande villkor ska gälla för de anslag myndigheten disponerar.

Myndigheten får tillfälligt överskrida ett anslag genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst tre procent av anvisat anslag. Tillgängliga medel under följande år ska reduceras med ett belopp motsvarande ianspråktagen anslagskredit.

Myndigheten får använda outnyttjade medel (anslagssparande) under följande år, dock längst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten.

Riksdagen kan för ett visst anslag besluta om andra villkor.

Budgetlagens bestämmelser

3 § När riksdagen enligt 9 kap. 3–5 §§ regeringsformen anvisar anslag till angivna ändamål, skall anslagstyperna obetecknade anslag, reservationsanslag eller ramanslag användas.

De närmare villkoren för anslagen framgår av 4–6 §§.

4 § Ett obetecknat anslag får inte överskridas. Outnyttjade medel får inte användas under följande budgetår.

5 § Ett reservationsanslag får inte överskridas. Outnyttjade medel får regeringen använda längst tre år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten.

6 § Ett ramanslag får regeringen tillfälligt överskrida genom att ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst tio procent av anvisat anslag. Tillgängliga medel under följande år reduceras med ett belopp motsvarande ianspråktagen anslagskredit.

Med riksdagens bemyndigande får regeringen även besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål med anslaget skall kunna uppfyllas.

Outnyttjade medel får regeringen använda under följande budgetår.

7 § När regeringen tilldelar en myndighet ett anslag får regeringen besluta om begränsningar i villkoren för utnyttjande av anslaget.

8 § Regeringen får besluta att medel på ett anvisat anslag inte skall användas, om detta är motiverat av särskilda omständigheter i en verksamhet eller av statsfinansiella eller andra samhällsekonomiska skäl.

Enligt RF 9:2 får statens medel inte användas på annat sätt än riksdagen har bestämt. Det är främst genom att anvisa anslag som riksdagen bestämmer hur statens medel ska användas. Riksdagen anvisar inte endast ett belopp för ett

visst ändamål utan anger även de villkor som ska gälla för dispositionen av medlen. Detta sker bl.a. på ett standardiserat sätt genom att riksdagen för varje ändamål anger med vilken typ av anslag medel ska anvisas. De tre olika anslagstyperna är obetecknade anslag, reservationsanslag och ramanslag.

Ett obetecknat anslag får inte överskridas och outnyttjade medel får inte användas under följande budgetår. Regeringen aviserade i 2005 års ekonomiska vårproposition att de anslag som i statsbudgeten för 2005 är uppförda som obetecknade anslag, i budgetförslaget för 2006 i stället ska föras upp som ramanslag (prop. 2004/05:100, s. 151). Finansutskottet hade inget att erinra mot detta (bet. 2004/05:FiU20). Budgetåret 2006 kommer det därmed inte att finnas några obetecknade anslag på statsbudgeten.

Ett reservationsanslag får inte överskridas, men outnyttjade medel får användas under högst tre år efter det budgetår då anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Enligt förarbetena till budgetlagen var reservationsanslag huvudsakligen tänkt att användas för internationellt utvecklingsarbete, vissa investeringsutgifter, högskolor och forskning samt vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder (prop. 1995/96:220, s. 24). Anslagstypen reservationsanslag används dock inte längre.

Ett ramanslag får överskridas genom att en anslagskredit tas i anspråk på följande budgetårs anslag eller genom att regeringen beslutar om merutgift. Outnyttjade medel får sparas till följande budgetår. Anslagskrediten får uppgå till högst tio procent av anvisade anslag. Det ankommer på regeringen att anpassa kreditutrymmet till vad som är lämpligt för det enskilda anslaget. Enligt propositionen till budgetlagen torde krediten för anslag för förvaltningsändamål i regleringsbrev som regel sättas till tre procent för de flesta anslag och för de flesta övriga ramanslag till fem procent. Om störningar inträffar på ett sådant anslag under budgetåret, kan regeringen i steg höja kreditgränsen upp till tio procent av anslagsbeloppet. Behov av motåtgärder prövas i sådana sammanhang. Den höga kreditgränsen i lagen motiveras med att anslag som används för att finansiera investeringar kan behöva en högre kreditgräns för att verksamheten ska kunna bedrivas effektivt samt att anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder och vissa anslag inom socialförsäkringsområdet är svårbudgeterade. Endast för några få ramanslag skulle regeringen redan i regleringsbrevet medge anslagskredit på maximala tio procent.

För sparande på ramanslag finns inte några begränsningar i lagen. En regel som begränsar möjligheten att föra över outnyttjade medel till följande budgetår skulle försvaga incitamenten till god hushållning, enligt förarbetena. Regeringen prövar överföringar av anslagsmedel i den ordinarie budgetprocessen och har infört begränsningar i anslagsförordningen (1996:1189).

Möjligheten att överskrida ett ramanslag genom s.k. merutgift ges i 6 § andra stycket budgetlagen. Sedan 1997 har regeringen årligen i budgetpropositionen hemställt om ett generellt bemyndigande att överskrida ett ramanslag under förutsättning att vissa angivna villkor är uppfyllda. Bemyndigandet är utformat så att regeringen får besluta att ett ramanslag som inte avser förvaltningsändamål får överskridas om ett riksdagsbeslut om anslag på tilläggsbud-

get inte hinner inväntas och överskridandet ryms inom det fastställda utgiftstaket för staten. I budgetpropositionen anges att beslut om merutgift kan bli aktuellt för ramanslag som anvisats för regelstyrd verksamhet, icke påverkbara EU-relaterade utgifter, infriande av garantier samt ramanslag som anvisats för oförutsedda utgifter.

I många fall är det nödvändigt att regeringen begränsar myndigheternas rätt att använda anslagsmedel. Regeringen har också en sådan möjlighet enligt 7 § budgetlagen. Exempel på detta är att regeringen i regleringsbrevet beslutar om begränsningar av anslagskrediten och att regeringen i anslagsförordningen föreskrivit att outnyttjade medel på ramanslag inte får sparas i obegränsad utsträckning. Det förekommer att regeringen ställer en del av ett anslag till sin egen disposition eller beslutar att medel ska föras bort från ett anslag som en besparing.

Enligt 8 § budgetlagen får regeringen besluta att medel på ett anvisat anslag inte ska användas, om detta är motiverat till följd av särskilda omständigheter i en verksamhet eller av statsfinansiella eller andra samhällsekonomiska skäl. Enligt förarbetena avses med detta att regeringen, vad gäller de regelstyrda utgifterna och statskuldsräntorna, får underskrida anslag om anvisade medel inte behöver förbrukas för att ändamålet med anslaget ska uppfyllas. För övriga utgifter gäller att om de samhällsekonomiska eller budgetpolitiska förutsättningarna har förändrats väsentligt efter riksdagens budgetbeslut, eller om förutsättningarna för den verksamhet som finansieras med anslaget har förändrats väsentligt sedan beslutet fattades, har regeringen möjlighet att besluta att en verksamhet ska begränsas och att utgifterna under det innevarande budgetåret ska begränsas i förhållande till anvisade anslag.

Anslagsförordningen

När det gäller villkor för olika anslag har regeringen i anslagsförordningen (1996:1189) inskränkt myndigheternas befogenheter jämfört med budgetlagen. För ramanslag gäller, enligt 11 §, att myndigheten får disponera anslags-sparande upp till tre procent av anslaget. I 11 a § anges att myndigheten efter särskilt beslut av regeringen kan få disponera anslagssparande överstigande tre procent. En myndighet får, enligt 13 §, disponera ett anslagssparande under högst två budgetår efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten (s.k. äldre anslag). Enligt 14 § beslutar regeringen särskilt om anslagskreditens storlek, vilket görs genom beslut om regleringsbrevet.

Övervägande och förslag

Anslagstyp

Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen disponerar ramanslag på statsbudgeten. Eftersom myndigheterna inte lyder under budgetlagen är innebörden av ramanslag för deras del oreglerad. En lagreglering är därmed motiverad. Frågan är dock vilka anslagsvillkor som bör gälla för anslagen.

Det obetecknade anslaget kommer fr.o.m. budgetåret 2006 inte att användas inom regeringsområdet. För inget av de anslag som riksdagsstyrelsen eller Riksrevisionens styrelse lämnar förslag om på statsbudgeten kan anslagstypen obetecknade anslag komma i fråga. Riksdagsförvaltningen disponerar ett bidragsanslag inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse för stöd till politiska partier. Även detta anslag är ett ramanslag.

Några reservationsanslag finns inte längre uppförda på statsbudgeten. I samband med budgetpropositionen för 2004 gjordes reservationsanslagen om till ramanslag. I stället för att anvisa reservationsanslag som täcker ett projekts kostnader under flera år, vilket ofta medför stora anslagsbehållningar, anvisar riksdagen anslag som endast täcker budgetårets utgifter. De långsiktiga åtagandena styrs genom beslut om beställningsbemyndiganden och investeringsplaner. För riksdagsförvaltningens fastighetsinvesteringar skulle anslagstypen reservationsanslag kunna komma i fråga. I enlighet med den ordning som tillämpas inom regeringsområdet bör dock modellen med ramanslag för årets utgifter kombinerad med beställningsbemyndigande för kommande års utgifter väljas, snarare än reservationsanslag. För riksdagsförvaltningens, JO:s och Riksrevisionens förvaltningskostnader är anslagstypen ramanslag relevant.

Ramanslag kommer fr.o.m. budgetåret 2006 att vara den enda använda anslagstypen på regeringsområdet och även den som för närvarande tillämpas inom riksdagsområdet. För anslag som anvisas till riksdagens myndigheter bör det även i fortsättningen finnas möjlighet till utnyttjande av anslagskredit och till anslagssparande varför anslagstypen ramanslag bör tillämpas. I det följande övervägs hur bestämmelserna om anslagskredit respektive anslagssparande bör utformas.

Anslagskreditens storlek

Under 2004 tilldelades riksdagsförvaltningen anslagskredit uppgående till tio procent både på ledamotsanslaget och förvaltningsanslaget. JO hade en anslagskredit på tre procent. Riksrevisionen hade en anslagskredit på tre procent på förvaltningsanslaget men ingen kredit på anslaget för internationella uppdrag. För 2005 har samtliga anslag inom riksdagsområdet tilldelats en anslagskredit på tre procent. Riksdagen beslutar om Riksrevisionens anslagskrediter medan riksdagsstyrelsen beslutar om anslagskrediter för riksdagsförvaltningen och JO. I budgetpropositionen för 2006 kommer dock samtliga anslagskrediter till anslag som disponeras av riksdagens myndigheter att underställas riksdagens beslut. Riksdagsförvaltningen disponerar även ramanslaget Stöd till politiska partier. Regeringen beslutar om regleringsbrev för detta anslag. Anslagskreditens uppgår till en procent enligt 2005 års regleringsbrev.

Det anslag som förefaller mest svårbudgeterat inom riksdagsområdet är ledamotsanslaget. Utgifterna under anslaget avser t.ex. pensioner, ersättningar och resor, och dessa utgifter är opåverkbara för riksdagsförvaltningen. Samti-

dig måste det alltid finnas utrymme under anslaget att finansiera dessa utgifter. Vidare kan det komma reformförslag under löpande budgetår som bör finansieras inom ram. Sedan ramanslagets införande har riksdagsförvaltningen dock endast vid ett tillfälle behövt använda anslagskrediten, nämligen 2002, och detta gällde förvaltningsanslaget. Överskridandet var då 6 miljoner kronor, vilket motsvarade en procent av anslaget. Denna historik talar för att anslagskreditens storlek skulle kunna begränsas inom riksdagsområdet i förhållande till budgetlagens bestämmelse. De motiv som finns för att inom regeringsområdet ha tio procent i kreditnivå är dessutom inte giltiga inom riksdagsområdet eftersom det inte finns några svårbudgeterade transfererings- eller investeringsanslag

För förvaltningsanslagen, och som regel även för ledamotsanslaget, bör 3 procents anslagskredit vara tillfyllest. Riksdagen bör dock, om särskilda skäl föreligger, kunna besluta om en annan kreditgräns. I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör således anges att myndigheterna får ta i anspråk en anslagskredit motsvarande högst 3 procent av anslaget samt att riksdagen kan besluta om andra villkor.

Anslagssparande

Riksdagens myndigheter disponerar som regel anslagssparande utan någon begränsning. I anslagsdirektiv för JO för 2005 anges dock att utgående anslagssparande som överstiger tre procent disponeras av riksdagsförvaltningen. Riksdagsstyrelsen beslutar om indragning av anslagsmedel för såväl riksdagsförvaltningen som JO. Riksrevisionens styrelse avser att föreslå riksdagen indragning av anslagssparande från 2004 över tre procent på de två anslag som myndigheten disponerar.

Inom regeringsområdet är ordningen den att riksdagen anvisar anslag till regeringen som i sin tur tilldelar anslag till myndigheterna. De belopp som regeringen tilldelar en myndighet kan vara lägre än de belopp riksdagen anvisar. Regeringens myndigheter kan inte själva besluta om indragning av anslagsmedel eftersom det är regeringen som anvisats medlen och som därmed måste besluta om en indragning. Inom riksdagsområdet är förhållandet annorlunda. Riksdagen anvisar anslagen direkt till myndigheterna. Det finns ingen instans under riksdagen som har rätt att tilldela något annat belopp än det riksdagen har beslutat om. Riksdagen bör därför även besluta om begränsningar i rätten att utnyttja anslagssparande. En bestämmelse om att anslagssparande får utnyttjas bör dock, som sin motsvarighet i budgetlagen, vara dispositiv. Detta innebär att myndigheten själv får besluta om outnyttjade medel ska användas eller inte. Har myndigheten själv beslutat om indragning av anslagsmedel bör myndigheten för riksdagen redovisa vilka indragningar som skett och motiven för dessa. En sådan ordning behöver inte fastställas i lag, eftersom det rör sig om att frivilligt återlämna anslagsmedel. Av lagen bör dock framgå att myndigheten får använda outnyttjade medel under följande år och att riksdagen kan besluta om andra villkor för ett visst anslag.

Ett sparande som är obegränsat i tiden efter det att anslaget senast varit uppfört på statsbudgeten kan leda till oklarheter, dels i fråga om ändamålet för anslaget, dels i uppföljningen av anslagsbehållningar. Om medel till en verksamhet inte längre anslås av riksdagen bör det därför finnas tydliga tidsramar för ett slutförande. Den nuvarande begränsningsregeln för ramanslag på två år som anges i anslagsförordningen ger uttryck för en lämplig tidsperiod och bör gälla även på riksdagsområdet.

Medgivet överskridande

Enligt 6 § andra stycket budgetlagen får regeringen tillfälligt överskrida ett anslag under de särskilda förutsättningar som expertgruppen redogjort för ovan. Det finns ingen verksamhet inom riksdagsområdet som uppfyller de krav som brukar ställas inom regeringsområdet för att ett s.k. medgivet överskridande ska få tillämpas. Det har inte heller framkommit att det av andra skäl skulle finnas ett behov av en sådan möjlighet inom riksdagsområdet. Med undantag för ledamotsanslaget avser anslagen i huvudsak förvaltningsändamål. För dessa anslag är utgifterna i hög grad förutsägbara. Om en myndighet behöver ytterligare medel under löpande budgetår bör detta ske genom riksdagens beslut om högre anslagskredit eller beslut om ytterligare medel på tilläggsbudget.

Sammanfattning

Riksdagens myndigheter bör anvisas anslag som har såväl kreditmöjlighet som möjlighet till sparande knutet till sig (ramanslag). Anslagskrediten bör dock begränsas till 3 procent jämfört med budgetlagens 10 procent. Anslags-sparandet bör vara obegränsat. Upphör anslaget på statsbudgeten bör anslags-sparandet dock få användas i högst två år efter upphörandet. Riksdagen kan för ett visst anslag besluta om andra villkor.

För att göra en åtskillnad mellan de ramanslag som anvisas regeringen, och som har delvis andra villkor knutna till sig, och de ramanslag som anvisas riksdagens myndigheter bör riksdagens ramanslag benämnas ”ramanslag (rd)”.

4.2 Redovisning mot anslag och inkomstitlar

Expertgruppens förslag

Inkomster som myndigheten inte disponerar ska redovisas mot inkomstittel.

Transfereringar ska redovisas mot anslag det budgetår då betalning sker. Övriga utgifter ska redovisas mot anslag det budgetår till vilket utgiften hänför sig.

Redovisning mot inkomstittel ska göras det budgetår till vilket inkomsten hänför sig.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar ska göras löpande.

Budgetlagens bestämmelser

9 § Statsinkomster som beräknas av riksdagen skall redovisas mot inkomstitlar.

10 § Avräkning mot anslag för transfereringar skall göras det budgetår då betalning sker. Mot övriga anslag skall avräkning göras det budgetår till vilket utgiften hänför sig.

Avräkning mot inkomstitlar för skatt skall göras det budgetår då betalning erhålls. Mot övriga inkomstitlar skall avräkning göras det budgetår till vilket inkomsten hänför sig.

Avräkning skall göras löpande.

Riksdagen kan för ett anslag eller en inkomstittel besluta att avräkning skall göras på någon annan grund.

När riksdagen enligt RF 9:3 bestämmer till vilket belopp statsinkomsterna ska beräknas används inkomstitlar för de olika slagen av inkomster.

När budgetlagen infördes kodifierades gällande ordning avseende redovisning mot anslag och inkomstitlar. Lagen öppnade samtidigt för möjligheten för riksdagen att besluta om undantag från huvudprinciperna genom avräkning på annan grund.

Anslagsförordningen

Enligt 4 § anslagsförordningen (1996:1189) avses med en inkomstittel en post i statsbudgeten mot vilken statsinkomster som myndigheten inte får disponera ska redovisas. Bestämmelserna om inkomstitlar gäller även för undertitlar.

När det gäller redovisning mot anslag anger 16 § anslagsförordningen att en myndighet ska avräkna utgifter för transfereringar mot anslag det budgetår då betalningarna sker. Övriga utgifter ska avräknas mot anslag det budgetår till vilket utgifterna hänför sig. Inkomster som förekommer på ett anslag ska avräknas mot anslaget på motsvarande sätt som utgifterna.

När det gäller redovisning mot inkomstittel anger 17 § anslagsförordningen att en myndighet ska avräkna inkomster i form av skatter, socialavgifter, allmän pensionsavgift, bidrag från EU och återbetalning av lån mot inkomst-

titlar det budgetår då betalning erhålls. Överskott och utdelningar som inleveras från myndigheter och aktiebolag ska avräknas det budgetår då betalning sker till statsverkets checkräkning i Riksbanken. Övriga inkomster ska avräknas mot inkomstitlar det budgetår till vilket inkomsterna hänför sig.

Avgiftsförordningen

I avgiftsförordningen (1992:191) finns bestämmelser om disposition av avgiftsinkomster. I 26 § anges bl.a. att inkomster från avgiftsbelagd verksamhet som en myndighet inte får disponera, ska tillföras statsverkets checkräkning i Riksbanken och redovisas under den inkomstitel på statsbudgeten som regeringen bestämmer.

Överväganden och förslag

I lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. finns bestämmelser om att avgiftsinkomster för årlig revision ska redovisas mot inkomstitlar. I övrigt sker normalt inte någon redovisning mot inkomstitlar hos Riksrevisionen, riksdagsförvaltningen eller JO. Sådan redovisning kan dock förekomma i enstaka fall.

Budgetlagen anger att statsinkomster som beräknas av riksdagen ska redovisas mot inkomstitel. Den ordning som tillämpas är att riksdagen godkänner beräkningen av statsbudgetens inkomster enligt den specifikation som regeringen redovisar i budgetpropositionen. Riksdagen godkänner inte någon beräkning av inkomsterna per myndighet. Sett ur en myndighets perspektiv ska de inkomster som myndigheten inte disponerar redovisas mot inkomstitel. Eftersom den föreslagna lagen riktar sig till myndigheterna bör detta förhållande framgå av lagtexten.

De anslag som anvisas till riksdagens myndigheter och de inkomstitlar som används ingår i statsbudgeten. Därmed måste självfallet samma redovisningsprinciper tillämpas av riksdagens myndigheter som gäller för statsbudgeten i övrigt. När det gäller redovisning mot anslag föreslår expertgruppen att samma redovisningsprinciper ska gälla som för myndigheterna under regeringen, dvs. utgifter för transfereringar ska avräknas mot anslag det budgetår då betalning sker, och övriga utgifter ska avräknas mot anslag det budgetår till vilket utgifterna hänför sig.

För de inkomster som riksdagens myndigheter har bör samma redovisningsprinciper tillämpas som för statens inkomster i övrigt. Detta innebär att redovisningen sker det budgetår till vilken inkomsten hänför sig (s.k. inkomstmässig redovisning). Som framgår ovan tillämpas enligt budgetlagen en särskild redovisningsprincip för skatter. Av naturliga skäl är det för riksdagens myndigheter inte aktuellt att införa en motsvarande bestämmelse. Inte heller de särskilda principer som gäller enligt anslagsförordningen för redovisning av bidrag från EU, återbetalning av lån, överskott och utdelningar är relevanta för riksdagens myndigheter, eftersom de inte har den typen av inkomster.

Om en inkomst betalas kontant eller till följd av avtal och fakturering i egentlig mening inte sker, uppkommer inkomsten den dag då betalning mottas, eller enligt avtalet ska mottas, i enlighet med ESV:s föreskrifter till anslagsförordningen.

Enligt 10 § fjärde stycket budgetlagen kan riksdagen besluta om avräkning på annan grund. Detta har skett när det gäller anslag till universitet, högskolor, forskning och forskarutbildning samt anslag för bidrag till statliga myndigheter som i övrigt bedriver avgiftsfinansierad verksamhet, inkomster av vissa offentligt rättsliga avgifter, återbetalningar av lån och ränteinkomster av studielån samt bidrag m.m. från EU (prop. 1996/97:150, s. 126). Inget av dessa fall är aktuella för riksdagens myndigheter. Någon motsvarighet till nämnda bestämmelse bedöms därför inte vara nödvändig på riksdagsområdet.

4.3 Brutto- och netto redovisning

Expertgruppens förslag

Myndighetens inkomster och utgifter ska budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten.

Om inkomsterna i en verksamhet bara ska bidra till att täcka verksamhetens utgifter, får utgifterna dock redovisas netto mot anslag.

Budgetlagens bestämmelser

17 § Statens inkomster och utgifter skall budgeteras och redovisas brutto på statsbudgeten.

Skall inkomsterna i en verksamhet endast bidra till att täcka verksamhetens utgifter, får utgifterna dock redovisas netto på anslag.

Bruttoprincipen innebär att samtliga statens insatser och verksamheter på olika områden redovisas på statsbudgeten och att inkomster redovisas mot inkomstitel och utgifter mot anslag. Undantag från bruttoprincipen tillämpas på inkomster som har specialdestinerats för en viss verksamhet, vilket innebär att för ett verksamhetsområde med krav på full kostnadstäckning redovisas inkomsterna och utgifterna utanför statsbudgetens inkomstitlar och anslag. För övrig verksamhet är bruttoprincipen vägledande vid utformningen av statsbudgeten och redovisningen mot anslag och inkomstitlar. I fråga om avgiftsinkomster m.m. i en verksamhet som i övrigt är finansierad med anslag på statsbudgeten tillämpas dock netto redovisning mot anslag, dvs. inkomsterna redovisas under anslag i stället för mot inkomstitel.

Flertalet myndigheter erbjuder mot en avgift olika typer av tjänster och varor. Oftast sker detta i en mindre omfattning. Det kan gälla t.ex. kurser eller publikationer. Inkomsterna i sådan verksamhet avses i regel endast bidra till att täcka myndighetens utgifter, även om krav på full kostnadstäckning också

kan förekomma. Genom att omfattningen av verksamheten är liten behöver hänsyn knappast tas till dessa inkomster då anslag anvisas. Detta leder till att inkomsterna specialdestineras till verksamheten. En del myndigheter har emellertid mer omfattande avgiftsinkomster i verksamheter som inte lämpligen kan särredovisas med krav på full kostnadstäckning. Myndigheternas verksamhet är i övrigt anslagsfinansierad, och inkomsterna avses i regel endast bidra till att täcka myndighetens kostnader. Eftersom inkomsterna är betydande tas normalt hänsyn till avgiftsinkomsterna när anslaget anvisas. Även i sådana fall bör anslaget få avräknas med nettoutgifterna.

Åtskilliga myndigheter erhåller gåvor och andra bidrag till verksamheten från givare utanför staten. Det är heller inte ovanligt att bidrag lämnas mellan statliga myndigheter. Gåvor och andra bidrag kan ses som en inkomst som specialdestineras för en viss verksamhet men som inte behöver täcka alla dess kostnader. Sådana gåvor bör därför behandlas på samma sätt som avgiftsinkomster. Redovisning mot anslag bör göras netto så att utfallet visar den andel av utgifterna som ska finansieras med statens gemensamma inkomster. Det kan också förekomma att inkomster från försäljning av statens egendom ska användas som delfinansiering av en i övrigt anslagsfinansierad återinvestering. I förvaltningen av statsskulden förekommer såväl inkomst- som utgiftsräntor. Även i dessa fall är nettoredovisning mot anslag en lämplig metod.

Enligt propositionen till budgetlagen var det regeringens avsikt att ge en god presentation av den nettoredovisade verksamheten samt av den del av statens verksamhet som inte redovisas mot inkomstitlar och anslag (prop. 1995/96:220, s. 44). Så har också skett. Några föreskrifter om detta togs inte in i budgetlagen.

Överväganden och förslag

Riksrevisionen ska enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ta ut avgift för årlig revision. Avgiften ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås. Avgiften ska bestämmas efter den tid som behövs för att fullgöra uppdraget och utifrån en tidtaxa som följer av lönenivån för dem som deltar i granskningen. Ersättning för direkta kostnader för konsulter, resor och liknande bestäms för sig. I lagen anges vilken tidtaxa som ska tillämpas beroende på revisorernas olika lönenivåer. Inkomsterna ska tillföras statsverkets checkräkning i Riksbanken och redovisas mot en inkomstitel på statsbudgeten. Avgifterna för årlig revision ses som offentligrättsliga avgifter, och verksamheten finansieras med anslag och inkomsterna redovisas mot inkomstitel.

Riksdagsförvaltningen får, enligt lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen, inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla varor och tjänster samt inom riksdagens fastigheter upplåta lägenheter och lokaler. Förvaltningen får ta ut avgifter för sådana varor och tjänster samt uppdrag och överlåtelse. Riksdagsförvaltningen bestämmer avgifternas storlek. Riksdagsförvaltningen har i anslagsdirektiv beslutat att riksdagsförvalt-

ningen får disponera avgiftsintäkterna. Där finns också angivet vilka ekonomiska mål som ska gälla för delar av den avgiftsbelagda verksamheten. I inget fall gäller full kostnadstäckning som ekonomiskt mål, utan inkomsterna netto redovisas mot anslag.

JO ska enligt 27 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän utfärda expedition utan avgift om ej särskild anledning föranleder till annat. Ska avgift utgå ska den bestämmas med ledning av de regler som gäller för statliga myndigheter i allmänhet. JO redovisar avgiftsinkomster mot anslag.

Såväl bruttoprincipen som nettoprincipen tillämpas således inom riksdagsområdet, och en bestämmelse om detta som motsvarar regleringen i 17 § budgetlagen bör därför införas i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

4.4 Redovisning vid sidan av statsbudgeten

Expertgruppens förslag

En verksamhet där myndighetens kostnader helt ska täckas med verksamhetens intäkter och där myndigheten får disponera intäkterna, ska inte redovisas mot anslag eller inkomstitlar.

Budgetlagens bestämmelse

18 § En verksamhet där statens kostnader helt skall täckas med verksamhetens intäkter skall inte budgeteras och inte heller redovisas på anslag eller inkomstitlar.

Avgiftsfinansierad verksamhet som är efterfrågestyrd och bygger på full kostnadstäckning ska i princip inte budgeteras och redovisas mot inkomstitlar och anslag. Skälet till detta är att i en sådan verksamhet måste över- eller underskott kunna överföras till kommande år. Som exempel kan affärsverken nämnas. Det förekommer även att helt avgiftsfinansierade verksamhetsgrenar i andra myndigheter redovisas vid sidan av statsbudgeten.

Full kostnadstäckning föreligger då intäkterna helt ska täcka kostnaderna inom ett verksamhetsområde. Kravet på full kostnadstäckning upprätthålls även då ett fastställt bidrag lämnas från anslag som anvisas på statsbudgeten, om verksamhetens intäkter därutöver ska täcka samtliga kostnader. Däremot är kravet inte uppfyllt om medel från statsbudgeten anvisas för att täcka eventuella underskott som inte närmare preciseras. Endast om inkomsterna kan anpassas till utgifterna eller tvärtom ska en verksamhet inte redovisas på statsbudgeten. Helt avgiftsfinansierad verksamhet ska gå jämnt upp under en viss tidsperiod. Det betyder att ett över- eller underskott som ackumulerats under några få år också ska avvecklas under en liknande tidsrymd. Den avgiftsfinansierade verksamheten kommer därför inte att påverka statens upplåningsbehov utöver ett visst behov av rörelsekapital och investeringar. Tillfäl-

liga underskott i en verksamhet kommer normalt att balanseras av tillfälliga överskott i andra verksamheter. Förändringen i sådana verksamheters nettokapitalbehov innefattas i beräkningen av statens lånebehov.

Överväganden och förslag

Riksrevisionen får, enligt sin instruktion, inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området. Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster. Riksrevisionen bestämmer avgifternas storlek och får disponera avgiftsinkomsterna. Enligt anslagsdirektivet ska avgiften beräknas så att full kostnadstäckning uppnås. Verksamheten redovisas vid sidan av statsbudgeten. Riksdagsförvaltningen och JO redovisar för närvarande ingen verksamhet vid sidan av statsbudgeten, men det kan inte uteslutas att det kan komma att bli aktuellt för riksdagsförvaltningens del. En bestämmelse om redovisning utanför statsbudgeten bör således införas även för riksdagens myndigheter. Ett förtydligande krävs dock i lagtexten med hänsyn till Riksrevisionens årliga revision, vilken, som tidigare nämnts, bedrivs med krav på full kostnadstäckning men redovisas brutto på statsbudgeten. Lagen bör därmed formuleras så att bestämmelsen endast gäller i de fall myndigheten får disponera intäkterna.

5 Ekonomiska förpliktelser

5.1 Beställningsbemyndiganden

Expertgruppens förslag

För det ändamål och med högst det belopp som riksdagen beslutar får myndigheten beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter under senare budgetår än det år statsbudgeten avser.

Budgetlagens bestämmelse

12 § För det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer får regeringen beställa varor eller tjänster samt besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande som medför utgifter även under senare budgetår än det statsbudgeten avser.

I RF 9:10 finns ett förbud för regeringen att utan riksdagens bemyndigande ta upp lån eller i övrigt ikläda staten ekonomisk förpliktelse. Frågor om statens upplåning regleras i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning.

I statsförvaltningen används ett system med beställningsbemyndiganden för vissa investeringsliknande verksamheter och i stödverksamheter där ett års bidragsbeslut i många fall blir kommande års utbetalningar. Det innebär att riksdagen bemyndigar regeringen att intill ett visst belopp och för ett visst ändamål beställa varor och tjänster som kommer att levereras och betalas under en följd av år. Medel anvisas endast för det närmast förestående budgetåret, men riksdagen åtar sig genom bemyndigandet att under senare budgetår anvisa vad som behövs.

Fördelen med beställningsbemyndiganden är att man kan undvika stora behållningar på anslagen. Alternativet är att tidigt anvisa så stora anslag att de täcker hela den avsedda beställningsvolymen. Ett bemyndigande är liktydigt med att anslag så småningom måste anvisas. Därför är det naturligt att beslut om omfattningen av och ändamålet med ett bemyndigande prövas lika noga som ett anslagsbeslut. Riksdagens bemyndiganden till regeringen ska, enligt propositionen till budgetlagen, vara beloppsmässigt begränsade och gälla för bestämda ändamål. När regeringen har utnyttjat ett bemyndigande har staten iklätt en ekonomisk förpliktelse. Omfattningen av sådana åtaganden som inte motsvaras av anvisade anslag, redovisar regeringen regelmässigt i budgetpropositionen i anslutning till respektive anslag. Dessutom lämnas en redovisning för den samlade s.k. bemyndigandeskulden.

Anslagsförordningen

I 20 § anslagsförordningen anges att en myndighet som har tilldelats ett bemyndigande att beställa varor eller tjänster eller att besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande får utnyttja detta för det ändamål bemyndigandet avser och i enlighet med gällande villkor och bestämmelser. När ett bemyndigande utnyttjas ska redovisning ske mot det tilldelade bemyndigandebeloppet. Bestämmelser om skyldighet att redovisa i vilken utsträckning ett bemyndigande utnyttjats finns i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Överväganden och förslag

För budgetåret 2002 beslutade riksdagen om beställningsbemyndigande för riksdagsförvaltningen avseende reparationer på riksdagens fastigheter. Därefter har riksdagen inte beslutat om några beställningsbemyndiganden inom riksdagsområdet. Fastighetsinvesteringarna lånefinansieras och åtagandena täcks därmed av beslutet om låneram. I avsnittet om kapitalförsörjning föreslås att investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen ska finansieras med anslag. Beställningsbemyndigande kan därmed bli aktuellt för sådana projekt. De beställningar som görs i övrigt inom riksdagsförvaltningen hänför sig till den löpande verksamheten. Expertgruppen återkommer till förslag i fråga om åtaganden som görs i löpande verksamhet i avsnitt 5.2.

Riksrevisionen gör åtaganden inom biståndsområdet som är knutna till myndighetens biståndsanslag. Åtagandena är fleråriga och gäller gentemot biståndstagarna direkt. Exempelvis finns det, enligt Riksrevisionens årsredovisning för 2004, biståndsåtaganden i Tanzania som sträcker sig fram t.o.m. 2007. Något bemyndigande som stöd för dessa fleråriga åtaganden finns för närvarande inte på grund av att behovet av bemyndigande varit oklart. Riksrevisionen infriar för närvarande de gjorda åtagandena genom att Riksrevisionens egen personal utför biståndsarbetet. Åtaganden i form av anställning av personal täcks normalt av det generella bemyndigandet om åtaganden i den löpande verksamheten, vilket framgår av följande avsnitt. De åtaganden som Riksrevisionen gör i sin biståndsverksamhet gäller inte primärt mot personalen utan mot biståndstagarna i form av biståndsprojekt som ska genomföras. Åtagandet gentemot personalen får i det här sammanhanget ses som sekundärt. Det är även möjligt att Riksrevisionen anlitar ett konsultföretag eller liknande för att tillhandahålla de avsedda tjänsterna. I så fall skulle ett tydligt ekonomiskt åtagande uppkomma. Expertgruppen gör bedömningen att det sannolikt behövs ett bemyndigande från riksdagen för Riksrevisionens åtaganden om biståndsprojekt.

Expertgruppen föreslår att en bestämmelse om s.k. beställningsbemyndiganden förs in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Bestämmelsen bör rikta sig direkt till myndigheten.

5.2 Åtaganden i den löpande verksamheten

Expertgruppens förslag

Myndigheten får ikläda staten sådana ekonomiska förpliktelser som är nödvändiga för att den löpande verksamheten ska fungera tillfredsställande.

Myndigheten får dock inte utan riksdagens bemyndigande ingå hyres- och arrendeavtal som har längre löptid än sex år.

Budgetlagens bestämmelse

13 § Regeringen får ikläda staten sådana ekonomiska förpliktelser som är nödvändiga för att den löpande verksamheten skall fungera tillfredsställande.

Myndigheterna har behov av att i sin administration kunna göra åtaganden som formellt och reellt medför betalningsskyldighet under senare budgetår än det för vilket anslag har anvisats. Exempel på sådana åtaganden är avtal om lokaler, hyra av kontorsutrustning och anställning av personal. Regeringen ges i budgetlagen en uttrycklig befogenhet att ingå förbindelser som är nödvändiga för den löpande verksamheten för längre tid än det budgetår för vilket anslag har anvisats.

Anslagsförordningen

I 19 § anslagsförordningen anges att en myndighet får träffa avtal om anställning av personal, hyra av utrustning, leverans av tjänster och förbrukningsmateriel och liknande som medför utgifter under längre tid än tilldelat anslag avser, om detta är nödvändigt för att myndighetens löpande verksamhet ska fungera tillfredsställande.

Förordningen om statliga myndigheters lokalförsörjning

Bestämmelser om hyra och arrende av lokaler m.m. finns i förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning. Enligt 9 § får myndigheter, med undantag för universitet och högskolor, inte utan medgivande av regeringen ingå hyres- och arrendeavtal av ekonomisk betydelse och som har längre löptid än sex år.

Överväganden och förslag

Även riksdagens myndigheter har ett behov av att få ingå ekonomiska förpliktelser i den löpande verksamheten. De bör därför ges ett bemyndigande att ingå sådana förpliktelser. I enlighet med den ordning som gäller för myndigheter under regeringen bör bemyndigandet dock kompletteras med motsvarande tidsbegränsning för hyres- och arrendeavtal som finns i lokalförsörjningsförordningen. Det är lämpligt att det även för riksdagens myndigheter finns en gräns på sex år för myndigheternas hyresåtaganden och att åtaganden

som sträcker sig över denna tidsgräns ska beslutas av riksdagen. De hyresåtaganden som JO respektive Riksrevisionen har för närvarande löper på som mest sex år. Riksdagsförvaltningen har ett par hyresavtal som löper på tio år och som avser arkiv. Dessa tioåriga avtal upphör 2010.

6 Kapitalförsörjning

6.1 Finansiering av anläggningstillgångar

Expertgruppens förslag

Anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet ska, inom en eller flera ramar som riksdagen årligen fastställer, finansieras med lån i Riksgäldskontoret, om inte riksdagen beslutar att finansiering ska ske på annat sätt. Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för sådana lån.

Bostadsrätter och mark samt sådana investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna ska dock finansieras med anslag.

Även kulturtillgångar och andra anläggningstillgångar som inte används i verksamheten ska finansieras med anslag.

En anläggningstillgång får trots bestämmelserna ovan finansieras med donation eller bidrag, om bidraget eller donationen skall svara för hela eller en del av finansieringen.

Budgetlagens bestämmelser

20 § Inom låneramar som riksdagen årligen fastställer får regeringen besluta att anläggningstillgångar som används i statens verksamhet skall finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Regeringen får besluta om villkoren för sådana lån.

22 § Andra tillgångar än de som anges i 20 och 21 §§ skall finansieras med anslag eller med inkomster som anges i 31 § första stycket.

23 § För en viss myndighet eller för viss anskaffning kan riksdagen besluta att finansiering skall ske på annat sätt än som anges i 20–22 §§.

Anläggningstillgångar skaffas för stadigvarande bruk eller innehav. Övriga tillgångar benämns omsättningstillgångar. Tillgångar kan även indelas i finansiella, materiella och immateriella tillgångar, exempelvis aktier, maskiner respektive dataprogram. För att finansiera såväl materiella som immateriella anläggningstillgångar tillämpas ett finansieringssystem som innebär att Riksgäldskontoret till en annan statlig myndighet lånar ut medel, s.k. interna lån. På detta sätt finansieras tillgångar som utgör produktionsfaktorer i myndigheternas verksamhet – investeringar för förvaltningsändamål – t.ex. maskiner, inventarier och IT-system. Myndigheternas amorteringar och räntor finansieras under avskrivningstiden med anslagsmedel, avgiftsinkomster eller andra medel som får disponeras i verksamheten. Den interna lånefinansieringen kan även omfatta större objekt med långa avskrivningstider, t.ex. fastigheter.

Finansieringsmetoden har flera fördelar. Genom lånefinansiering blir investeringarnas kapitalkostnader synliga. Metoden leder också till en större flexibilitet för regeringen och myndigheterna eftersom de kan fatta beslut om investeringar på närmast företagsekonomiska grunder. Den likviditetsrestriktion som tidigare var så betydelsefull för myndigheterna kan tonas ned. En jämförbarhet uppnås mellan statliga och privata aktörer och i valet om verksamheten ska bedrivas med egna resurser eller med köpta tjänster. I en verksamhet med blandad finansiering, eller då en tillgång brukas under lång tid, underlättas en korrekt fördelning av kostnaderna mellan olika intressenter och i tiden. Beslut om investeringar som påverkar verksamheten under lång tid hanteras därmed på annat sätt än beslut om driftutgifter.

I framför allt avgiftsfinansierad verksamhet men även i annan verksamhet finns medel som regeringen får disponera, t.ex. avgiftsinkomster och inkomster från försäljning av egendom. Regeringen – som normalt ska finansiera anläggningstillgångar med interna lån – kan i stället besluta att investeringar ska finansieras med sådana slag av medel. Regeringen kan också tänkas besluta att enstaka anskaffningar av objekt av mindre värde ska finansieras med anslagsmedel. Det förekommer att en myndighet från en icke-statlig givare erhåller en gåva eller ett bidrag för att helt finansiera anskaffningen av en viss tillgång. Det vore orimligt om myndigheten även i dessa fall måste finansiera anskaffningen med ett internt lån och placera de erhållna medlen i Riksgäldskontoret i väntan på att amorteringar och räntor på lånet ska betalas. I sådana fall inkräktar inte investeringen på ett av riksdagen anvisat anslag och påverkar heller inte statens lånebehov. Enligt propositionen till budgetlagen är det därför naturligt att regeringen får disponera medlen samt besluta att de ska användas för att finansiera anskaffningen av tillgången i enlighet med givarens önskemål. Någon enstaka gång förekommer det att staten som gåva tar emot en fastighet som är belånad. De föreslagna reglerna för finansiering av anläggningstillgångar hindrar inte att staten i en sådan situation tar över ansvaret för lånen under den bindningstid som återstår.

Ett årligt riksdagsbeslut om låneramar innebär ett bemyndigande för regeringen att besluta om intern lånefinansiering för en viss kategori av investeringar. Regeringen föreslår riksdagen skilda låneramar för exempelvis studielån, fastigheter och anläggningstillgångar för förvaltningsändamål. På detta sätt blir investeringsbemyndigandena bestämda till belopp, tid och delvis till ändamål. En låneram anger det högsta belopp dessa interna lån totalt får uppgå till. Utrymmet för nya investeringar består därför av de belopp som amorteras under året och en eventuell utökning av ramen. Regeringen får besluta om de villkor som ska gälla för lånen, t.ex. räntesatsen.

Bestämmelsen i 22 § budgetlagen om anslagsfinansiering av andra tillgångar avser infrastrukturella investeringar, exempelvis vägar och järnvägar. Dessa investeringar kan – till skillnad från investeringar för förvaltningsändamål – sägas utgöra resultatet av myndigheternas verksamhet och används främst av andra än staten. Investeringarna har ett samhällsekonomiskt värde men ger i allmänhet ingen monetär avkastning till staten. Anslagsfinansiering

av infrastrukturella investeringar ger riksdagen bättre överblick och större inflytande än lånefinansiering. Detta är särskilt viktigt i fråga om stora infrastrukturella investeringar som inte ger monetär avkastning. För sådana investeringar skulle framtida anslagstilldelningar bindas om amorteringar och räntor på lämnade interna lån under en följd av år skulle finansieras med anslag i stället för att själva investeringsutgiften anslagsfinansierades under anskaffningsåret. Vid investeringar för förvaltningsändmål gör lånefinansieringen det möjligt för myndigheterna att finansiera investeringar som sänker driftskostnaderna mer än de tillkommande kapitalkostnaderna, eller som medger ökade eller förbättrade verksamhetsresultat med oförändrad resursförbrukning. Motsvarande förutsättningar gäller inte för infrastrukturella investeringar. De är i regel stora och betydande reala resurser och betydande produktionskapacitet tas i anspråk. För staten gäller därför statsfinansiella och samhällsekonomiska förutsättningar som inte påverkas av finansieringsformen. Infrastrukturella investeringar finansieras därför vanligen med anslag. Enligt propositionen till budgetlagen bör anslagsfinansiering även gälla för krigsmateriel, befästningar, kulturfastigheter och museiföremål (prop. 1995/96:220 s. 51).

Kapitalförsörjningsförordningen

I 4 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) anges att regeringen beslutar särskilt om det högsta beloppet för en myndighets lån och krediter. I 5 § anges att anläggningstillgångar som används i verksamheten ska finansieras med lån i Riksgäldskontoret, med vissa angivna undantag. Av de allmänna råden framgår att med anläggningstillgångar som används i verksamheten avses anläggningstillgångar som inte betraktas som infrastrukturella e.d.. Utgångspunkten är att alla anläggningstillgångar som utgör produktionsfaktorer (insatsresurser) och som en myndighet använder i sin verksamhet omfattas av definitionen. Även datorer som lånats ut till anställda för privat bruk omfattas. För definition av anläggningstillgång hänvisas till förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

I 10 § förordningen anges vidare att en infrastrukturell anläggningstillgång ska finansieras med anslag eller med vissa försäljningsinkomster. Enligt de allmänna råden avses med samhällelig infrastruktur t.ex. vägar och järnvägar. Dessa tillgångar är kollektiva nyttigheter och kan sägas utgöra ett resultat av myndighetens verksamhet och används främst av andra än staten. Krigsmateriel hanteras i finansieringshänseende på samma sätt som infrastrukturella anläggningstillgångar.

*Överväganden och förslag***Anläggningstillgångar som används i verksamheten**

Riksdagsförvaltningen har en låneram för investeringar som används i riksdagens verksamhet (150 miljoner kronor 2005) och en låneram för investeringar i fastigheter och tekniska anläggningar (300 miljoner kronor 2005). Med undantag för investeringar i konst, mark och bostadsrätter finansieras alla investeringar i anläggningstillgångar med lån. Samtliga investeringar tas upp i en investeringsplan. Riksdagen godkänner investeringsplanen och beslutar om låneramarna. De budgeterade investeringarna för 2005 uppgår till 145 miljoner kronor varav fastighetsinvesteringarna svarar för 99 miljoner kronor.

Riksrevisionen har en låneram för anläggningstillgångar som används i verksamheten (50 miljoner kronor 2005). Riksdagen beslutar om låneramen.

JO hyr maskin- och programvaror, support samt telefoni och säkerhetstjänst av riksdagsförvaltningen. De anläggningstillgångar JO behöver utöver detta anslagsfinansieras. JO har således inte någon låneram.

Som framgått ovan får regeringen enligt 20 § budgetlagen finansiera anläggningstillgångar som används i verksamheten med lån i Riksgäldskontoret. Bestämmelsen är således dispositiv. Enligt regeringens föreskrifter för myndigheter under regeringen i kapitalförsörjningsförordningen ska anläggningstillgångar som används i verksamheten finansieras med lån. Myndigheterna har alltså inte någon möjlighet att välja någon annan finansieringsform. Ingenting har framkommit i expertgruppens översyn som talar för att myndigheterna under riksdagen bör behandlas annorlunda än dem under regeringen. I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör därför slås fast vilken finansieringsform som ska tillämpas vid investering i anläggningstillgång. Huvudregeln bör vara lånefinansiering för anläggningstillgångar som används i verksamheten, i enlighet med vad som gäller inom regeringsområdet.

Riksdagen bör dock ha en möjlighet att besluta om annan finansiering. Av skäl som anförs nedan bör ett sådant beslut vara aktuellt för JO:s räkning. JO är en förhållandevis liten myndighet som omsätter ca 57 miljoner kronor per år. JO:s investeringsverksamhet är dessutom mycket begränsad till följd av hyresavtalet med riksdagsförvaltningen. År 2004 hade JO investeringar i anläggningstillgångar uppgående till 828 000 kronor. År 2003 uppgick investeringarna till 124 000 kronor, 2002 uppgick investeringarna till 126 000 kronor och 2001 uppgick investeringarna till 111 000 kronor. 2004 års investeringar var således exceptionellt höga. Ett normalår uppgår JO:s investeringar till ca 120 000 kronor. De positiva styreffekter lånefinansiering skulle kunna ge bedöms dock inte uppväga den administrativa merkostnad som följer med lånefinansiering. JO:s investeringar i anläggningstillgångar bör därmed anslagsfinansieras. Riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör utformas så att denna möjlighet finns. Skulle hyresavtalet med riksdagsförvaltningen upphöra och JO anskaffa denna utrustning själv bör lånefinansiering övervägas även för JO.

Riksrevisionens investeringar i anläggningstillgångar utgörs av normala förvaltningsinvesteringar som bör lånefinansieras. Även riksdagsförvaltningens förvaltningsinvesteringar i den egna verksamheten bör som huvudregel lånefinansieras. Riksdagsförvaltningens investeringsverksamhet skiljer sig dock i vissa delar från vad som normalt hänför sig till myndigheters investeringar i den egna verksamheten. Detta gäller anskaffningar av byggnader, mark och markanläggningar, bostadsrätter samt konst. För närvarande anslagsfinansieras konst, bostadsrätter och mark medan byggnader och markanläggningar lånefinansieras. Nedan görs överväganden om var och en av dessa investeringar.

Konst och liknande kulturtillgångar

Regeringen har beslutat att kulturtillgångar, fr.o.m. den 1 januari 2003, ska redovisas enligt samma regler som gäller för andra typer av tillgångar. Detta innebär att även dessa tillgångar tas upp i balansräkningen när de uppfyller definitionen för en tillgång och när anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Kulturtillgångar särredovisas inte i redovisningen och tas därmed inte upp under någon egen post i balansräkningen. Begreppet kulturtillgång är inte definierat inom redovisningsområdet. De bestämmelser som gäller för övriga anläggningstillgångar inom staten ska tillämpas även för kulturtillgångar. Enligt Ekonomistyrningsverkets rapport Hur ska tillgångar med natur- eller kulturhistoriskt värde redovisas? (ESV 2001:17) avses med kulturtillgångar anläggningstillgångar som ska bevaras för eftervärlden på grund av att de är speciella på något sätt (kulturellt, historiskt, utbildningsmässigt, natur/miljömässigt). Deras värde för staten kan inte prissättas på en marknad. Det finns ofta restriktioner mot försäljning och tillgångarna är ofta oersättliga. Livslängden är svår att fastställa och kan uppgå till många hundra år.

Många kulturtillgångar förbrukas inte över tid och ska därmed inte skrivas av. Syftet med innehavet är avgörande. En antik stol som innehas i syfte att bevaras ska inte skrivas av. Om syftet däremot är användning förlits stolen och avskrivning ska ske.

Kulturtillgångar används inte i verksamheten. Dessa omfattas därför inte av kapitalförsörjningsförordningens krav på lånefinansiering av anläggningstillgångar i myndighetens verksamhet.

Riksdagsförvaltningen invärderade konst och liknande inventarier i riksdagen 1993 i samband med övrig invärdering av anläggningstillgångar. De föremål som bedömdes ha ett marknadsvärde överstigande 10 000 kronor invärderades. Därefter har nyanskaffningar av sådana inventarier redovisats som anläggningstillgångar värderade till anskaffningsvärde. I bokslutet redovisas konsten som materiell anläggningstillgång under rubriken maskiner, inventarier, installationer m.m. Avskrivning görs inte.

Vid utgången av 2004 fanns det i riksdagsförvaltningens anläggningsregister 286 objekt redovisade som konst och liknande inventarier (t.ex. tavlor,

kristallkronor, silverljusstakar, bronsstatyer, gobelänger, vägghendyler och keramik). Dessa har ett sammanlagt bokfört värde på 16,8 miljoner kronor. Av detta belopp hänför sig 10,9 miljoner kronor till invärderingen 1993. Anskaffningen av konstföremål uppgick till 80 500 kronor 2004.

Förslag

Inom regeringsområdet anslagsfinansieras kulturtillgångar som myndigheterna har i bevarandesyfte, dvs. som inte används i verksamheten. Detta bör gälla även inom riksdagsområdet. Anskaffningen av konstföremål i riksdagen sker emellertid inte huvudsakligen i bevarandesyfte utan för utsmyckning. Avgörande för valet av finansieringsform bör vara att dessa tillgångar inte har någon begränsad ekonomisk livslängd och att de därmed inte skrivs av i bokföringen. Även de tillgångar som myndigheterna under riksdagen har för utsmyckning bör därför finansieras med anslag. Begreppet kulturtillgångar bör därför i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser ges en något vidare innebörd och således avse all konst och liknande kulturföremål som anskaffas i syfte att den ska bevaras eller som anskaffas för utsmyckning och som inte har någon begränsad ekonomisk livslängd.

Bostadsrätter

Riksdagsförvaltningen är skyldig att tillhandahålla övernattningsbostad åt riksdagsledamöter som har rätt till nattraktamente enligt 9 § riksdagsförvaltningens föreskrift (RFS 2002:9) om tillhandahållande och nyttjande av arbetsrum och övernattningsbostäder för riksdagens ledamöter. Riksdagsförvaltningen tillhandahåller för närvarande övernattningslägenheter i riksdagens lokaler (ledamotshuset), lägenheter i hus ägda av riksdagen samt bostadsrättslägenheter ägda av riksdagsförvaltningen i privata bostadsrättsföreningar. Riksdagsförvaltningen tar ut en avgift för övernattningslägenheterna. Denna ska beräknas med utgångspunkt i hyressättning enligt bruksvärdesprincipen. Beloppet ska fastställas av riksdagsförvaltningen.

Myndigheter under regeringen får som huvudregel inte förvalta bostäder för uthyrningsändamål enligt 3 a § förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. Därmed finns det inget regelverk på regeringsområdet för investeringar i bostadsrätter.

I redovisningslitteraturen betecknas en bostadsrätt som en evig nyttjanderätt till en lägenhet i en bostadsrättsförening. Ett företags utgifter för anskaffning av en bostadsrätt ska redovisas som en finansiell anläggningstillgång. Tillgången ska i balansräkningen tas upp till anskaffningsvärde. På motsvarande sätt som för aktier eller andelar sker ingen avskrivning för värdeminskning på bostadsrätter.

Riksdagsförvaltningen redovisar bostadsrätter som finansiella anläggningstillgångar. Enligt årsredovisningen för 2004 är det bokförda värdet på riksdagsförvaltningens andelar i bostadsrättsföreningar drygt 2 miljoner kronor. Det uppskattade marknadsvärdet är ca 33 miljoner kronor. Tillgångarna skrivs

inte av. Nedan redovisas riksdagsförvaltningens bostadsrättstillgångar vid utgången av 2004.

Kronor

Bostadsrätt	Antal lgh	Fr.o.m.¹	Bokfört värde	Marknadsvärde
Brf Älgen	12	1984-07-01	81 960	15 000 000
Brf Jungfrugatan	9	1984-07-01	158 233	14 000 000
Brf Hornsgatan ²	4	2001-12-13	1 919 275	4 000 000
Summa	25		2 159 468	33 000 000

¹ Lägenheterna i Brf Älgen och Brf Jungfrugatan övertogs från Byggnadsstyrelsen 1984.

² Fastigheten ombildades till bostadsrätter samtidigt med riksdagsförvaltningens förvärv av bostadsrätter i fastigheten.

Förslag

En bostadsrätt har ett bestående värde och ska därför inte skrivas av. Lånefinansiering skulle innebära att riksdagsförvaltningen betalade ränta på lånet i evig tid. Det är inte möjligt att tillåta amortering eftersom man då inte uppfyller kravet på överensstämmelse mellan lånesumma och det bokförda värdet av tillgångarna mot bakgrund av att avskrivning inte sker. Här finns således en väsentlig skillnad mellan investeringar med en begränsad ekonomisk livslängd och investeringar med evig livslängd. Väsentligt är också att den hyra riksdagsförvaltningen tar ut för bostadsrätterna inte skulle ha någon koppling till kapitalkostnaden. Detta talar för att riksdagsförvaltningens investeringar i bostadsrätter även fortsättningsvis ska anslagsfinansieras. Eftersom bostadsrätterna används i verksamheten blir detta ett undantag från vad som i övrigt föreslås gälla för anläggningstillgångar som används i verksamheten. Lagen bör uttryckligen ange att bostadsrätter ska finansieras med anslag.

Mark

Det bokförda värdet av riksdagsförvaltningens tillgångar i mark uppgick till 126,8 miljoner kronor vid utgången av räkenskapsåret 2004. Tillgångarna avser i huvudsak mark på Helgeandsholmen. Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag är avskrivning på mark inte tillåten, och eventuell värdeminskning ska redovisas som nedskrivning av marken (ESV:s föreskrifter till 5 kap. 4 §). Marken tas således upp till anskaffningsvärde och inga avskrivningar görs eftersom mark är en värdebeständig tillgång. Riksdagsförvaltningens redovisning följer förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Inom regeringsområdet anskaffar Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket mark. Anskaffningen lånefinansieras i sin helhet. Finansieringsformen motiveras av att dessa myndigheter i sin helhet är avgiftsfinansierade och att kapitalkostnaderna belastar hyresgästerna. Vägverket och Banverket finansierar däremot sina markinvesteringar med anslag inom ramen för tilldelade anslag för investeringar i vägar och järnvägar. Den lånefinansiering som sker av väg- och baninvesteringar kan även omfatta mark. Lånen har dock betydligt kortare löptider än tillgångens ekonomiska livslängd. Det rör sig

således inte om normala lån i Riksgäldskontoret till anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Förslag

När det gäller riksdagsförvaltningens investeringar i mark ligger det tillvägagångssätt som tillämpas av Vägverket och Banverket närmast till hands, dvs. anslagsfinansiering och redovisning under posten Statskapital i balansräkningen. Lånefinansiering skulle innebära att riksdagsförvaltningen får betala ränta på lånet under evig tid. Till skillnad från Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket kan riksdagsförvaltningens kapitalkostnad inte föras över till någon hyresgäst. Investeringar i mark bör således finansieras med anslag, och detta bör uttryckligen framgå av riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Eftersom marken används i verksamheten blir detta ett undantag från vad som i övrigt föreslås gälla för anläggningstillgångar som används i verksamheten.

Byggnader och markanläggningar

Det bokförda värdet av riksdagsförvaltningens tillgångar i byggnader och markanläggningar uppgick till 851,5 miljoner kronor vid utgången av räkenskapsåret 2004. Byggnader och markanläggningar skrivs av under en ekonomisk livslängd om 50 år. Ny-, till- och ombyggnader skrivs av under den period som motsvarar byggnadens resterande ekonomiska livslängd. Ordningen med 50 års avskrivningstid övertogs från Byggnadsstyrelsen i samband med invärderingen.

Riksdagsförvaltningens investeringar i byggnader och markanläggningar anslagsfinansierades fram t.o.m. budgetåret 1999. I slutet av 2000 lånefinansierades en fastighetsinvestering. År 2001 finansierades investeringar med både anslag och lån. År 2002 var huvuddelen av investeringarna lånefinansierade och fr.o.m. 2003 tillämpas lånefinansiering av byggnader och markanläggningar.

Riksdagsförvaltningens totala lån för investeringar i fastigheter uppgick till 77,9 miljoner kronor vid utgången av 2004. Amorteringen av lånen uppgick till 3,5 miljoner kronor och räntan till 1,5 miljoner kronor 2004. Som pågående nyanläggningar fanns redovisat 62 miljoner kronor vid utgången av 2004. Detta belopp finansieras från räntekontot och omvandlas successivt till lån efter hand som anläggningarna färdigställs.

Anslaget Riksdagens förvaltningskostnader är i anslagsdirektivet indelat i två anslagsposter varav en avser riksdagens fastighetskostnader. Under denna anslagspost fanns uppfört 50 miljoner kronor 2004, och motsvarande belopp finns även uppfört 2005. På grund av de långa avskrivningstiderna och det faktum att riksdagsförvaltningen endast under en tvåårsperiod hittills helt har lånefinansierat investeringar i byggnader och markanläggningar kommer den totala lånesumman att stiga väsentligt under de närmaste åren. Enligt beräkningar gjorda inom riksdagsförvaltningen kommer nyupplåningen för fastig-

hetsinvesteringar att vara ca 200 miljoner kronor fram t.o.m. 2007. Därefter beräknas investeringsvolymen sjunka. Räntor och amorteringar beräknas totalt uppgå till drygt 30 miljoner kronor 2007. Lånen amorteras löpande varför den totala lånesumman inte ökar lika mycket som nyupplåningen.

För närvarande är det s.k. tätskärmsprojektet det största fastighetsprojektet för riksdagsförvaltningen. Projektet syftar till att stabilisera grundvattennivån runt Helgeandsholmen för att långsiktigt säkra Riksdagshusets trägrundläggning. Detta projekt påbörjades 2004 och beräknas vara klart under 2006. Projektet beräknas totalt kosta 175 miljoner kronor. Tätskärmsprojektet svarar för 78 procent av 2005 års fastighetsinvesteringar (77 miljoner kronor av totalt 99 miljoner kronor). Ett annat projekt av liknande karaktär har varit ombyggnationen och förstärkningen av bankkajen, vilket genomfördes under perioden 2002–2004. Detta projekt kostade totalt 15,2 miljoner kronor och lånefinansierades delvis. Bankkajen och tätskämsprojektet tar således betydande resurser i anspråk, och det är troligt att liknande projekt kan bli aktuella även i framtiden. Frågan är vilken finansieringsform som är mest lämplig för dessa och liknande investeringar.

Investeringarna i bankkajen och tätskämsprojektet syftar huvudsakligen till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen. Bevarande av dessa byggnader är både en angelägenhet för riksdagsförvaltningen och i vidare bemärkelse för staten. Byggnaderna har i detta avseende vissa likheter med kulturtillgångar, genom att det finns samhällseliga skäl till att bevara dessa byggnader för framtiden. Förvisso förvaltar riksdagsförvaltningen även andra fastigheter som har ett kulturhistoriskt värde, men dessa fastigheter är inte på samma sätt statens angelägenhet. Oavsett vem som äger dessa fastigheter ska kulturvärdena skyddas. Mot bakgrund av att investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna bedöms tjäna vidare statliga intressen än bara de rent verksamhetsmässiga samt det faktum att dessa investeringar tar betydande resurser i anspråk i riksdagsförvaltningens verksamhet bör anslag anvisas för sådana investeringar.

Riksdagsförvaltningen har emellertid även andra investeringsprojekt, som exempelvis ombyggnaden av plenisalen och riksdagens entréer samt anskaffningen av reservkraftanläggningar, som har en direkt koppling till riksdagens verksamhet. Till skillnad från investeringar i mark, konst och bostadsrätter har sådana investeringar i byggnader och markanläggningar begränsad ekonomisk livslängd. Vid lånefinansiering överensstämmer lånets löptid med den ekonomiska livslängden, vilket innebär att amorteringsbelopp och avskrivningsbelopp blir desamma. Räntan speglar kapitalkostnaden för lånet. Om lånefinansiering tillämpas belastas anslaget med amortering och ränta. Anslagsbelastningen speglar de faktiska kostnaderna för anläggningstillgången. Investeringens kostnader kan därmed ställas mot de löpande personal-, lokal- och driftskostnaderna i verksamheten på ett rättvisande sätt. Genom lånefinansiering tvingas myndigheten också beakta de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av sina investeringsbeslut.

Förslag

Investeringar i byggnader och markanläggningar bör som huvudregel lånefinansieras. Undantag bör dock göras för investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, vilka bör anslagsfinansieras.

Finansiering på annat sätt

För myndigheter under regeringen gäller att en anläggningstillgång som används i verksamheten får finansieras med bidrag från en icke-statlig givare, om ändamålet med bidraget är att svara för hela finansieringen (7 § kapitalförsörjningsförordningen). Även för riksdagens myndigheter bör det finnas möjlighet att finansiera anskaffningar med donationer eller bidrag i enlighet med givarens önskemål. Expertgruppen anser att detta är en rimlig ordning även när donationen eller bidraget bara delvis finansierar tillgången. Bestämmelserna för mottagande av donationer som föreslås ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser måste dock beaktas. Expertgruppen återkommer till frågor om donationer i avsnitt 9.

Villkoren för lån

Enligt kapitalförsörjningsförordningen fastställer Riksgäldskontoret ränta och andra lånevillkor på marknadsmässiga grunder. En upplysning om detta bör tas in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

6.2 Rörelsekapital

Expertgruppens förslag

Myndigheten ska använda ett räntekonto i Riksgäldskontoret för de medel myndigheten disponerar för sin verksamhet.

Rörelsekapital i myndighetens verksamhet får finansieras med kredit på räntekontot. Krediten får uppgå till högst tio procent av de anslagsmedel som anvisats under året och som myndigheten disponerar för sin verksamhet, om inte riksdagen beslutar annat. Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för krediten.

Myndigheten får disponera ränteintäkter som uppstår på räntekontot.

Budgetlagens bestämmelser

21 § Inom en kreditram som riksdagen årligen fastställer får regeringen besluta att rörelsekapital i statens verksamhet skall finansieras med krediter i Riksgäldskontoret. Regeringen får besluta om villkoren för dessa krediter och om likvida medel som myndigheterna disponerar.

Myndigheterna måste kunna finansiera såväl tillfälliga medelsunderskott som omsättningstillgångar, exempelvis fordringar och lager. Detta gäller särskilt de avgiftsfinansierade myndigheterna. Myndigheternas behov av rörelsekapital motsvarar värdet av omsättningstillgångarna minskat med kortfristiga skulder. Sådana tillgångar kan finansieras med leverantörsskulder eller från myndigheternas räntekonton. Det ytterligare behov av rörelsekapital som finns finansieras med krediter i Riksgäldskontoret. Med krediter avses här – till skillnad från lån – att ett högsta tillåtna belopp fastställs medan det faktiska utnyttjandet av krediten bestäms av tillfälliga över- eller underskott. Riksdagen fastställer årligen en kreditram för rörelsekapital. Därigenom behåller riksdagen kontrollen över den statliga upplåningen. Riksdagens årliga be- myndigande avser inte skilda kreditramar för olika slag av rörelsekapital eller olika myndigheter. Riksdagen fastställer i stället en enda samlad kreditram för rörelsekapital i statens verksamhet. Det ankommer på regeringen att besluta hur stor kredit en enskild myndighet får utnyttja och av vilket slag den ska vara.

Regeringen får vidare besluta om de villkor som ska gälla för krediten. Sådana villkor avser bl.a. den räntesats och de löptider som ska gälla. Har någon myndighet ett osedvanligt stort behov av rörelsekapital och det därför kan finnas skäl att överväga delvis bundna krediter, finns inget hinder mot att även den möjligheten prövas. Myndigheternas räntekostnader ska täckas av medel som de disponerar i verksamheten om inte regeringen beslutar annat. En myndighet kan få ett överskott av likvida medel. Regeringen får besluta om villkoren för sådana medel. Medelsöverskott på räntekonto eller i anslutning till en rörlig kredit leder till att myndigheten påförs ränteintäkter. Dessa intäkter får regeringen besluta att myndigheten ska få disponera.

Kapitalförsörjningsförordningen

I kapitalförsörjningsförordningen anges i 11 § att rörelsekapital får finansieras med kredit på räntekonto eller med annan kredit i Riksgäldskontoret. Riksgäldskontoret ska fastställa ränta och kreditvillkor på marknadsmässiga grunder. I ett allmänt råd anges att en myndighet disponerar de ränteintäkter respektive finansierar de räntekostnader som uppstår på räntekontot. Vidare framgår av 13 § att en myndighet som har tilldelats ett räntekonto ska använda detta för de medel myndigheten disponerar i sin verksamhet. Efter ett särskilt beslut av regeringen får även ett annat konto i Riksgäldskontoret användas för betalningar.

Överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen har räntekonton med kredit i Riksgäldskontoret. En tolfedel av anslagen, med undantag för det under utgiftsområde 1 upptagna anslaget Stöd till politiska partier, överförs varje månad till räntekonto. Räntekontokrediten uppgår till tio procent av totalt anvisade anslagsmedel som förs till respektive räntekonto. Riksdagsstyrelsen beslutar enligt nuvarande rutiner om räntekontokreditens storlek för riksdags-

förvaltningen och för JO medan riksdagen beslutar om räntekontokreditens storlek för Riksrevisionen. I budgetpropositionen för 2006 kommer alla tre myndigheterna att underställa riksdagen förslag om räntekontokreditens storlek. Myndigheterna disponerar inte några andra krediter i Riksgäldskontoret.

Som nämnts får regeringen enligt 21 § budgetlagen besluta att rörelsekapital ska finansieras med krediter i Riksgäldskontoret. Finansieringsmöjligheten avser alla slag av krediter i Riksgäldskontoret och således inte bara krediter på räntekonto.

Inom riksdagsområdet förekommer dock inte någon annan kredit än räntekontokredit, med undantag för låneramen. Myndigheternas verksamhet finansieras huvudsakligen med anslag eller med lån. Avgifter svarar för en mycket liten del av finansieringen. Behovet av kreditutrymme för rörelsekapital är därmed litet. För riksdagsförvaltningens del innebär dock fastighetsinvesteringar som är pågående nyanläggningar och där lån ännu inte tagits upp, en belastning på räntekontot. I stället för att förvaltningen ges en särskild kredit i Riksgäldskontoret, eller en höjd räntekontokredit, bör detta kunna lösas genom byggnadskreditiv, vilka täcks in av bemyndigandet om låneram. Expertgruppen gör bedömningen att det inte kan finnas något behov av ytterligare krediter. I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör därmed införas en bestämmelse om att myndigheten ska använda ett räntekonto i Riksgäldskontoret för de medel myndigheten disponerar för sin verksamhet.

Inom regeringsområdet gäller att räntekontokrediterna normalt uppgår till tio procent av summan av såväl de räntebelagda anslag som myndigheten disponerar som de beräknade avgiftsintäkter och bidragsintäkter som myndigheten disponerar. Räntekontokreditens storlek beslutas i regleringsbrev.

Riksdagens myndigheter tillämpar i dag en något lägre kreditram än myndigheterna under regeringen. Detta beror på att det endast är anvisade anslagsmedel som ligger till grund för beräkningen. Eftersom avgiftsfinansieringen är liten bedöms dock den gällande ordningen vara fullt tillräcklig för riksdagens myndigheter. Med anvisade anslagsmedel ska endast avses medel som myndigheten disponerar för sin egen verksamhet. Transfereringsanslaget Stöd till politiska partier ska således inte ligga till grund för räntekontokreditens storlek. Räntekontokreditens storlek bör läggas fast i lag, på motsvarande sätt som anslagskrediterna. Det finns inga skäl till att riksdagen särskilt och för respektive myndighet ska besluta om detta förhållandevis tekniska villkor. Riksdagen bör dock ha möjlighet att besluta om annan kreditnivå.

Enligt budgetlagen får regeringen besluta om villkoren för krediterna. Regeringen har i kapitalförsörjningsförordningen beslutat att Riksgäldskontoret ska fastställa ränta och andra kreditvillkor på marknadsmässiga grunder. Denna ordning bör även gälla för riksdagens myndigheter. I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör som en upplysning anges att Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för krediterna.

Avslutningsvis bör det av lagen framgå att myndigheten får disponera de ränteintäkter som uppstår på räntekontot.

6.3 Leasing

Expertgruppens förslag

Ett avtal om hyra eller hyrköp (leasing) får träffas under förutsättning att det, sett över hela den ekonomiska livslängden, leder till en lägre kostnad för staten än anskaffning genom köp.

Kapitalförsörjningsförordningen

I budgetlagen finns inte några bestämmelser om leasing. I kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) anges i 12 § att ett avtal om hyra eller hyrköp (leasing) får träffas under förutsättning att det, sett över hela den ekonomiska livslängden, leder till en lägre kostnad för staten än anskaffning genom köp.

Vidare gäller att ett avtal om försäljning och återhyra eller återköp eller andra liknande avtalsformer endast får träffas efter ett särskilt bemyndigande av regeringen. Detta krävs även för leasingavtal där hyra eller andra avgifter betalas i eller baseras på annan än svensk valuta.

Överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen leasar utrustning, främst IT-utrustning åt ledamöterna och partikanslierna. Även tjänstemännens hemdatorer leasas. På motsvarande sätt som riksdagsförvaltningen leasar JO tjänstemännens hemdatorer. Riksrevisionen leasar kopiatorer, skoputsmaskiner och vattenautomater.

En bestämmelse om leasing som baseras på de bestämmelser som finns i kapitalförsörjningsförordningen bör därför ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. I bestämmelsen bör det ställas krav på att leasing ska leda till en lägre kostnad än köp. När den planerade användningstiden sammanfaller med hela den förväntade ekonomiska livslängden, t.ex. vid finansiell leasing, blir leasing av utrustning i regel dyrare än köp för staten. Om myndigheten har möjlighet att köpa utrustningen, t.ex. genom att ta upp lån i Riksgäldskontoret, torde det oftast även för myndigheten vara ekonomiskt mer fördelaktigt än att leasa den. I dessa fall bör utrustningen därför köpas. Leasingalternativet kan dock vara fördelaktigt för staten när behovet av utrustning är begränsat i tiden.

Några särskilda bestämmelser utöver detta om t.ex. försäljning och återhyra (sale-lease-back) bedöms inte behövas på riksdagsområdet eftersom sådana avtal inte förekommer där.

6.4 Kompensation för ingående mervärdesskatt

Expertgruppens förslag

Myndigheten har rätt till kompensation för belopp motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200), som hänför sig till verksamheten.

Myndigheten har dock inte rätt till kompensation om den ingående skatten omfattas av begränsningar i avdragsrätten enligt 8 kap. 9, 10, 15 eller 16 § mervärdesskattelagen.

Förordning om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt

Myndigheternas rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt regleras i förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. Förordningen gäller för myndigheter under regeringen som ingår i den statliga redovisningsorganisationen, om inte Ekonomistyrningsverket beslutar annat. I förordningen regleras bl.a. i 4 § att en myndighet har rätt till kompensation för belopp som hänför sig till verksamheten motsvarande ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200). Myndigheten har dock inte rätt till kompensation om den ingående skatten omfattas av begränsningar i avdragsrätten enligt vissa bestämmelser i mervärdesskattelagen.

Övervägande och förslag

Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen rekviderar redan i dag kompensation för ingående mervärdesskatt i enlighet med riksdagens beslut om att även riksdagens myndigheter bör anvisas anslag exklusive mervärdesskatt fr.o.m. budgetåret 1991/92 (bet. 1990/91:FiU20, rskr. 1990/91:77). Myndigheternas anslag är därmed beräknade exklusive mervärdesskatt. Som framgår av följande sammanställning är kompensationsbeloppen väsentliga. Hade myndigheterna inte haft denna rättighet hade anslagen sammanlagt behövt höjas med drygt 100 miljoner kronor.

Ingående moms som rekviderades 2004

Riksdagsförvaltningen	84 325 000 kr
JO	769 000 kr
Riksrevisionen	21 357 000 kr

Riksdagsmyndigheternas rätt till kompensation har hittills grundats endast på ovan nämnda riksdagsbeslut. En särskild bestämmelse om rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt bör dock för tydlighetens skull införas i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

7 Avgifter

7.1 Rätten att ta ut avgifter

Expertgruppens förslag

Myndigheten får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller bara om det följer av en lag eller av ett särskilt beslut av riksdagen.

Myndigheten får, om det är förenligt med myndighetens uppgift enligt lag, mot avgift tillhandahålla:

1. tidskrifter och andra publikationer,
2. informations- och kursmaterial,
3. konferenser och kurser,
4. lokaler,
5. utrustning,
6. offentlig inköps- och resurssamordning och
7. information i elektronisk form.

Varor och tjänster enligt ovan får tillhandahållas bara om verksamheten är av tillfällig natur eller av mindre omfattning.

För dessa varor och tjänster bestämmer myndigheten avgifternas storlek.

Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen får ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Avgifterna ska bestämmas med ledning av de regler som gäller för myndigheter under regeringen.

Myndigheten får disponera de avgifter som tas ut med stöd av denna bestämmelse.

Budgetlagen

Budgetlagen innehåller inga bestämmelser om rätt att ta ut avgifter. Däremot finns en bestämmelse om att regeringen får disponera avgiftsinkomster från frivilligt efterfrågade varor och tjänster. Vissa tvångsmässigt uttagna avgifter, s.k. betungande avgifter, får endast riksdagen besluta om. Befogenheten att besluta om avgifter som utgör skälig ersättning, inom ramen för full kostnads-täckning, för prestationer som frivilligt tas i anspråk tillhör däremot regeringens s.k. restkompetens (jfr RF 8:13).

Praktiskt taget alla myndigheter erbjuder i en liten omfattning mot en avgift olika former av varor och tjänster, t.ex. publikationer, kurser, rådgivning och lokaler. I vissa myndigheter har den avgiftsfinansierade verksamheten en stor omfattning. Eftersom prestationerna efterfrågas frivilligt måste verksamhetsvolymen kunna varieras beroende på hur stor efterfrågan är. Detta gäller i

synnerhet om verksamheten helt finansieras med avgifter. Över- och underskott måste kunna balanseras till kommande år. Avgiftsinkomster i verksamheter som är helt avgiftsfinansierade och som frivilligt tas i anspråk tas därför inte upp på inkomstitlar och anslag. Om avgiftsinkomsterna endast ska bidra till att finansiera verksamheten avräknas inkomsten i stället mot ett ramanslag som därmed blir nettoredovisat. Ett över- eller underskott kan då visserligen inte balanseras, men utrymmet för utgifter under nästa år påverkas genom anslagssparandet eller utnyttjandet av anslagskrediten. På dessa sätt blir avgiftsinkomsterna specialdestinerade och ställs till regeringens disposition för den verksamhet där de uppstår. Riksdagen avstår därmed från att låta dem finansiera annan statlig verksamhet.

Att besluta om avgifter och hur avgiftsinkomster ska disponeras är viktiga led i regeringens styrning av myndigheterna. I många myndigheter lämnar den avgiftsfinansierade verksamheten ett bidrag till finansieringen av myndighetens samkostnader. Verksamheten befinner sig ofta i en gråzon mellan budgetstyrning och marknadsstyrning. Motiven till att inte låta verksamheten ingå i riksdagens budgetreglering är att den ska kunna utvecklas enligt sina egna förutsättningar och föreliggande efterfrågan. Under vissa förutsättningar får regeringen med stöd av bestämmelser i RF om restkompetensen besluta att en avgift ska tas ut på ett verksamhetsområde. Regeringen får även besluta hur hög avgiften ska vara eller hur den ska beräknas.

Avgiftsförordningen

I avgiftsförordningen (1992:191) finns utförliga bestämmelser som berör rätten att ta ut avgifter för olika varor och tjänster. Huvudregeln är att en myndighet får ta ut avgifter för varor och tjänster som den tillhandahåller bara om det följer av en lag eller förordning eller av ett särskilt beslut av regeringen (3 §). I 4 § avgiftsförordningen ges myndigheterna rätt att ta ut avgifter för verksamhet som är av tillfällig natur eller mindre omfattning inom vissa angivna områden, exempelvis publikationer, informationsmaterial och kurser. Särskilda bestämmelser finns om avgifter för kopior, bevis och registerutdrag m.m.

Överväganden och förslag

Riksdagens myndigheter har inte någon motsvarande befogenhet som regeringen när det gäller att besluta om att ta ut avgifter för frivilligt efterfrågade varor och tjänster eller bestämma avgifternas storlek. Riksdagens myndigheter har endast rätt att meddela föreskrifter som avser förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter (RF 8:14). Detta har medfört att riksdagsförvaltningens, JO:s och Riksrevisionens rätt att ta ut avgifter regleras i revisionslagen samt i myndigheternas lagar med instruktioner. Där finns också bestämmelser som rör avgifternas storlek.

Riksdagsförvaltningen får, enligt 9 § lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen, inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla varor och tjänster samt inom riksdagens fastigheter upplåta

lägenheter och lokaler. Förvaltningen får ta ut avgifter för sådana varor och tjänster samt uppdrag och upplåtelser. Riksdagsförvaltningen bestämmer avgifternas storlek. Riksdagsförvaltningens intäkter av avgifter och andra ersättningar uppgick under 2004 till 58 miljoner kronor. Intäkter av hyror svarade för 30 miljoner kronor och intäkter av försäljningsverksamhet för 18 miljoner kronor. Av försäljningsverksamhetens intäkter svarade riksdagstrycket för knappt 11 miljoner kronor och tidningen Från Riksdag & Departement för drygt 7 miljoner kronor.

Enligt 27 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän ska expedition utfärdas utan avgift om ej särskild anledning föranleder annat. Ska avgift utgå ska den bestämmas med ledning av de regler som gäller för statliga myndigheter i allmänhet. JO:s intäkter av avgifter uppgick till ca 8 500 kronor 2004 och avser avgifter för kopior.

Riksrevisionen får enligt 22 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området. Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster. Riksrevisionen bestämmer avgifternas storlek och får disponera avgiftsinkomsterna. Riksrevisionens intäkter av internationell uppdragsverksamhet uppgick till 2,6 miljoner kronor 2004.

Riksdagens myndigheter bör, på motsvarande sätt som myndigheter under regeringen, ha rätt att ta ut avgifter för verksamhet som är av tillfällig natur eller mindre omfattning samt för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Rätten att ta ut sådana avgifter bör framgå av lag. Till viss del finns redan en sådan reglering. Den ovan nämnda bestämmelsen i 9 § riksdagsförvaltningens instruktion får anses innefatta även dylika avgifter. För JO:s del gäller att expedition ska utfärdas utan avgift om inte särskilda skäl föranleder annat (27 §). Enligt förarbetena till bestämmelsen (förs. 1985/86:6) bör den enskilde utan kostnad få del av de beslut som JO fattar liksom de handlingar på vilka beslutet grundas. Bestämmelsen ger JO rätt att vid okynnesbeställning e.d. som leder till en olämplig arbetsbelastning för JO, ta betalt för kopior av allmänna handlingar. JO ska i sådana fall, enligt sin instruktion, följa de regler som gäller för statliga myndigheter i allmänhet. Någon rätt för JO att ta betalt för informations- och kursmaterial, konferenser och kurser m.m. när verksamheten är av tillfällig natur eller mindre omfattning kan inte anses ligga inom ramen för bestämmelsen i JO:s instruktion. Beträffande Riksrevisionen innehåller varken revisionslagen eller instruktionen några bestämmelser om avgifter för verksamhet av tillfällig natur eller mindre omfattning respektive avgifter för kopior.

De tre myndigheternas avgiftsfinansierade verksamheter är således reglerade på skilda sätt. Regleringen i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser måste ske med hänsyn till detta förhållande. Expertgruppen föreslår att lagen som huvudprincip anger att myndigheten får ta ut avgifter för varor och tjänster bara om det följer av en lag eller ett särskilt beslut av riksdagen. Lagen bör därutöver innehålla reglering av rätten att ta ut vissa övriga avgifter. Regleringen bör avse rätten att ta ut avgifter för viss verksamhet av tillfällig

natur eller mindre omfattning samt att myndigheten får bestämma dessa avgifters storlek. Bestämmelsen har sin motsvarighet i avgiftsförordningen men anger bara de verksamheter som är relevanta för riksdagens myndigheter.

Vidare föreslås att det i lagen införs en bestämmelse om rätten att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. En lämplig ordning bör vara att riksdagens myndigheter inom detta område tillämpar samma bestämmelser i fråga om avgiftens storlek som myndigheter under regeringen. Sådana bestämmelser finns i avgiftsförordningen. Bestämmelserna i fråga, som daterar sig till början av 1990-talet, bör dock tillämpas med hänsyn till dagens förbättrade möjligheter att snabbt och enkelt utfärda kopior, avskrifter och utskrifter av allmän handling. Bestämmelsen bör därmed vara dispositiv. Strävan efter god hushållning med statens resurser bör ligga till grund för myndighetens bedömning av när avgift ska utgå. Avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar är tvingande offentligrättsliga avgifter varför myndigheterna inte med stöd av den generella bestämmelsen i den föreslagna 21 § riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser om disposition av avgifter från frivilligt efterfrågade varor och tjänster kan disponera dessa (se avsnitt 7.3). För tvingande avgifter måste dispositionsrätten framgå särskilt i lagen. Bestämmelsen bör endast rikta sig till riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen eftersom JO:s avgifter inom detta område är reglerade i instruktionen. JO:s instruktion behöver dock kompletteras avseende JO:s rätt att få disponera avgiftsinkomsterna.

Mot bakgrund av vad som föreslås om nya bestämmelser om avgifter i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör vissa följdändringar ske i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen (se avsnitt 13.1).

7.2 Beslut om avgiftens storlek

Expertgruppens förslag

En myndighet får bestämma avgiftens storlek endast efter särskilt bemyndigande från riksdagen.

I de fall myndigheten får bestämma avgiftens storlek ska avgiften beräknas så att den högst täcker myndighetens kostnader för verksamheten.

Avgiftsförordningen

Avgiftsförordningen (1992:191) anger i 5 § att om inget annat ekonomiskt mål för verksamheten beslutats, ska avgifter beräknas så att full kostnadsäckning uppnås. För avgifter som tas ut enligt 4 § (dvs. verksamhet av tillfällig natur eller mindre omfattning) får myndigheten själv, inom ramen för full kostnadsäckning, besluta om grunderna för avgiftssättningen, om inte regeringen har beslutat något annat. Enligt 6 § gäller att en myndighet får bestämma avgiftens storlek endast efter särskilt bemyndigande.

Övervägande och förslag

I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör föreskrivas att ett bemyndigande från riksdagen alltid krävs innan myndigheten får bestämma avgiftens storlek. I lagen bör dock myndigheterna ges rätt att bestämma avgifternas storlek för viss verksamhet av tillfällig natur eller av mindre omfattning, i likhet med vad som gäller för myndigheter under regeringen. Oavsett var rätten att besluta om avgiftens storlek är reglerad bör den beräknas inom ramen för full kostnadstäckning, dvs. den ska beräknas så att den helt eller delvis täcker myndighetens kostnader för verksamheten. Något vinstpåslag får således inte göras. Detta bör framgå av riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

7.3 Disposition av avgiftsintäkter

Expertgruppens förslag

Myndigheten får disponera avgiftsintäkter från frivilligt efterfrågade varor och tjänster som myndigheten tillhandahåller, om intäkterna helt eller delvis skall täcka myndighetens kostnader för verksamheten.

Budgetlagens bestämmelse

19 § Regeringen får besluta om dispositionen av avgiftsinkomster från frivilligt efterfrågade varor och tjänster som staten tillhandahåller, om inkomsterna helt eller delvis skall täcka statens kostnader för verksamheten.

En rätt att besluta om dispositionen av specialdestinerade inkomster följer inte av regeringens restkompetens. Regeringens befogenhet att besluta om dispositionen av avgiftsinkomster regleras därför i budgetlagen.

Överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen och JO:s instruktioner innehåller inga bestämmelser om disposition av avgiftsinkomster. Riksrevisionens instruktion reglerar disposition av avgiftsinkomster inom det internationella området. I anslagsdirektiven har riksdagsförvaltningen givits rätt att disponera avgifts-, ränte-, försäljnings- och hyresinkomster. Något beslut om att JO får disponera avgiftsinkomster finns inte.

Myndigheterna under riksdagen bör ges rätt att få disponera avgiftsintäkter från frivilligt efterfrågade varor och tjänster på samma sätt som myndigheterna under regeringen. En bestämmelse om detta bör därför tas in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Som en konsekvens av detta bör Riksrevisionens instruktion ändras eftersom dispositionsrätten inte längre behöver regleras där.

8 Förvärv och överlåtelse av statens egendom

8.1 Allmänt

Riksdagen ska enligt RF 9:9 i den omfattning som behövs fastställa grunder för bl.a. förfogandet över statens egendom. I förarbetena till regeringsformen anges att det kan vara lämpligt att detta sker i lags form (prop. 1973:90 s. 347). Vissa grundläggande bestämmelser om förfogandet över statens egendom har tagits in i budgetlagen. Bestämmelserna reglerar främst kompetensfördelningen mellan riksdagen och regeringen.

De bestämmelser som finns i budgetlagen anger under vilka förutsättningar regeringen ska få sälja statens egendom. All statens egendom står dock inte till regeringens disposition. I RF 9:8 undantas från regeringens dispositionsrätt sådan egendom som är avsedd för riksdagen eller dess myndigheter. Vidare undantas egendom som i lag har avsatts till särskild förvaltning, t.ex. tillgångar som förvaltas av Allmänna pensionsfonden och Sveriges riksbank. Tillämpningsområdet i budgetlagen begränsas därför till sådan egendom som står till regeringens disposition.

Tillämpningsområdet är även begränsat till sådan försäljning av statens egendom som inte utgör ett led i en löpande avgiftsfinansierad verksamhet. Bestämmelserna i budgetlagen gäller endast sådana försäljningar som mer intermittent görs av egendom som ingått i eller använts i en statlig myndighets verksamhet.

8.2 Fast egendom

Expertgruppens förslag

Riksdagsförvaltningen får förvärva och förvalta fast egendom.

Riksdagsförvaltningen ska upprätta och fortlöpande uppdatera en plan över förvärv samt ny- och ombyggnad av fast egendom. Riksdagsförvaltningen skall lämna förslag till investeringsplan till riksdagen för godkännande. Förslaget skall omfatta samtliga investeringsprojekt och förslag till finansiering av dessa. Investeringsprojekt med en kostnad överstigande 20 miljoner kronor skall särredovisas.

När värdet av fast egendom inte överstiger 20 miljoner kronor, får riksdagsförvaltningen besluta att sälja egendomen, om den inte alls eller endast i obetydlig utsträckning behövs i statens verksamhet och om det inte finns särskilda skäl för att egendomen fortfarande skall ägas av staten.

Bestämmelserna om fast egendom skall även gälla för tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom.

Budgetlagens bestämmelser

25 § När värdet av fast egendom inte överstiger 50 miljoner kronor, får regeringen besluta att sälja egendomen, om den inte alls eller endast i ringa utsträckning behövs i statens verksamhet och om det inte finns särskilda skäl för att egendomen fortfarande skall ägas av staten.

27 § För upplåtelse av tomträtt samt försäljning av tomträtt och sådan byggnad som är lös egendom gäller föreskrifterna om försäljning av fast egendom.

Regeringen får enligt budgetlagen sälja sådan fast egendom som endast behövs i ringa utsträckning. Beloppsgränsen 50 miljoner kronor ger inte några garantier för att endast de politiskt intressanta ärendena underställs riksdagen. Det är ändå ett enkelt sätt att avlasta riksdagen försäljningsärenden av rutin-karaktär samtidigt som överlåtelseförfarandet inte försvåras eller fördröjs i onödan. Ett slopande av beloppsgräns skulle kräva ett tämligen omfattande regelverk för om och när försäljning får ske. Det skulle då finnas en risk för att handläggningen av ärendena skulle kompliceras och fördröjas.

Rätten att sälja fast egendom är en av de rättigheter som regeringen får delegera. I propositionen till budgetlagen anförde regeringen att den hade för avsikt att vid delegeringen använda försiktigt satta och differentierade värdegränser (prop. 1995/96:220 s. 56). En särskild värdering bör, enligt vad regeringen anförde, äga rum inför en försäljning. Det marknadsvärde som egen-

domen vid en sådan särskild värdering åsätts får avgöra frågan om försäljningsärendet kräver riksdagens medverkan.

Viss lös egendom såsom byggnad på ofri grund och tomträtt har sådan nära anknytning till fast egendom att regler som i olika sammanhang gäller för fast egendom även tillämpas på denna lösa egendom.

Förordningen om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m.

I förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. finns bestämmelser om intill vilka belopp fastighetsförvaltande myndigheter får besluta om försäljning av fast egendom, förutsättningar som ska vara uppfyllda för att försäljning ska få ske, förberedande åtgärder som ska vidtas, förhandsbesked till kommun och förhandstillträde, försäljningsförfarande, ekonomiska villkor samt överklagande.

Överväganden och förslag

Av de tre myndigheter som riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser föreslås omfatta har endast riksdagsförvaltningen rätt att förvärva och förvalta fastigheter. Riksdagsförvaltningen äger för närvarande elva fastigheter och redovisade vid utgången av 2004 ett bokfört värde på byggnader och mark på 978 miljoner kronor. Alla riksdagsförvaltningens fastigheter, med undantag för Villa Bonnier, har bokförda värden på 20 miljoner kronor eller mer.³ Marknadsvärdena ligger betydligt över de bokförda värdena.

Det finns inte några bestämmelser i budgetlagen som reglerar regeringens rätt att förvärva fast egendom. Regeringen har dock i förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. beslutat om bestämmelser avseende bl.a. förvärv av fast egendom. Med fast egendom avses i förordningen även tomträtt samt byggnad och anläggning som är lös egendom. Bestämmelserna innebär att en fastighetsförvaltande myndighet, inom ramen för sitt förvaltningsuppdrag och inom ramen för de ekonomiska resurser som myndigheten förfogar över, får besluta om investeringar när den beräknade investeringskostnaden inte överstiger 10 miljoner kronor per projekt. Om den beräknade kostnaden överstiger 10 miljoner kronor ska myndigheten överlämna frågan till regeringens prövning. Av regleringsbrevet för Statens fastighetsverk (Fastighetsverket) framgår dock att Fastighetsverket får besluta om investeringar och förvärv när den beräknade utgiften för anskaffningen inte överstiger 20 miljoner kronor per projekt och detta är redovisat i en investeringsplan.

I budgetpropositionen lämnar regeringen förslag till investeringsplaner för bl.a. Statens fastighetsverk och Fortifikationsverket. Större pågående projekt samt nya planerade större projekt redovisas separat. I budgetpropositionen för 2005 överstiger beloppen i samtliga fall 20 miljoner kronor. Riksdagen tar

³ Bokförda värden: Riksbyggnaderna (inkl. ledamotshuset) 479 mnkr, Kungl. Trädgården 94 mnkr, Neptunus 83 mnkr, Aurora 79 mnkr, Mercurius 76 mnkr, Kvasten 58 mnkr, Cephalus 38 mnkr, Ormsaltaren 27 mnkr, Milon 25 mnkr, Iason 20 mnkr, Villa Bonnier 0,7 mnkr.

indirekt ställning till varje större enskilt projekt genom att godkänna förslaget till investeringsplan.

Det finns skäl att överväga om den ordning som gäller för myndigheter under regeringen vid förvärv av fastigheter även bör gälla för riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen föreslår redan nu en investeringsplan för riksdagen där bl.a. fastighetskostnaderna ingår, dock ej redovisade per projekt. Investeringsplanen omfattar emellertid även övriga anläggningstillgångar såsom investeringar i IT-utrustning. En ändrad ordning föreslås som skulle innebära att riksdagsförvaltningen är skyldig att upprätta och fortlöpande uppdatera en investeringsplan över förvärv samt ny- och ombyggnad av fast egendom. Investeringsplanen bör omfatta samtliga investeringar i fast egendom och förslag till finansiering av dessa. Investeringsprojekt med en kostnad överstigande 20 miljoner kronor ska särredovisas. Riksdagen bör, liksom hittills, godkänna investeringsplanen och därmed även ta ställning till respektive projekt som ingår i planen. Bestämmelserna om fast egendom bör gälla även för tomträtt, bostadsrätt och byggnad som är lös egendom.

De investeringsplaner som regeringen underställer riksdagen för godkännande avser inte endast investeringar i fast egendom. Om riksdagsförvaltningen eller någon annan av riksdagens myndigheter har mer omfattande investeringar i annan egendom än fast egendom kan det vara lämpligt att investeringsplaner utformas och underställs riksdagens prövning även i dessa fall. En sådan plan klargör innehållet i den avsedda investeringsverksamheten och bidrar till att motivera det behov av låneram som myndigheten kan ha.

Rätten att överlåta fast egendom regleras inte i lag eller föreskrift inom riksdagsområdet. I likhet med vad som gäller på regeringsområdet bör dock en sådan reglering komma till stånd. Enligt 25 § budgetlagen får regeringen besluta att sälja fast egendom när värdet av den inte överstiger 50 miljoner kronor. Det finns anledning att överväga om motsvarande beloppsgräns bör gälla även för riksdagens myndigheter.

Regeringen har i förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. beslutat om snävare beloppsgränser för de fastighetsförvaltande myndigheterna. De större fastighetsförvaltande myndigheterna får besluta om försäljning av fast egendom om värdet inte överstiger 15 miljoner kronor. De mindre fastighetsförvaltande myndigheterna får besluta om försäljning om värdet inte överstiger 5 miljoner kronor. Av Statens fastighetsverks regleringsbrev framgår att Fastighetsverket får besluta om försäljning av fast egendom som verket förvaltar om egendomens värde inte överstiger 20 miljoner kronor. Fastighetsverket är statens största fastighetsförvaltande myndighet, vars huvuduppgift också är fastighetsförvaltning. Riksdagsförvaltningens fastighetsförvaltning är liten i detta sammanhang, vilket skulle tala för att de lägre beloppsgränser som gäller inom regeringsområdet bör gälla för riksdagsförvaltningen. Å andra sidan skulle en beloppsgräns på 20 miljoner kronor inom riksdagsområdet, med nuvarande fastighetsbestånd, innebära att riksdagen skulle fatta beslut om alla eventuella fastighetsförsälj-

ningar. Expertgruppen har därför stannat för att en beloppsgräns på 20 miljoner kronor är lämplig för riksdagsförvaltningen.

Sammanfattningsvis bör riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innehålla bestämmelser om såväl förvärv som överlåtelse av fast egendom. Beloppsgränsen för när riksdagsbeslut krävs bör vid såväl överlåtelse som förvärv anges till 20 miljoner kronor, i enlighet med den ordning som gäller för Statens fastighetsverk. För tomträtt och byggnad som är lös egendom bör motsvarande bestämmelser gälla som för fast egendom. Inom riksdagsområdet bör dock även bostadsrätter behandlas på samma sätt som fast egendom.

8.3 Aktier och andelar

Expertgruppens förslag

Myndigheten får inte utan riksdagens bemyndigande använda statens medel eller övriga tillgångar till att

1. bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt, eller
2. förvärva aktier eller andelar i företag eller göra kapitaltillskott i sådana rättssubjekt som avses i 1.

Myndigheten får inte utan riksdagens bemyndigande besluta om försäljning av aktier eller andelar i ett företag.

Budgetlagens bestämmelser

26 § Regeringen får besluta om försäljning av aktier eller andelar i ett företag där staten har mindre än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar, om inte riksdagen bestämt annat för företaget.

Regeringen får inte utan riksdagens bemyndigande genom försäljning eller på annat sätt minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar.

Beslut om försäljning av aktier i bolag där staten inte har en röstmajoritet – och där aktierna således inte innehas för att staten i bolagsform ska driva en verksamhet av statligt intresse – ankommer, om inte riksdagen har beslutat annat, på regeringen. Riksdagen beslutar däremot om försäljning av aktier i bolag där staten har en röstmajoritet. Regeringen kan emellertid beträffande ett visst majoritetsägt bolag vilja ha större befogenheter. För att skaffa sig önskad handlingsfrihet kan regeringen då utverka ett särskilt bemyndigande av riksdagen att beträffande just det företaget få vidta vissa slag av åtgärder.

Det ankommer på riksdagen att uttryckligen i varje särskilt fall ge till känna om den vill förbehålla sig rätten att besluta om försäljning av aktier i bolag där staten har en minoritet av rösterna för samtliga aktier. Merparten av företag med statligt ägande är av staten helägda bolag.

Förordningen om överlåtelse av statens lösa egendom

Enligt 5 § förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom får myndigheterna under regeringen sälja aktier endast om regeringen medger det. Ett sådant medgivande krävs inte vid försäljning av aktier som är noterade på börs eller annan organiserad marknadsplats om en myndighet har tagit emot dem som gåva eller förvärvat dem genom förordnande i testamente.

Kapitalförsörjningsförordningen

I 10 a § kapitalförsörjningsförordningen finns bestämmelser om bolagsbildning, förvärv av aktier m.m. Bestämmelsen anger att en myndighet inte utan regeringens medgivande får använda statens medel eller övriga tillgångar till att bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt, eller förvärva aktier eller andelar eller göra kapitaltillskott i sådana rättssubjekt.

Överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen äger inga bolag eller aktier eller andelar i företag. Däremot finns Stiftelsen Braathens fond. Förvaltare av stiftelsen är riksdagen genom riksdagens interparlamentariska grupp. Riksdagsförvaltningen har åtaganden gentemot Stiftelsen för rättsinformation där förvaltningen är en av flera stiftare.

I budgetlagen regleras inte befogenheten att förvärva aktier och andelar eller att bilda bolag eller stiftelser. Enligt praxis beslutar dock riksdagen om förvärv av aktier eller andelar i företag och om kapitaltillskott. Som framgår ovan har regeringen i kapitalförsörjningsförordningen föreskrivit att en myndighet inte utan regeringens medgivande får använda statens medel eller övriga tillgångar till att bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt, eller förvärva aktier eller andelar eller göra kapitaltillskott i sådana rättssubjekt. Ett skäl för denna restriktiva inställning är att staten genom dessa förfaranden avhånds egendom samtidigt som svårigheter föreligger för statsmakterna att få ändamålsenlig insyn i och möjligheter att påverka och kontrollera användningen av de insatta medlen. Av förordningen om överlåtelse av statens egendom framgår att myndigheter under regeringen får besluta om försäljning av aktier endast om regeringen medger det.

Enligt regeringsformen är det riksdagen som bestämmer hur statens medel ska användas (RF 1:4). Statens medel får inte användas på annat sätt än riksdagen har bestämt (RF 9:2). Ytterst tillkommer det därför riksdagen att besluta i frågor om bildande och förvärv av aktiebolag m.m. Inte heller riksdagsförvaltningen, JO eller Riksrevisionen bör kunna bilda bolag, stiftelser eller föreningar eller förvärva aktier eller andelar utan riksdagens bemyndigande. Med föreningar avses i förhållande till myndigheten utanförliggande rättssubjekt. Idrottsföreningar, konstföreningar, pensionärsföreningar och liknande som finns inom myndigheten omfattas således inte av bestämmelsen. Riksdagsförvaltningens bidrag till Stiftelsen Sveriges Nationaldag och till föreningen Sällskapet riksdagsmän och forskare får dock anses ligga utanför

myndigheten. Dessa bidrag finansieras från anslaget Riksdagens ledamöter och partier m.m. Rätten att betala bidragen bör lämpligen framgå av anslagets ändamål.

Även om det för närvarande inte finns några aktieinnehav hos berörda myndigheter under riksdagen bör, om sådant skulle uppstå, det i lagen slås fast att även försäljning ska underställas riksdagen. Riksdagen bör besluta om samtliga försäljningar utan någon begränsning till majoritetsägande.

8.4 Annan lös egendom

Expertgruppens förslag

Myndigheten får besluta att överlåta annan lös egendom än aktier och andelar i företag, om egendomen inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar eller om den inte anskaffats med statens medel.

Budgetlagens bestämmelse

28 § Regeringen får besluta att överlåta annan lös egendom än sådan som anges i 26 och 27 §§, om egendomen inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar, eller om den inte anskaffats med statens medel.

Regeringen får överlåta lös egendom som inte avser aktier eller andelar i företag där staten är majoritetsägare eller tomträtt eller byggnad som är lös egendom. Överlåtelse får endast ske om egendomen inte längre behövs i statens verksamhet eller om den blivit obrukbar. Överlåtelse får ske även på annat sätt än genom försäljning, t.ex. genom gåva. Det som gäller för försäljning av lös egendom gäller även vid byte av sådan egendom.

Överväganden och förslag

Riksdagens myndigheter bör, på motsvarande sätt som regeringen, ha rätt att överlåta annan lös egendom än aktier och andelar i företag om egendomen inte längre behövs eller blivit obrukbar, eller om den inte anskaffats med statens medel. Någon särreglering på riksdagsområdet behövs alltså inte. En bestämmelse om detta bör tas in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

8.5 Affärsmässighet

Expertgruppens förslag

Försäljning ska genomföras affärsmässigt.

Budgetlagens bestämmelse

29 § Försäljning skall genomföras affärsmässigt, om inte särskilda skäl talar mot det.

Affärsmässighet innebär att det ska tillses att priset blir så fördelaktigt som möjligt för staten och att försäljningar till underpris inte äger rum. Vidare ska försäljningsärenden handläggas utan ovidkommande hänsyn. Riksdagen har vid skilda tillfällen beslutat om avsteg från principen om full affärsmässighet vid försäljning av vissa egendomstyper t.ex. egendom som är upptagen på jordfonden, vid friköp av fjällägenhet och vid försäljning av krononybyggen i samband med avveckling av åborättsinstitutet. När budgetlagen infördes ansågs det därför behövas en bestämmelse som medger avsteg från principen om affärsmässighet då särskilda skäl talar för detta. I propositionen (prop. 1995/96:220 s. 57) anförde regeringen att så kan vara fallet såväl vid försäljning av vissa egendomstyper, exempelvis de ovan nämnda, som då detta sker för vissa ändamål. Avsteg från principen om full affärsmässighet har främst gjorts då staten önskat stimulera viss verksamhet. Det ligger i sakens natur att en restriktiv bedömning är påkallad. Vid en sådan bedömning bör egendomens värde tillmätas betydelse. Regeringen anförde vidare i nämnda proposition att den inte avsåg att utan riksdagens bemyndigande göra avsteg från principen om affärsmässighet vid försäljning av egendom som har ett betydande värde. Någon uttrycklig bestämmelse om en värdegräns togs dock inte in i budgetlagen.

Överväganden och förslag

Budgetlagens bestämmelse med krav på affärsmässighet är relevant även för riksdagens myndigheter. Några särskilda skäl för att frångå affärsmässighet som motsvarar vad som avses i budgetlagen, bedöms inte kunna uppkomma hos riksdagens myndigheter, varför kravet på affärsmässighet bör gälla utan undantag. En bestämmelse om detta bör tas in i riksdagens ekonomistatistiska bestämmelser.

8.6 Disposition av försäljningsinkomster

Expertgruppens förslag

Har riksdagen beslutat om försäljning av egendom, ska inkomsten redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten, om inte riksdagen beslutar annat.

Om riksdagsförvaltningen har beslutat om försäljning av fast egendom, får förvaltningen disponera inkomsten för att finansiera investeringar som ingår i en av riksdagen godkänd investeringsplan.

Om en myndighet har beslutat om försäljning av lös egendom, får myndigheten disponera försäljningsinkomsterna enligt följande. Har egendomen finansierats

1. med anslag får myndigheten disponera försäljningsinkomsten till den del den överstiger det bokförda värdet av egendomen.
2. med lån får myndigheten disponera det som återstår av försäljningsinkomsten sedan låneskulden har reglerats.
3. på annat sätt får myndigheten disponera hela försäljningsinkomsten.

Inkomster får endast disponeras i den verksamhet där den sålda egendomen har använts.

Budgetlagens bestämmelser

30 § Har riksdagen beslutat om försäljning av egendom, skall inkomsten redovisas mot en inkomsttitel på statsbudgeten, om inte riksdagen bestämmer annat.

I 31–34 §§ anges hur inkomsten får disponeras i de fall då regeringen har beslutat om försäljning.

31 § Har egendomen använts i en verksamhet för vilken riksdagen har godkänt en investeringsplan, får regeringen besluta att inkomsten skall disponeras för att finansiera investeringar som ingår i planen.

Föreskrifter om disposition av inkomst från försäljning av egendom som inte använts i en sådan verksamhet finns i 32–34 §§.

32 § Har egendomen finansierats med medel från anslag får regeringen, sedan medel motsvarande egendomens bokförda värde redovisats mot en inkomsttitel, besluta att det som återstår av inkomsten skall disponeras i den verksamhet där den försålda egendomen har använts.

Om inkomsten uppgår till ett mindre belopp, får regeringen besluta att hela inkomsten skall disponeras i den verksamhet där den försålda egendomen har använts.

Har fast egendom eller aktier sålts skall dock hela inkomsten redovisas mot en inkomsttitel.

33 § Har egendomen finansierats med lån får regeringen, sedan lånet lösts, besluta att det som återstår av inkomsten skall disponeras i den verksamhet där den försålda egendomen har använts.

Har fast egendom eller aktier sålts skall dock det som återstår av inkomsten redovisas mot en inkomstitel.

34 § Har egendomen finansierats på annat sätt än med medel från anslag eller med lån, får regeringen besluta att hela inkomsten skall disponeras i den verksamhet där den försålda egendomen har använts.

När egendom säljs tillförs staten en inkomst. Därför infördes i budgetlagen inte endast regler som gav regeringen befogenheter att besluta om försäljning utan även föreskrifter som anger under vilka förutsättningar regeringen får besluta hur sådana försäljningsinkomster ska disponeras.

När det ankommer på riksdagen att besluta om en försäljning av egendom bestämmer riksdagen också särskilt om försäljningsinkomsten ska hanteras på något annat sätt än att föras till en inkomstitel.

Om regeringen har beslutat om försäljningen, är utgångspunkten att regeringen endast får använda inkomster för sådana ändamål som riksdagen på ett eller annat sätt har beslutat om. Detta villkor är uppfyllt om försäljningsinkomsterna används för att återanskaffa egendom som motsvarar den sålda egendomen eller används för i huvudsak samma ändamål. Reglerna är inte tvingande. Regeringen har alltid möjlighet att redovisa en försäljningsinkomst mot en inkomstitel.

Till att börja med regleras särskilt de fall då den försålda egendomen har använts i en verksamhet för vilken riksdagen har godkänt en investeringsplan. Regeringen får besluta att hela inkomsten ska användas för att finansiera investeringar som ingår i planen. Riksdagen kan ju fortfarande sägas ha kontroll över medlens användning. För riksdagens vidkommande innebär en tillämpning av regeln endast att lägre anslag behöver anvisas eller mindre lånemedel behöver ställas till förfogande för investeringar som riksdagen redan tidigare beslutat om.

Om anskaffningen av egendomen har finansierats med anslag får egendomens bokförda värde betydelse. Det bokförda värdet utgörs av anskaffningsutgiften minskat med avskrivningar. Det bokförda värdet motsvarar således de anslagsmedel som ännu inte förbrukats. Dessa medel bör återföras till statsbudgeten. Detta kan ske genom att den del av försäljningsinkomsten som motsvarar det bokförda värdet redovisas mot en inkomstitel. Den del som återstår får regeringen disponera. På detta sätt skapas ett incitament att eftersträva en så hög försäljningsinkomst som möjligt. Denna återstående del av inkomsten får dock inte disponeras fritt utan endast i den verksamhet där den försålda egendomen har använts. På så sätt behåller riksdagen kontrollen över medlen.

I syfte att främja affärsmässighet och för att undvika onödig administration, får regeringen disponera hela försäljningsinkomsten om den uppgår till ett mindre belopp. Detta gäller bl.a. sådana enstaka investeringar till mindre belopp som en myndighet gjort i anläggningstillgångar för förvaltningsändamål utan att ta upp lån i Riksgäldskontoret. Även i detta fall krävs dock att inkomsten disponeras i den verksamhet där den sålda egendomen har använts.

Situationen blir en annan när fast egendom eller aktier säljs i en verksamhet där det inte finns en av riksdagen godkänd investeringsplan. Överlåtelserna är exempel på försäljningsärenden som inte är normala och naturliga företeelser i verksamheten utan som utgör väsentliga förändringar av det sätt på vilket den bedrivs. Därför bör hela inkomsten vid försäljning av sådan egendom redovisas mot en inkomsttitel.

Om egendomen har finansierats med lån måste försäljningsinkomsten i första hand användas för att återbetala lånet. Som ett incitament för att uppnå så stora försäljningsinkomster som möjligt, får regeringen besluta att överskottet ska få disponeras i verksamheten. Detta gäller dock inte vid försäljning av fast egendom eller aktier. Överskottet ska då redovisas mot en inkomsttitel.

Anskaffningen av den sålda egendomen kan även ha finansierats på annat sätt än med anslag eller lån. Som exempel kan nämnas gåvor och donationer samt egendom som anskaffats med medel från avgiftsfinansierad verksamhet. I vissa fall har medel motsvarande avskrivningar och avkastning fått behållas i verksamheten och kunnat användas för investeringar. Dessutom finns egendom vars finansiering inte kan hänföras till en bestämd källa. I fall som nu nämnts får regeringen besluta att hela försäljningsinkomsten ska disponeras i den verksamhet där den sålda egendomen har använts.

Regeringens beslut om hur försäljningsinkomster får disponeras meddelas i förordning, genom bestämmelser i regleringsbrevet för en viss verksamhet eller genom ett särskilt beslut avseende inkomsten från en viss försäljning.

Överväganden och förslag

Budgetlagens bestämmelser om disposition av försäljningsinkomster bedöms vara relevanta för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. För att inte tynga lagen onödigt mycket föreslås dock att bestämmelserna formuleras något mer kortfattat.

Huvudregeln bör, i likhet med vad som gäller för regeringen, vara att om riksdagen beslutat om försäljning av egendom ska inkomsten redovisas mot inkomsttitel, om inte riksdagen beslutar annat. Riksdagen ska, enligt vad expertgruppen föreslagit i avsnitt 8.2, alltid besluta om överlåtelse av fast egendom när värdet överstiger 20 miljoner kronor. Detsamma gäller för tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom. I avsnitt 8.3 föreslår expertgruppen vidare att riksdagen dessutom alltid ska besluta om överlåtelse av aktier och andelar i ett företag.

Har riksdagsförvaltningen beslutat om försäljning av fast egendom bör förvaltningen få disponera inkomsten för att finansiera investeringar som ingår i en av riksdagen godkänd investeringsplan för fast egendom. Riksdagsförvaltningen bör själv få besluta om sådan överlåtelse när värdet av egendomen understiger 20 miljoner kronor, enligt vad expertgruppen tidigare anfört. En sådan ordning överensstämmer med vad som gäller för regeringen, och en bestämmelse om detta bör tas in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

melser. Samma förutsättningar bör även gälla för beslut om försäljning av tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom.

Vid försäljning av lös egendom som myndigheten själv får besluta om bör samma bestämmelser gälla som i budgetlagen. Hur stor del av försäljningsinkomsten som får disponeras av myndigheten är beroende av om egendomen finansierats med anslag, med lån eller på annat sätt, t.ex. med bidrag eller donationer. Någon särreglering på riksdagsområdet behövs alltså inte.

9 Donationer

9.1 Mottagande av donationer

Expertgruppens förslag

En myndighet får ta emot en donation, om ändamålet med donationen har ett nära samband med myndighetens verksamhet eller om en närmare bestämning av ändamålet saknas. En donation får inte tas emot om den kan rubba förtroendet för myndighetens opartiskhet i myndighetsutövning eller skada myndighetens anseende.

Mottagandet av en donation kräver medgivande av riksdagen, om den överlåtna egendomen

1. utgörs av fast egendom, tomträtt, bostadsrätt eller byggnad som är lös egendom om egendomen skall behållas av staten längre än två år efter det att myndigheten får fri dispositionsrätt till egendomen,
2. inte får avyttras, eller
3. skulle medföra ett ökat behov för myndigheten av medel från statsbudgeten.

Om egendomen utgörs av ett kulturföremål får myndigheten ta emot egendomen trots att den inte får avyttras.

Donationsförordningen

Budgetlagen innehåller inga bestämmelser om donationer. Regeringen har i donationsförordningen (1998:140) reglerat vad som ska gälla för myndigheter under regeringen. Förordningen tillkom främst med tanke på de omfattande donationer som förekommer till myndigheter inom högskoleområdet respektive kulturområdet. Förordningen innehåller bestämmelser om mottagande av donationer, förvaltning av donationer, åtagande att förvalta en stiftelse och uppgifter om donationer i årsredovisningen.

Övervägande och förslag

Riksdagsförvaltningen har ansvaret för förvaltningen av donationen Villa Bonnier. Fastigheten lämnades som gåva till staten 1981. I gåvobrevet finns angivet villkor för användningen av fastigheten. Byggnadsstyrelsen förvaltade fastigheten fram till den 1 juli 1992, då förvaltningen övertogs av riksdagsförvaltningen. Villa Bonnier redovisas som en materiell anläggningstillgång. Fastigheten redovisas under byggnader och konsten under inventarier.

År 2004 uppgick kostnaderna för att förvalta själva fastigheten Villa Bonnier till 459 000 kronor. Utöver dessa kostnader finns även kostnader för lön till anställd personal i Villa Bonnier. Samtliga kostnader belastar anslaget Riksdagens förvaltningskostnader. De intäkter riksdagsförvaltningen har i

Villa Bonnier är avsedda att täcka vissa särkostnader som uppstår vid nyttjandet av villan. Det rör sig bl.a. om kostnader för extra personal och övertidserättning. Intäkterna uppgick till 92 000 kronor 2004 och täcker således inte till någon del kostnaderna för fastigheten eller den ordinarie lönekostnaden.

Riksrevisionen redovisade en mottagen donation i 2004 års resultaträkning, under Uppbördsverksamhet. Denna avser en gåva som omfattade likvida medel om 203 000 kronor. Riksrevisionen har betalat in medlen till statsverkets checkräkning. JO har inte mottagit några donationer.

Det händer således att riksdagens myndigheter tar emot donationer. Även om de är ovanliga inom riksdagsområdet är det en lämplig ordning att i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser ta in några grundläggande regler för vad som ska gälla vid mottagande av donationer. En bestämmelse som reglerar vilka krav som bör vara uppfyllda för att en donation ska få tas emot bör t.ex. finnas. I 4 § donationsförordningen anges att ”en myndighet får ta emot en donation, om ändamålet med donationen har ett nära samband med myndighetens verksamhet eller om en närmare bestämning av ändamålet saknas”. Motsvarande bestämmelse bör gälla för riksdagens myndigheter och framgå av riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. En sådan bestämmelse hindrar självfallet inte myndigheten från att besluta att avstå från att ta emot en donation. Ett ytterligare krav som, enligt expertgruppens mening, bör ställas vid mottagande av en donation är att donationen inte får rubba förtroendet för myndigheten eller skada myndighetens anseende. Donationer som kan leda till ett jävslignande förhållande och till att myndigheternas oberoende ifrågasätts får således inte tas emot.

I 6 § donationsförordningen finns vissa begränsningar för regeringsmyndigheternas befogenheter. Dessa begränsningar redovisas nedan.

Mottagande av en donation kräver medgivande av regeringen, om den överlåtna egendomen

1. utgörs av fast egendom, tomträtt eller byggnad som är lös egendom om egendomen skall behållas av staten längre än två år efter det att myndigheten får fri dispositionsrätt till egendomen,
2. utgörs av aktier som motsvarar hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier i ett aktiebolag, en andel i ett handelsbolag eller en insats i en ekonomisk förening,
3. utgörs av rätt till patent,
4. skall användas för att förvärva sådan egendom som anges i 1–3, eller
5. inte får avyttras.

Även för riksdagens myndigheter bör motsvarande begränsningar gälla, dock inte i alla delar. Mottagande av donation bör endast få ske efter medgivande av riksdagen i de fall som avses i punkterna 1 och 5. Punkterna 2–4 kan knappast bli aktuella.

I 5 § donationsförordningen (1998:140) finns bestämmelse om att en donation inte får tas emot om den skulle medföra ett ökat behov för myndigheten av medel från statsbudgeten. Konsekvensen av en sådan bestämmelse skulle vara att en donation motsvarande Villa Bonnier inte skulle få tas emot. En sådan kategorisk bestämmelse är inte motiverad på riksdagsområdet efter-

som det även framöver kan uppkomma fall där en donation bör tas emot trots att den medför utgifter på statsbudgeten. Om en donation medför ett ökat behov för myndigheten av medel från statsbudgeten bör dock riksdagens medgivande krävas för att myndigheten ska få ta emot donationen. Detta bör framgå av riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

10 Redovisning och revision

10.1 Allmän redovisningsskyldighet

Expertgruppens förslag

Myndigheten ska vara redovisningsskyldig inför riksdagen för den verksamhet den bedriver, de medel och de övriga tillgångar som står till myndighetens disposition. Redovisningsskyldigheten omfattar även myndighetens skulder och övriga ekonomiska förpliktelser.

Budgetlagens bestämmelse

44 § Regeringen är redovisningsskyldig inför riksdagen för statens medel och de övriga tillgångar som enligt 9 kap. 8 § regeringsformen står till regeringens disposition. Redovisningsskyldigheten omfattar även den verksamhet som bedrivs av staten samt statens skulder och övriga ekonomiska förpliktelser.

Riksdagen beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Samtidigt ställer riksdagen huvuddelen av statens medel till regeringens disposition. Riksdagen granskar också rikets styrelse och förvaltning. Bland annat dessa förhållanden utgör en naturlig grund för att regeringen har en allmän redovisningsskyldighet inför riksdagen. Redovisningsskyldigheten omfattar statens medel och tillgångar liksom statens verksamhet till den del de handhas av regeringen eller av myndigheter under regeringen. Samtliga statens medel och övriga tillgångar står dock inte till regeringens disposition. Enligt RF 9:8 undantas tillgångar som är avsedda för riksdagen och dess myndigheter eller som i lag har avsatts till särskild förvaltning. Enligt RO 9:4 är det riksdagsförvaltningen som i fråga om riksdagen och dess myndigheter, utom Riksbanken, handlägger frågor om förvaltning av ekonomisk natur och som meddelar föreskrifter om detta.

Av praktiska skäl omfattar regeringens redovisning även de medel som handhas av riksdagen och dess myndigheter. En förutsättning för en sådan redovisning är att riksdagens myndigheter lämnar uppgifter som underlag för redovisningen. Detta innebär inte att regeringen övertar riksdagens myndigheters befogenheter eller något som helst sakansvar på området. Riksdagen och dess myndigheter sköter sin bokföring inom ramen för riksdagens anvisningar på området.

En del av regeringens redovisningsskyldighet fullgörs inom ramen för en årsredovisning till riksdagen.

Överväganden och förslag

Riksdagens myndigheter bör, på motsvarande sätt som regeringen, ha en allmän redovisningsskyldighet inför riksdagen för de tillgångar som är avsed-

da för dessa myndigheter. Förvisso omfattar regeringens redovisning av praktiska skäl även de medel som handhas av riksdagen och dess myndigheter, men regeringen har inget ansvar för dessa medel. Den redovisning som regeringen lämnar i Årsredovisning för staten är dessutom konsoliderad, och det framgår således inte vilka tillgångar som är hänförliga till riksdagsområdet.

Riksdagens myndigheter är själva ansvariga för de medel och övriga tillgångar som de disponerar och bör därför själva ha en redovisningsskyldighet inför riksdagen. På motsvarande sätt som för regeringen bör redovisningsskyldigheten omfatta den verksamhet myndigheten bedriver samt de medel och de övriga tillgångar som står till myndighetens disposition. Denna redovisningsskyldighet fullgörs i huvudsak inom ramen för myndigheternas årsredovisningar och i den redovisning som lämnas i anslutning till budgetförslaget i budgetpropositionen. En bestämmelse om detta bör tas in i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

10.2 God redovisningssed

Expertgruppens förslag

Myndigheten är bokföringsskyldig. Bokföringsskyldigheten ska fullgöras i enlighet med god redovisningssed.

Redovisningen skall ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av myndighetens medel och övriga tillgångar.

Budgetlagens bestämmelser

45 § Bokföring i staten skall ske på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed.

Redovisningen skall ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens medel och övriga tillgångar.

Närmare föreskrifter om redovisningen skall meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

För att en ekonomisk redovisningsskyldighet ska bli meningsfull krävs klart angivna grunder för hur bl.a. bokföringen ska skötas. Med hänsyn till vikten av detta kunde det i och för sig vara motiverat att riksdagen beslutade om detaljerade bestämmelser för redovisningen i staten. Det vore dock opraktiskt att i lag lägga fast sådana detaljerade ekonomiadministrativa regler. När budgetlagen infördes ansågs det vara tillräckligt att riksdagen beslutar om de allmänna krav som ska gälla för redovisning med hänvisning till begreppen god redovisningssed och rättvisande bild.

I stället för att riksdagen beslutar om detaljerade regler för redovisning i staten ålades regeringen i 45 § budgetlagen att meddela närmare bestämmelser för bokföring och redovisning. Regeringen har uppdragit åt Ekonomistyrningsverket att meddela föreskrifter på området.

Förordningen om myndigheters bokföring

Förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring innehåller bestämmelser om bokföringsskyldighetens innebörd, löpande bokföring och verifierationer, hur den löpande bokföringen avslutas samt rapportering till statsredovisningen.

Enligt 6 § ska bokföringsskyldigheten fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.

I ESV:s allmänna råd till bokföringsförordningen anges att lagar, förordningar, övriga regeringsbeslut samt av ESV utfärdade föreskrifter och allmänna råd som berör myndighetens redovisning ger uttryck för god redovisningssed i staten. Vidare anges att en förutsättning för att beslut och regler kan anses uttrycka god redovisningssed är att dessa är generella och långsiktiga för myndigheterna. I de fall det saknas redovisningsregler eller av myndigheten gjord utfyllande tolkning av reglerna inom staten, kan vägledning hämtas från allmänna råd från Bokföringsnämnden, rekommendationer och uttalanden från Redovisningsrådet samt föreskrifter och allmänna råd från Finansinspektionen. Noteras kan att god redovisningssed inte har ett en gång för alla fastslaget innehåll, utan att detta förändras över tiden och anpassas till förutsättningarna i olika verksamheter. I praktiken sker utvecklingen av god redovisningssed i staten genom att relevansen av rekommendationer i olika frågor, som preciseras för näringsliv, kommuner och landsting, prövas även för staten. ESV, som under regeringen är ansvarig myndighet för föreskrifter inom det statliga redovisningsområdet, följer utvecklingen såväl nationellt som internationellt.

Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Enligt 2 kap. 5 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (2000:605) ska årsredovisningen upprättas på ett överskådligt sätt och i enlighet med god redovisningssed. Information som lämnas med tillämpning av god redovisningssed förutsätts också i normalfallet ge en rättvisande bild. I speciella fall kan det behövas tilläggsupplysningar för att ge en rättvisande bild. Undantagsvis kan kravet på rättvisande bild innebära att myndigheten måste göra avsteg från god redovisningssed. I sådana fall måste myndigheten lämna upplysning om avvikelserna och skälen till denna.

Överväganden och förslag

Riksdagsstyrelsen utfärdade 2001 föreskrifter om att förordningen om myndigheters bokföring även ska tillämpas av riksdagen och dess myndigheter, undantaget Riksbanken. Enligt dessa föreskrifter undantas dock från tillämpningen ESV:s allmänna råd till 6 § i den del som anger att övriga regeringsbeslut som berör myndigheternas redovisning ger uttryck för god redovisningssed.

En väsentlig principiell skillnad mellan redovisningsområdet och finansieringsområdet är att riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen har en själv-

ständig ställning gentemot regeringen avseende finansieringsfrågor men är en del av koncernen Staten avseende redovisningsfrågor. Dessa myndigheters resultat- och balansräkningar ska konsolideras i årsredovisningen för staten och måste därmed bygga på samma principer som gäller för myndigheter under regeringen. I riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser bör föreskrivas att myndigheten är bokföringsskyldig och att redovisningen ska följa god redovisningssed och ge en rättvisande bild av verksamheten. Med god redovisningssed avses den sed som utvecklas för statliga myndigheter i övrigt.

10.3 Årsredovisning

Expertgruppens förslag

Myndigheten ska varje år senast den 22 februari lämna en årsredovisning till riksdagen för det senast avslutade räkenskapsåret.

Årsredovisningen skall bestå av resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning samt noter. Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen ska även upprätta en finansieringsanalys.

Budgetlagens bestämmelser

38 § Så snart som möjligt, dock senast nio månader efter budgetåret, skall regeringen se till att en årsredovisning för staten lämnas till riksdagen.

Årsredovisningen skall innehålla resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys. Den skall även innehålla det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag.

För att fullgöra en del av sin redovisningsskyldighet inför riksdagen är regeringen ålagd att se till att en årsredovisning för staten överlämnas till riksdagen. Årsredovisningen ska innehålla resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys samt det slutliga utfallet på statsbudgetens inkomstitlar och anslag. Den bör även innehålla erforderliga förklaringar och kommentarer. En sådan årsredovisning ger en samlad bild av statens finansiella resultat och ställning och bör vara väl lämpad att utgöra underlag för olika intressenters analys av statens ekonomi samt för den politiska debatten. En årsredovisning för staten bör omfatta statens samtliga medel, således även avgiftsfinansierad statlig verksamhet och andra transaktioner som påverkar statens tillgångar och skulder.

I årsredovisningen bör däremot inte tas in någon samlad redovisning av de sakliga resultat som uppnås inom olika delar av den statliga verksamheten. Sådan redovisning lämnas i stället i budgetpropositionen och i andra propositioner eller i skrivelser.

Förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag innehåller allmänna bestämmelser om myndigheternas årsredovisning samt bestämmelser om resultatredovisning, resultaträkning och balansräkning, värderingsregler, anslagsredovisning och finansieringsanalys.

Enligt 2 kap. 6 § förordningen ska årsredovisningen upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

I 2 kap. 1 § förordningen anges att myndigheten senast den 22 februari ska lämna en årsredovisning till regeringen. Vidare ska myndigheten, enligt 2 kap. 3 §, senast den 15 februari varje år lämna det underlag Ekonomistyrningsverket behöver för årsredovisningen för staten. Samtliga myndigheter ska därvid upprätta en särskild dokumentation som ska utgöras av ett utdrag ur det förslag till årsredovisning som upprättats inom myndigheten inför slutligt beslut. Den ska bestå av balans- och resultaträkning samt anslagsredovisning och vara utformad i enlighet med de bestämmelser som gäller för motsvarande uppgifter i årsredovisningen. I Ekonomistyrningsverkets föreskrifter anges de myndigheter, för närvarande 41 stycken, som ska lämna den särskilda dokumentationen till ESV. Dessa myndigheter ska dessutom lämna noter till balansräkning, resultaträkning och anslagsredovisning. Riksdagsförvaltningen är en av dessa myndigheter.

Överväganden och förslag

Riksdagsförvaltningen ska enligt 7 § lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen varje år före den 1 mars till riksdagen avge årsredovisning för riksdagens förvaltning för det senaste budgetåret. Särskild dokumentation lämnas till ESV den 15 februari. Riksdagsförvaltningen har i föreskrift om tillämpning av förordningen om årsredovisning och budgetunderlag (RFS 2001:9) föreskrivit att förordningens tidsbestämmelser ska gälla avseende årsredovisningen. Skälet till att den 1 mars anges i instruktionen är att denna tidpunkt gällde för regeringens myndigheter fram till 2001, då tidpunkten för årsredovisningens avlämnande ändrades till den 22 februari.

Riksrevisionen ska enligt sin instruktion varje år senast den 22 februari till riksdagen avge årsredovisning för det senaste budgetåret. Särskild dokumentation upprättas senast den 15 februari.

JO följer riksdagsförvaltningens föreskrift och lämnar sin årsredovisning senast den 22 februari samt upprättar särskild dokumentation senast den 15 februari.

Enligt vad som tidigare anförts är riksdagens myndigheter, med undantag för Riksbanken, en del av den statliga redovisningsorganisationen och konsolideras i årsredovisningen för staten. Därmed bör dessa myndigheters resultat- och balansräkningar med tillhörande noter upprättas i enlighet med förordningen om årsredovisning och budgetunderlag och enligt de tidsbestämmelser som anges i denna. Detta innebär att det i lag bör fastställas att årsredovisning

ska lämnas senast den 22 februari, vilket motsvarar den ordning som redan tillämpas inom riksdagsområdet.

Årsredovisningens innehåll bör regleras i lag. Innehållet bör motsvara vad som föreskrivs för myndigheter under regeringen, dvs. årsredovisningen ska innehålla resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning samt noter. Huruvida det finns skäl att också ställa krav på att myndigheterna ska upprätta finansieringsanalys bör övervägas för varje myndighet för sig.

Behovet av finansieringsanalys diskuteras från och till inom regeringsområdet bl.a. i ESV:s rapport Förenkling av ekonomiadministrationen för små myndigheter – Regeringsuppdrag (ESV 2004:1). Med små myndigheter avses i rapporten myndigheter med högst 50 anställda. ESV menar att kravet på att upprätta finansieringsanalys bör kunna slopas för små myndigheter eftersom mycket av den information som finansieringsanalysen ger framgår av anslagsredovisningen, statsredovisningen och noter till resultat- och balansräkningen samt att små myndigheters andel av statens investeringar i det närmaste är försumbar. ESV lämnar inte något förslag om någon konkret avgränsning i rapporten. Av rapporten framgår dock att ESV menar att avgörande bör vara hur stora anläggningstillgångar myndigheterna har och vilket behov de har av investeringar i sådana. Ytterligare en viktig faktor är om myndigheten har en splittrad finansieringsbild, särskilt om denna förändras märkbart över tiden.

En jämförelse med den privata sidan visar att Bokföringsnämndens rekommendationer, som tillämpas av icke noterade företag, inte anger något krav på finansieringsanalys för företag med högst 200 anställda och där tillgångarnas nettovärde uppgår till högst 1 000 gånger prisbasbeloppet (ca 40 miljoner kronor).

Enligt uppgift från ESV och Finansdepartementet bereds frågan om ett eventuellt undantag för små myndigheter från skyldigheten att lämna finansieringsanalys. Beredningen är dock inte slutförd.

Även om regeringen ännu inte tagit ställning till frågan finns det skäl att överväga att undanta JO från krav på upprättande av finansieringsanalys. Kriterierna förefaller väl avvägda och bör kunna ligga till grund för bedömningen av om riksdagens myndigheter ska lämna finansieringsanalys eller ej. Alla de kriterier för ett undantag som framgår ovan är relevanta för JO. Myndigheten har mycket små anläggningstillgångar (938 000 kronor) och liten investeringsvolym samt en enkel finansieringsbild (99 procent anslagsfinansiering). Detta talar för att JO bör undantas från kravet på upprättande av finansieringsanalys. Vare sig riksdagsförvaltningen eller Riksrevisionen svarar mot kriterierna ovan utan bör även framöver ha krav på sig att upprätta finansieringsanalys.

Riksdagens myndigheter tar redan fram det underlag ESV behöver för att upprätta underlag till årsredovisningen för staten. Ordningen har fungerat väl, och expertgruppen förutsätter att den fungerar väl även i fortsättningen. Någon särskild bestämmelse om detta bedöms inte behövas.

10.4 Rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning

Expertgruppens förslag

Rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning ska ske på det sätt och i den omfattning som gäller för myndigheter under regeringen.

Budgetlagens bestämmelser

35 § Regeringen skall noggrant följa hur statens inkomster, utgifter och upplåning utvecklas i förhållande till beräknade eller beslutade belopp.

36 § Under löpande budgetår skall regeringen vid minst två tillfällen för riksdagen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter samt statens lånebehov. Regeringen skall förklara väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och beräknat utfall.

Budgetlagens bestämmelse i 35 § motiveras främst med de krav som EU-medlemskapet ställer på kontroll av budgetunderskott och skuldnivå samt med att utgiftstak och ramar för utgiftsområden förutsätter uppföljning. För att ha tillräcklig kontroll behöver regeringen under budgetåret noga följa hur budgetens olika poster utvecklas i förhållande till den statsbudget som riksdagen har beslutat. Det betyder att utvecklingen av inkomstitlar och anslag samt andra ekonomiska transaktioner som påverkar statens lånebehov behöver uppmärksammas.

Regeringen behöver prognoser – eller underlag för prognoser – om hur statsbudgetens inkomster och utgifter utvecklas samt om utgiftsramarna kommer att hålla. Dessutom behövs prognoser om utnyttjandet av interna låneramar och krediter samt om statens lånebehov. Sådana prognoser är av betydelse bl.a. för uppföljningen av den löpande budgeten, bedömningen av åtgärdsbehovet under det löpande budgetåret och beredningen av budgeten för det kommande budgetåret.

Riksdagen ska, enligt 36 § budgetlagen, vid minst två tillfällen under löpande budgetår tillställas en redovisning av budgetutfallet dittills under budgetåret och framför allt en bedömning av utfallet för hela budgetåret. Budgetprognoser ingår i budgetpropositionen och den ekonomiska vårpropositionen. Budgetprognoserna kan också överlämnas till riksdagen med en skrivelse om detta vid något tillfälle bedöms lämpligt. Något hinder finns självfallet inte för regeringen att lämna ytterligare budgetprognoser till riksdagen vid andra tillfällen under året.

Förordningen om myndigheters bokföring

I 21 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring finns bestämmelser om rapportering till statsredovisningen. Av ESV:s föreskrifter till bestämmelsen framgår bl.a. att myndigheten månadsvis ska lämna utfallsuppgif-

ter till statsredovisningen avseende utfall som avräknats mot anslag, utfall som avräknats mot inkomstitel samt utfallet vad avser betalningar och avräkning med statsverket i balansräkningen.

Regeringen begär in prognoser från myndigheterna genom beslut i regleringsbrev.

Överväganden och förslag

Bestämmelsen i 35 § budgetlagen om uppföljning av inkomster, utgifter och upplåning är föranledd av de restriktioner som är satta för statsbudgeten. Dessa bestämmelser gäller i första hand regeringen. Även riksdagens myndigheter måste dock rapportera till statsredovisningen som underlag för regeringens uppföljning. Riksdagens myndigheter åläggs i anslagsdirektiven att redovisa utgiftsprognoser. Dessa krav på att lämna prognoser överensstämmer med de krav regeringen ställer på sina myndigheter genom beslut i regleringsbrev. Riksdagens myndigheter bör även i fortsättningen lämna underlag för regeringens prognoser.

Underlag för regeringens uppföljning och prognoser lämnas genom rapportering till statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes). Statsredovisningen är en del av detta informationssystem. I lagen bör därmed anges en skyldighet för riksdagens myndigheter att rapportera till detta informationssystem på det sätt och i den omfattning som gäller för myndigheter under regeringen. Härmed avses bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag samt de krav på prognoser som regeringen särskilt beslutar om.

10.5 Revision

Expertgruppens förslag

Myndigheten ska årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder myndigheten vidtagit eller avser att vidta med anledning av revisionens iakttagelser.

Budgetlagens bestämmelse

47 § Regeringen skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Bestämmelsen tillkom i samband med bildandet av Riksrevisionen och är en kodifiering av gällande praxis.

Överväganden och förslag

Riksrevisionen reviderar riksdagsförvaltningen och JO. Finansutskottet svarar för att revision sker av Riksrevisionen. För Riksrevisionen och JO finns det för närvarande inte några särskilda krav på redovisning inför riksdagen med

anledning av revisionens granskningar. Enligt 20 § lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen ska förvaltningen, om Riksrevisionens revisionsberättelse över riksdagsförvaltningens årsredovisning innehåller någon anmärkning, inom en månad efter berättelsens överlämnande, till riksdagen redovisa de åtgärder förvaltningen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av anmärkningen. Bestämmelsen motsvarar de krav som gäller för myndigheter under regeringen enligt 15 § verksförordningen (1995:1322). I verksförordningen används dock begreppet ”invändning” i stället för ”anmärkning”. Det korrekta begreppet inom revisionen är ”invändning”, enligt uppgift från Riksrevisionen. I budgetlagen används det vidare begreppet iakttagelser. I den allmänna motiveringen i propositionen till budgetlagens bestämmelse (prop. 2001/02:190 s. 138) preciseras iakttagelser till att gälla Riksrevisionens iakttagelser vid den årliga revisionen (revisionsberättelser) och effektivitetsrevisionen (granskningsrapporter). Enligt uppgift från Riksrevisionen innebär en iakttagelse i revisionsberättelsen att väsentliga fel i årsredovisningen eller ledningens förvaltning kan påvisas. Revisorn ger därmed invändning i revisionsberättelsen. En iakttagelse i revisionsberättelsen leder således till en invändning. Regeringen redovisar normalt åtgärder med anledning av revisionens iakttagelser i budgetpropositionen.

För närvarande saknas det bestämmelser om revisionens iakttagelser för JO och Riksrevisionen medan det för riksdagsförvaltningens del finns en bestämmelse som avviker från budgetlagens bestämmelse. Enligt expertgruppens mening finns det ingen anledning att ha olika regler för olika myndigheter. Det förefaller även väl långtgående att begära redovisning till riksdagen inom en månad efter revisionsberättelsens överlämnande. Det bör i stället vara ett tillräckligt krav på riksdagens myndigheter att, i likhet med vad som gäller för regeringen, årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder myndigheten vidtagit eller avser att vidta med anledning av revisionens iakttagelser. Detta bör framgå av riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Bestämmelsen i riksdagsförvaltningens instruktion är därmed överflödigt och kan upphävas.

11 Ändringar i riksbankslagen

11.1 Bakgrund

I 9 kap. 13 och 14 §§ regeringsformen (RF) finns bestämmelser om Riksbankens verksamhet, bl.a. om Riksbankens ansvar för penningpolitiken och Riksbankens ensamrätt att ge ut sedlar och mynt. I 3 kap. 8 § och 8 kap. 7 § riksdagsordningen finns bestämmelser om Riksbankens framställningar hos riksdagen respektive om val av riksbanksfullmäktige. Den övriga regleringen finns huvudsakligen i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank. Målet för Riksbankens verksamhet är att upprätthålla ett fast penningvärde (riksbankslagen). Riksbanken har därtill uppgiften att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Övriga uppgifter som Riksbanken har anges i riksbankslagen.

Riksbanken leds av en direktion. Direktionens ledamöter väljs av riksbanksfullmäktige, som i sin tur utses av riksdagen. Riksbanken utövar sin verksamhet med en hög grad av självständighet. Området för självständigheten anges i EG-fördraget (artikel 108). I förarbetena till riksbankslagen (prop. 1997/98:40) anges att det instruktionsförbud som tagits in i regeringsformen och i riksbankslagen omfattar samtliga ECBS-relaterade uppgifter, dvs. förutom penningpolitik också betalningssystem, sedlar och mynt m.m.

Fullmäktige har, förutom att välja ledamöter till direktionen, som en av sina huvuduppgifter att utöva en kontrollerande funktion gentemot Riksbanken och direktionen. Det sker bl.a. genom att fullmäktige har en revisionsenhet till sitt förfogande. Fullmäktige följer Riksbankens verksamhet på riksdagens vägnar och utgör Riksbankens förankring i samhället.

Till skillnad från riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen finns för Riksbanken i riksbankslagen bestämmelser inom delvis samma områden som budgetlagen. I vissa avseenden saknas dock bestämmelser som motsvarar budgetlagen. I ett par betänkanden från finansutskottet under senare år behandlas frågor med anknytning till detta.

År 2001 inkom Riksbanken med förslag till riksdagen om att få överföra de kulturhistoriskt värdefulla delarna av AB Tumba Bruk till Statens fastighetsverk (förs. 2001/02:RB3). Riksbankens förslag var föranlett av att Riksbanken hade ingått avtal om försäljning av AB Tumba Bruk och att avtalet inte omfattade de kulturhistoriskt värdefulla delarna. Avtalet omfattade sedelpappersbruket och sedeltryckeriet. Myntverket i Eskilstuna hade före försäljningen avskilts från bolaget och sålts till finska statens myntverk, Rahapaja Oy.

I finansutskottets betänkande (bet. 2001/02:FiU15) biträder utskottet Riksbankens förslag vad gäller överlåtelse av de kulturhistoriska delarna av bruket. Samtidigt konstaterar utskottet att själva frågan om försäljningen av AB Tumba Bruk och Myntverket inte har underställts riksdagen. Utskottet konstaterar vidare att Riksbanken i motsats till vad som gäller för regeringen

och regeringens myndigheter, formellt inte är skyldig att bereda riksdagen tillfälle att pröva företagsförsäljningar. I budgetlagen finns vissa grundläggande bestämmelser om formerna för överlåtelse av statens egendom. Enligt vad utskottet anförde fanns det anledning att överväga om inte budgetlagens föreskrifter i tillämpliga delar också bör vara styrande för de ekonomiska administrativa rutiner som används inom riksdagsförvaltningen och av riksdagens myndigheter. Utskottet framför att särskild hänsyn härvidlag bör tas till Riksbankens speciella ställning. Eftersom Riksbanken inte är anslagsfinansierad bör exempelvis banken själv få förfoga över de inkomster som uppkommer vid försäljning av egendom.

I samband med finansutskottets granskning av Riksbankens verksamhet under 2003 redovisade utskottet sin syn på det sätt som Riksbankens direktion skött frågan om bolagiseringen av Riksbankens kontanthantering (bet. 2003/04:FiU23). Principbeslutet om att Riksbankens praktiska hantering med kontanter skulle överföras till ett separat bolag fattades av riksbanksfullmäktige i sin tidigare form redan den 17 december 1998, dvs. före omläggningen till en mer oberoende Riksbank. Det formella beslutet om bolagsbildningen togs senare på våren 1999 av direktionen och det nya bolaget – Pengar i Sverige AB (PSAB) – började sin verksamhet den 1 juni 1999. Riksbankens syfte var att efter en tid överlåta bolaget till bankerna. Inför bildandet räknade Riksbanken med att bolaget skulle redovisa förluster under 1999 och 2000, men att dessa underskott skulle vändas i ett nollresultat 2001, som därefter skulle övergå i successivt ökade vinster.

Resultatutvecklingen i PSAB blev dock betydligt sämre än Riksbanken förutsett. Bankerna visade heller inget intresse för att överta verksamheten. Från 1999, då verksamheten överfördes till bolaget, och fram till 2004 var resultatet negativt. Verksamheten i PSAB (fr.o.m. 2002 PiS) och moderbolaget Svensk Kontantförsörjning AB (SKAB) gav under dessa 5,5 åren ett sammanlagt underskott på omkring 1,1 miljard kronor. Kostnaderna är dock till viss del sådana som hade uppkommit även om verksamheten även i fortsättningen drivits i Riksbanken. Det gäller löpande driftunderskott om 50–70 miljoner kronor per år, uppsägning av personal och avveckling av lokaler och maskiner motsvarande 300–400 miljoner kronor samt utveckling av ett nytt IT-system om ca 50–70 miljoner kronor. Nettokostnader om minst 400 miljoner kronor hade således uppkommit även vid fortsatt drift i Riksbanken. Den negativa resultatutvecklingen gjorde det nödvändigt för Riksbanken att i december 2002 skjuta till 200 miljoner kronor i aktieägartillskott till bolaget. Under hösten 2002 gjordes en uppdelning av PSAB i två delar, SKAB med de riksbanksnära delarna och PiS för den konkurrensutsatta delen av verksamheten. Ett halvår senare behövdes ett nytt aktieägartillskott – denna gång på 150 miljoner kronor – och mot slutet av 2003 reserverade Riksbanken ytterligare 125 miljoner kronor för ett beslutat, men inte utbetalat, ägartillskott. Under 2004 beslutade Riksbanken om 275 miljoner kronor i kapitaltäckningsgaranti för PiS och 20 miljoner kronor i aktieägartillskott för SKAB. Vid utgången av

2004 hade 261 miljoner kronor av kapitaltäckningsgarantin ianspråktagits av PiS samt därtill de 20 miljoner kronorna av SKAB.

Vid bildandet 1999 försågs PSAB med ett eget kapital på 419 miljoner kronor, varav 279 miljoner kronor i form av fastigheter och maskiner och 140 miljoner kronor som ett kapitaltillskott. Därefter har Riksbanken skjutit till ytterligare 770 miljoner kronor i aktieägartillskott och kapitaltäckningsgarantier, varav 756 miljoner kronor ianspråktagits. Sammanlagt har alltså PiS och dess efterföljare Svensk Kontantförsörjning AB (SKAB) fått ägartillskott på drygt 1,2 miljarder kronor.

Finansutskottet konstaterade vid sin utvärdering våren 2004 (bet. 2003/04:FiU23) att den riksbanksnära verksamheten i PiS reglerades genom ett särskilt avtal och också stod under Riksbankens direkta tillsyn. Lösningen innebar att ett privaträttsligt subjekt som senare skulle avyttras fick i uppdrag av Riksbanken att ansvara för den praktiska hanteringen av vissa av bankens myndighetsåligganden. Med hänsyn till de offentligrättsliga aspekter en sådan privatisering rymmer borde, enligt utskottets mening, Riksbanken ha underställt riksdagen ett förslag i frågan i vilket konsekvenserna av förändringen tydligt redovisats.

11.2 Förvärv av aktier och andelar

Expertgruppens förslag

Riksbankslagen bör kompletteras så att riksdagens medgivande krävs innan Riksbanken, i fråga om andra uppgifter än Riksbankens uppgifter som centralbank, förvärvar aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och tar på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter.

Bakgrund

Enligt 6 kap. 5 § riksbankslagen får Riksbanken i penningpolitiskt syfte köpa, sälja och förmedla värdepapper. Enligt 7 kap. 3 § får Riksbanken i valutapolitiskt syfte köpa, sälja och förmedla utländska statspapper. Vidare får Riksbanken, enligt 8 kap. 2 § riksbankslagen, inom sina uppgifter som centralbank förvärva aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och ta på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter.

För närvarande äger Riksbanken till 100 procent bolagen Svensk Kontantförsörjning AB, som vid utgången av 2004 var värderat till 61 miljoner kronor, och Tumba Kulturfastigheter AB, som var värderat till 100 000 kronor. Utöver detta hade Riksbanken aktier i Swift (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, 33 aktier à 125 euro), BIS (Bank for International Settlements, 267 miljoner kronor, vilket motsvarar några procent av ägandet) och i ECB (Europeiska centralbanken, 82 miljoner kronor, vilket

motsvarar sju procent av den andel Riksbanken ska erlägga vid svenskt eventuellt fullt medlemskap i valutaunionens tredje steg).

Den ordning som tillämpas mellan riksdagen och regeringen avseende förvärv av aktier, kapitaltillskott och liknande baserar sig på uttalanden från riksdagen. I första hand gäller detta ett uttalande från konstitutionsutskottet 1987 om att riksdagens medgivande behövs om staten ska köpa aktier eller bilda ett aktiebolag (bet. KU 1986/87:29). Näringsutskottet uttalade i ett betänkande 1995/96 om aktiv förvaltning av statens företagsägande (bet. 1995/96:NU26) att regeringen inte kan, utan riksdagens hörande, förvärva aktier i bolag i vilka staten inte äger aktier. Regeringen kan inte heller besluta om bildande av ett nytt förvaltningsaktiebolag för statliga företag, utan godkännande av riksdagen. I ett betänkande över tilläggsbudget 1 för 2003 behandlade finansutskottet ett förslag om en förbättrad kapitalstruktur i statliga bolag (bet. 2002/03:FiU21). Av konstitutionsutskottets yttrande över förslaget framgår att riksdagen enligt konstitutionsutskottet bör besluta i varje enskilt fall om kapitalinsatser. Finansutskottet delade konstitutionsutskottets uppfattning. Riksdagen har således värnat sitt inflytande och sin finansmakt på ett tydligt sätt gentemot regeringen på detta område.

Riksbanken har, till skillnad från regeringen, rätt att själv besluta om förvärv av aktier, bildande av bolag och kapitaltillskott till bolag så länge som detta sker inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank. Riksbanken har således i riksbankslagen givits större befogenheter än regeringen på detta område.

Övervägande och förslag

Skulle den praxis som råder i fråga om förhållandet mellan regering och riksdag beträffande beslut om kapitaltillskott och förvärv av aktier tillämpas på Riksbanken skulle Riksbanken inte utan riksdagens medgivande få bilda bolag, göra kapitaltillskott i bolag eller förvärva aktier. Riksbanken skulle exempelvis inte längre kunna förvärva ytterligare aktier i Swift, BIS eller ECB. Expertgruppen menar att en sådan förändring av riksbankslagen skulle föra för långt och ge Sveriges riksbank alltför snäva befogenheter jämfört med andra centralbanker inom EU.⁴

Ett ytterligare skäl för att behålla nuvarande ordning är den roll som givits riksbanksfullmäktige. Genom lagändringarna i riksbankslagen 1999, där Riksbankens självständighet stärktes, fick riksbanksfullmäktige en kontrollerande funktion. De elva ledamöterna i fullmäktige utses av riksdagen och ska fungera som en brygga mellan riksdagen och Riksbanken. Enligt förarbetena till lagändringarna (prop. 1997/98:40) innebär riksbanksfullmäktige att riksdagen som huvudman för Riksbanken ges möjlighet till en bättre insyn och kontroll av direktionens ledning av banken än vad som skulle vara möjligt utan fullmäktige.

⁴ Expertgruppen har studerat ordningen i Danmark, Finland, Tyskland, Storbritannien och Holland.

Den begränsning som finns i riksbankslagen till förvärv som ligger inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank bör därmed, enligt expertgruppens mening, vara vägledande även i fortsättningen.

Förvärv av aktier i Swift, BIS och ECB är självklara uppgifter för Riksbanken som centralbank och riksdagen har hittills inte haft några synpunkter på dessa förvärv utan ordningen tycks fungera väl. Några starka motiv för att ändra på denna ordning har inte framkommit i utredningen. När det gäller bildandet av PSAB får finansutskottets uttalanden tolkas som att uppbyggnaden av den konkurrensutsatta värdetransportverksamheten till enskilda kunder inom handel och bank inte bedömdes ligga inom ramen för Riksbankens uppgifter som centralbank. Riksbanken gick dessutom in som konkurrent på en marknad och ådrog sig kritik för att inte konkurrera på lika villkor. Riksbanken borde således inte, enligt finansutskottet, utan riksdagens medgivande ha utvecklat denna rörelse. Detta framgår dock inte på ett tydligt sätt av riksbankslagens nuvarande lydelse.

Expertgruppen föreslår att riksdagens medgivande ska krävas innan Riksbanken, i fråga om andra uppgifter än uppgifterna som centralbank, förvärvar aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter och tar på sig de förpliktelser som är förenade med dessa rättigheter. Såväl bolagsbildning som kapitaltillskott ska anses rymmas inom denna formulering. Begreppet uppgifter som centralbank bör ges en snäv tolkning. Riksbanken bör i tveksamma fall begära ett medgivande från riksdagen.

11.3 Försäljning av aktier och andelar

Expertgruppens förslag

En ny bestämmelse bör föras in i riksbankslagen som anger att Riksbanken får besluta om försäljning av aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter.

Om försäljningen innebär en minskning av statens ägarandel i företag där staten har minst hälften av rösterna eller försäljningen har ett stort samhällsekonomiskt intresse krävs dock riksdagens medgivande för försäljningen.

Bakgrund

År 2001 tecknade Riksbanken avtal med det amerikanska företaget Crane & Co om försäljning av AB Tumba Bruk samt med finska statens myntverk Rahapaja Oy om försäljning av Myntverket i Eskilstuna, som tillhört Tumba Bruk. År 2004 såldes huvuddelen av tillgångarna i PSAB till Securitas Värde AB. Som tidigare framgått har ingen av dessa försäljningar underställts riksdagen för beslut. Riksbankslagen innehåller ingen uttrycklig reglering av försäljning av egendom utan har av Riksbanken tolkats som att bestämmelserna om förvärv av egendom även gäller för försäljning av sådan. Hade

budgetlagens bestämmelser om överlåtelse av aktier och andelar gällt även för Riksbanken skulle de nämnda försäljningarna ha underställts riksdagen för beslut.

Övervägande och förslag

Riksbankslagen bör kompletteras med bestämmelser om vad som gäller vid överlåtelse av egendom. I enlighet med finansutskottets uttalanden bör budgetlagens bestämmelser vara vägledande. Med Riksbankens nuvarande aktieinnehav skulle budgetlagens bestämmelser innebära att Riksbanken inte utan riksdagens bemyndigande skulle få sälja Svensk Kontantförsörjning AB eller Tumba Kulturfastigheter AB.

I avsnitt 8.3 föreslår expertgruppen, i fråga om riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen, att myndigheterna måste ha riksdagens bemyndigande innan de får fatta beslut om försäljning av aktier eller andelar i ett företag. Någon begränsning motsvarande den som gäller för regeringen enligt 26 § budgetlagen, till fall där staten har minst hälften av rösterna i företaget, föreslås inte för riksdagens myndigheter. Således erfordras enligt förslaget riksdagens bemyndigande i alla fall av aktie- eller andelsförsäljningar. Skulle Riksbanken lyda under samma bestämmelser som riksdagens myndigheter i övrigt, skulle även försäljning av innehaven i Swift, BIS och ECB behöva underställas riksdagen. På motsvarande sätt som Riksbanken får förvärva aktier som hör till Riksbankens uppgifter som centralbank bör dock, enligt expertgruppens mening, Riksbanken även som huvudprincip ha befogenhet att sälja sådana aktier.

Vid de av finansutskottet kritiserade försäljningarna av Myntverket, AB Tumba Bruk och PSAB miste staten kontrollen över bolagen. Finansutskottet ansåg som nämnts att riksdagen borde ha tillfrågats om detta. För Riksbankens del bör det därför införas en bestämmelse motsvarande den som gäller för regeringen enligt budgetlagen och som innebär att majoritetsregeln tillämpas. Det finns dock skäl att överväga ett tillägg som innebär att riksdagens beslut krävs även vid försäljning av en minoritetspost i det fall försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse. Skulle Riksbanken sälja en väsentlig del av innehavet i exempelvis BIS skulle detta påverka Riksbankens och därmed även Sveriges relationer i förhållande till andra länders centralbanker. Riksbankens ställning som centralbank skulle påverkas och riksdagens beslut i frågan bör därmed krävas.

Mot bakgrund av ovanstående har expertgruppen stannat för att riksdagens beslut bör krävas om Riksbanken säljer aktier eller andelar i företag där staten har minst hälften av rösterna eller om försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse.

11.4 Fastigheter

Expertgruppens förslag

Riksbankslagen bör kompletteras så att riksdagens medgivande krävs vid förvärv och försäljning av fastigheter när värdet överstiger 20 miljoner kronor. Bestämmelsen avser inte förvärv för att skydda en fordran.

I 8 kap. 4 § första stycket riksbankslagen regleras att Riksbanken får förvärva fastigheter och inventarier som är avsedda för den verksamhet som banken bedriver eller har del i. Några bestämmelser om överlåtelse av fastigheter finns inte.

Övervägande och förslag

Riksbanken äger för närvarande två fastigheter, huvudkontoret och Baggensnäs. Huvudkontoret har ett bokfört värde på 265 miljoner kronor, och Baggensnäs bokförda värde uppgår till 0,8 miljoner kronor.

Riksbanken har enligt nuvarande lagstiftning ingen skyldighet att underställa riksdagen beslut om förvärv eller överlåtelser av fastigheter. Det finns dock skäl att överväga om den ordning som föreslås för riksdagsförvaltningens del avseende förvärv respektive överlåtelse av fast egendom även ska gälla för Riksbanken. Riksbanken har enligt 8 kap. 4 § andra stycket riksbankslagen rätt att förvärva varje slag av egendom för att skydda en fordran. Denna förvärvsrätt måste bestå. Bortsett från förvärv för att skydda en fordran har dock expertgruppen inte kunnat finna några skäl till att ge Riksbanken en särställning när det gäller förvärv respektive överlåtelser av fastigheter. Riksbanken bör därmed inte utan riksdagens bemyndigande få besluta om förvärv eller försäljning av fast egendom om värdet överstiger 20 miljoner kronor, vilket motsvarar den ordning som föreslås gälla för riksdagsförvaltningen.

11.5 Kompensation för ingående mervärdesskatt

Expertgruppens förslag

En ny bestämmelse bör föras in i riksbankslagen som anger att Riksbanken har rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt.

Överväganden och förslag

Riksbanken rekviderar kompensation för ingående mervärdesskatt på motsvarande sätt som övriga myndigheter under riksdagen i enlighet med riksdagens beslut om att även Riksbanken bör kompenseras på motsvarande sätt som riksdagens övriga myndigheter och myndigheter under regeringen (bet. 1990/91:FiU20, rskr. 1990/91:77).

Riksbankens rätt till kompensation har hittills vilat enbart på riksdagens beslut. En särskild bestämmelse om rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt bör dock för tydlighets skull föras in i riksbankslagen i likhet med den bestämmelse som i avsnitt 6.4 föreslås ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

11.6 Avgifter för kopior m.m.

Expertgruppens förslag

En ny bestämmelse bör föras in i riksbankslagen som anger att Riksbanken har rätt att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Avgifterna ska bestämmas med ledning av de regler som gäller för myndigheter under regeringen.

Överväganden och förslag

Riksbanken bör, på motsvarande sätt som i avsnitt 7.1 föreslås för riksdagens övriga myndigheter, ha rätt att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Sådana avgifter betraktas som offentligrättsliga, tvingande avgifter vilka riksdagen ska besluta om. En sådan rätt behöver därmed framgå av lag även för Riksbankens del. Bestämmelsen i riksbankslagen bör ha samma lydelse som motsvarande bestämmelse i förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Dispositionsrätten behöver dock inte föreskrivas i lag för Riksbankens del eftersom Riksbanken disponerar samtliga intäkter som uppstår i dess verksamhet.

11.7 Effektivitet och hushållning

Expertgruppens förslag

En ny bestämmelse bör införas i riksbankslagen som anger att hög effektivitet ska eftersträvas och god hushållning iakttas i Riksbankens verksamhet.

Överväganden och förslag

Riksbankens arbetsordning, vilken beslutas av fullmäktige, innehåller en bestämmelse om att direktionen ska se till att verksamheten bedrivs författningensenligt och effektivt. Någon bestämmelse i lag med krav på effektivitet och hushållning i Riksbankens verksamhet finns däremot för närvarande inte. I enlighet med vad som i avsnitt 3.1 föreslås gälla för riksdagens övriga myndigheter och vad som enligt budgetlagen gäller för regeringsområdet bör en bestämmelse föras in i riksbankslagen som anger att hög effektivitet ska eftersträvas och god hushållning iakttas i Riksbankens verksamhet.

11.8 God redovisningssed

Expertgruppens förslag

Riksbankslagen bör kompletteras med en bestämmelse om att Riksbanken ska följa god redovisningssed. Därvid ska i tillämpliga delar Europeiska centralbankens riktlinjer för redovisning tillämpas.

Överväganden och förslag

Enligt 10 kap. 3 § första stycket riksbankslagen är Riksbanken bokförings-skyldig, och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Då riksbankslagen infördes anförde regeringen i den proposition som föregick lagen (prop. 1986/87:143) att Riksbankens verksamhet inte bedöms vara sådan att en hänvisning kan ske till vad som för andra verksamheter är god redovisningssed.

En internationell kartläggning som expertgruppen gjort visar dock att exempelvis Finlands Bank enligt lag i sin bokföring ska iakta god bokförings-sed, Deutsche Bundesbank ska följa generellt accepterade bokföringsprinciper och Bank of England ska följa god redovisningssed. Exempelen visar att det numera finns en god redovisningssed för centralbanker. Riksbanken bör därför åläggas en skyldighet att följa god redovisningssed. Med god sed för centralbanker bör avses den sed som ECB utvecklar. För närvarande avses härmed Europeiska centralbankens riktlinje av den 5 december 2002 om den rättsliga ramen för redovisning och finansiell rapportering inom europeiska centralbankssystemet (ECB/2002/10). Eftersom Sverige inte har infört euron bör ECB:s riktlinjer för redovisning endast gälla i tillämpliga delar. En bestämmelse om detta bör föras in i riksbankslagen.

11.9 Revisionens iakttagelser

Expertgruppens förslag

En ny bestämmelse bör föras in i riksbankslagen som anger att Riksbanken årligen ska redovisa för riksdagen vilka åtgärder banken vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Överväganden och förslag

En bestämmelse om skyldighet för Riksbanken att för riksdagen redovisa åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser bör föras in i riksbankslagen. Detta överensstämmer med den ordning som i avsnitt 10.5 föreslås gälla för övriga myndigheter under riksdagen.

11.10 Övriga överväganden

Mål och resultat

Enligt 2 § budgetlagen ska regeringen för riksdagen redovisa de mål som åsyftas och de resultat som uppnåtts på olika verksamhetsområden. De överväganden som expertgruppen gjort i fråga om behovet av en sådan bestämmelse även för myndigheterna under riksdagen, med undantag för Riksbanken, behandlas i avsnitt 3.2.

Enligt 1 kap. 2 § andra stycket riksbankslagen ska målet för Riksbankens verksamhet vara att upprätthålla ett fast penningvärde. Enligt 6 kap. 4 § första stycket riksbankslagen ska Riksbanken minst två gånger per år lämna en skriftlig redogörelse till riksdagens finansutskott om penningpolitiken. Frågan om redovisning av mål och resultat bedöms vara tillfredsställande reglerad i riksbankslagen och behöver inte ytterligare regleras för Riksbankens del.

Redovisning mot inkomsttitel

Enligt 9 § budgetlagen ska statsinkomster som beräknas av riksdagen redovisas mot inkomsttitel. Någon motsvarande beräkning av Riksbankens inkomster förekommer dock inte.

Riksbanksfullmäktige lämnar förslag till riksdagen om disposition av årets resultat, enligt 10 kap. 3 § andra stycket riksbankslagen. Enligt de riktlinjer för disposition av Riksbankens resultat som fullmäktige beslutat om ska Riksbanken varje år till statsverket leverera in 80 procent av de fem senaste årens genomsnittliga resultat före bokslutsdispositioner. Riksdagen beslutar om dispositionen av resultatet och Riksbanken redovisar medlen mot inkomsttitel. Någon särskild reglering om redovisning mot inkomsttitel bedöms inte behövas.

Underlag till årsredovisning för staten

Enligt 3 § andra stycket riksbankslagen ska Riksbankens direktion varje år före den 15 februari till riksdagen, Riksrevisionen och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Redovisningen ska omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende. Riksbanken är inte en del av den statliga redovisningsorganisationen och konsolideras inte i statens resultat- och balansräkning. Riksbanken behöver därför inte av det skälet följa de bestämmelser som finns i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. I årsredovisning för staten redovisas en sammanställning av verksamheter som staten har ett väsentligt inflytande över. Riksbanken är en av dessa verksamheter. Sammanställningen bygger på de ingående organisationernas officiella årsredovisningar och ger en uppfattning om den totala statligt bokförda förmögenheten. Riksbankens årsredovisning används således som underlag till årsredovisningen för staten. Eftersom Riksbankens årsredovisning ska vara klar före den

15 februari kan denna med god marginal ligga till grund för sammanställningen i årsredovisningen för staten. Några särskilda bestämmelser om detta för Riksbankens del bedöms inte behövas.

Prognoser över vinstmedel

Riksbanken gör prognoser över de vinstmedel som ska inlevereras och redovisas mot inkomstitel på statsbudgeten. Prognoserna lämnas fyra gånger per år till Ekonomistyrningsverket enligt anvisningar från verket. Förfarandet är inte reglerat i riksbankslagen. Ordningen har dock fungerat väl och någon särskild reglering om detta bedöms inte behövas.

12 Tillämpningsföreskrifter

12.1 Utveckling och förvaltning av föreskrifter

Expertgruppens förslag

ESV ges i uppgift att bistå riksdagsförvaltningen i utveckling och förvaltning av ekonomiadministrativa föreskrifter för riksdagens myndigheter.

Endast en föreskrift behövs

Det ingår i utredningens uppdrag att lämna förslag till tillämpningsföreskrifter. Tillämpningsföreskrifterna bör baseras på de till budgetlagen hörande förordningarna samt övriga förordningar som har anknytning till de lagförslag som lämnas i utredningen. Detta innebär att överväganden har gjorts om tillämpning av följande förordningar:

- Förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m.
- Förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom m.m.
- Anslagsförordningen (1996:1189)
- Kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188)
- Avgiftsförordningen (1992:191)
- Tjänsteexportförordningen (1992:192)
- Donationsförordningen (1998:140)
- Förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt
- Förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring
- Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag
- Förordningen (1994:14) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning
- Förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar.

För myndigheterna under regeringen finns i huvudsak all reglering av det ekonomiadministrativa området i förordningarna ovan. Budgetlagen vänder sig i praktiken till regeringen och regeringen har i sin tur på förordningsnivå reglerat vad som ska gälla för myndigheterna. För myndigheterna under riksdagen lämnas i denna utredning förslag om att i lag införa tillämpliga delar av budgetlagens bestämmelser på riksdagens område samt att i vissa fall i lag reglera områden som inom regeringsområdet är reglerat på förordningsnivå. Genomförs dessa förslag innebär det att väsentliga delar av det som för myndigheter under regeringen är reglerat i förordning för riksdagens myndigheter kommer att vara reglerat i lag. Detta innebär i sin tur att tillämpningsföreskrifterna kan vara väsentligt kortare än de förordningar de har som förebild. I vissa fall återstår bara ett fåtal paragrafer sedan såväl de paragrafer som före-

slås regleras i lag som de paragrafer som inte bedömts vara tillämpliga strukturer.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår expertgruppen att tillämpningsföreskrifterna samlas i en föreskrift som är indelad i kapitel och att respektive kapitel i huvudsak hänför sig till respektive förordnings område. Detta bedöms även vara en praktisk ordning som innebär att det endast är en föreskrift som löpande ska utvecklas och förvaltas.

Ekonomistyrningsverket bör ges en vägledande roll

I avsnitt 12.11 lämnas förslag om vilken instans inom riksdagsområdet som bör besluta om ekonomiadministrativa föreskrifter. När det gäller utvecklingen och förvaltningen av dessa föreskrifter bör Ekonomistyrningsverket (ESV) ges en roll även inom riksdagsområdet. Inom regeringsområdet är ESV, enligt förordning med instruktion (2003:884) för Ekonomistyrningsverket, central förvaltningsmyndighet för ekonomisk styrning av statlig verksamhet. ESV ska verka för en effektiv statsförvaltning genom att utveckla och förvalta regelverk och metoder för en ändamålsenlig ekonomisk styrning på alla nivåer i staten. ESV ska vidare utveckla god redovisningssed i staten och får meddela föreskrifter i fråga om den statliga redovisningen, finansieringen och resultatstyrningen. ESV har föreskriftsrätt för samtliga förordningar ovan, undantaget förordningen om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning, för vilken Riksgäldskontoret har den huvudsakliga föreskriftsrätten.

Den kompetens och den vägledande roll som ESV innehar i och med dessa uppgifter och den överblick myndigheten har över det ekonomiadministrativa området bör tas till vara även inom riksdagsområdet. Expertgruppen föreslår att ESV ges i uppgift att bistå riksdagsstyrelsen i utveckling och förvaltning av ekonomiadministrativa föreskrifter för riksdagens myndigheter.

I *bilaga 2* redovisas utredningens förslag till tillämpningsföreskrifter. Med riktlinjer avses i tillämpningsföreskrifterna rekommendationer som inte utesluter andra handlingssätt. Riktlinjerna har sin motsvarighet i de allmänna råd som ESV ger ut. Riktlinjer till tillämpningsföreskrifterna bör beslutas av administrativ direktören i riksdagsförvaltningen i enlighet med 18 § riksdagsförvaltningens arbetsordning (RFS 2000:2).

Nedan redovisas översiktligt de överväganden som legat till grund för föreskriftsförslagen.

12.2 Anslag och inkomsttitlar

Anslagsvillkor m.m. föreskrivs i lag

Förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innebär att villkoren för myndigheternas anslag regleras i lag. Anslagskrediterna ska, enligt förslaget, uppgå till högst tre procent av anvisat anslag. Anslagssparande får

disponeras av myndigheten, dock längst två år efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Riksdagen kan för ett visst anslag besluta om andra villkor. I lagförslaget finns även bestämmelser om redovisning mot anslag och inkomstitlar, om brutto- respektive nettoredovisning på statsbudgeten samt om redovisning vid sidan av statsbudgeten. Slutligen innehåller lagförslaget bestämmelser om ekonomiska förpliktelser. Eftersom dessa bestämmelser finns i lag finns inget behov av särskilda föreskrifter på området.

Anslagen anvisas till myndigheten

I förslaget till föreskrifter används genomgående begreppet anvisat anslag eller anvisade medel. För myndigheter under regeringen används begreppet tilldelat anslag eller tilldelade medel. Inom regeringsområdet markerar detta en skillnad mellan av riksdagen anvisade medel till regeringen och av regeringen tilldelade medel till myndigheterna, vilket kan vara lägre belopp än de av riksdagen anvisade. Inom riksdagsområdet finns det dock ingen instans som har rätt att tilldela något annat belopp än det av riksdagen anvisade. Detta markeras i föreskriften med att begreppet anvisats används.

Anslagsposter bör inte användas inom riksdagsområdet

Regeringen kan välja att fördela ett av riksdagen anvisat anslag på poster för att få en mer detaljerad styrning av verksamheten. Begreppet anslagspost förekommer därför i anslagsförordningen (1996:1189). För myndigheten gäller samma regler för en anslagspost som för ett anslag. För regeringen är det däremot stor skillnad eftersom omfördelning mellan anslag kräver riksdagsbeslut medan regeringen själv får besluta om omfördelning mellan poster. Regeringen redovisar normalt inte anslagsposter för riksdagen.

Det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse upptagna anslaget Riksdagens förvaltningskostnader är för närvarande indelat i två anslagsposter i anslagsdirektivet. Den ena posten avser fastighetsförvaltningen och den andra posten avser övriga förvaltningskostnader. Bakgrunden till detta är att riksdagsstyrelsen i budgetpropositionen för 2003 föreslog att ett nytt anslag, Riksdagens fastigheter, skulle föras upp på statsbudgeten. Konstitutionsutskottet avstyrkte dock detta i avvaktan på ett utredningsarbete om riksdagens fastighetskostnader men ansåg att riksdagens fastighetskostnader och övriga förvaltningskostnader skulle föras till två separata anslagsposter. Riksdagens beslut innebar att riksdagens fastighetskostnader anvisades under anslaget Riksdagens förvaltningskostnader (bet. 2002/03:KU1). Användningen av anslagsposter inom riksdagsområdet kan ifrågasättas eftersom det i praktiken blir myndigheten själv som beslutar om vilka belopp som ska föras upp på dem och eventuella omfördelningar av medel mellan anslagsposterna under året. För sin interna styrning och uppföljning har myndigheten stora möjligheter att indela verksamheten som den finner mest ändamålsenligt både i budgeteringen och i redovisningen och uppföljningen. Indelningen i anslagsposter är således inte nödvändig för myndighetens interna styrning. Riksdagens styrning sker genom anvisande av anslag. Mot denna bakgrund gör expertgruppen bedöm-

ningen att det inte finns något behov av några bestämmelser om anslagsposter på riksdagsområdet.

12.3 Kapitalförsörjning

För myndigheter under regeringen finns i kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) bestämmelser om finansiering av anläggningstillgångar, bolagsbildning m.m., finansiering av rörelsekapital och leasing. Förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innebär att sådana bestämmelser för riksdagens myndigheter finns i lag.

Bestämmelsen i kapitalförsörjningsförordningen om att en enstaka anläggningstillgång av mindre värde som används i verksamheten får finansieras med anslag för förvaltningskostnader, med bidrag eller med likvida medel från avgiftsbelagd verksamhet som myndigheten får disponera (9 §), föreslås inte föreskrivas inom riksdagsområdet. Innebörden av bestämmelsen föreslås tillämpas på JO:s investeringsverksamhet i och med förslaget att JO:s enstaka investeringar i anläggningstillgångar bör anslagsfinansieras. Någon generell tillämpning av bestämmelsen för riksdagens myndigheter föreslås däremot inte.

Bestämmelsen i kapitalförsörjningsförordningen om disposition av över- och underskott i avgiftsbelagd verksamhet (23 §) har övervägts. Bestämmelsen innebär att om det ackumulerade överskottet i avgiftsbelagd verksamhet uppgår till mer än tio procent av omsättningen ska myndigheten till regeringen lämna förslag om hur hela överskottet ska disponeras. Har det uppkommit ett underskott i den avgiftsbelagda verksamheten ska myndigheten lämna förslag till regeringen om hur underskottet ska täckas. Bestämmelsen gäller avgiftsbelagd verksamhet med krav på full kostnadstäckning och där avgifterna disponeras av myndigheten.

Skulle bestämmelsen föras över till riksdagsområdet skulle den behöva lagfästas och riksdagen besluta om över- och underskotten. Det är endast Riksrevisionen som i nuläget inom riksdagsområdet bedriver sådan avgiftsbelagd verksamhet som avses i kapitalförsörjningsförordningens bestämmelse. Det rör sig då om Riksrevisionens internationella uppdragsverksamhet, vilken har en förhållandevis liten omfattning, ca 5 miljoner kronor per år. Några väsentliga över- eller underskott som bör vara föremål för riksdagsbehandling bedöms inte kunna uppkomma i denna mycket begränsade verksamhet. Någon bestämmelse om disposition av över- och underskott i avgiftsbelagd verksamhet har därmed inte föreslagits i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser, och därmed lämnas heller inga förslag till tillämpningsföreskrifter om detta.

12.4 Avgifter

Bestämmelser om avgifter finns huvudsakligen i lag

Avgiftsförordningen (1992:191) innehåller bestämmelser som är relevanta för riksdagsområdet och som gäller rätten att ta ut avgifter, ekonomiskt mål, beslut om avgiftsbelopp, avgifter för kopior m.m. samt bestämmelser om rätten att disponera avgiftsinkomster. Dessa bestämmelser täcks dock in av förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser och behöver därmed inte regleras i tillämpningsföreskrift. Förslaget till tillämpningsföreskrifter innehåller därmed bara två bestämmelser om avgifter, nämligen hur det ekonomiska målet full kostnadstäckning ska definieras och myndighetens skyldighet att lämna vissa uppgifter till ESV.

Bestämmelser om tjänsteexport bedöms inte behövas

Tjänsteexportförordningen (1992:192) innebär att en myndighet får, om det ligger inom ramen för myndighetens uppgift enligt lag, förordning eller instruktion, ta till vara möjligheterna att inom eller utom riket marknadsföra sina tjänster för en utländsk marknad. Myndigheten ska bedriva tjänsteexportverksamheten utifrån en fastlagd marknadsstrategi och med krav på lönsamhet.

Enligt expertgruppens bedömning är bestämmelserna i tjänsteexportförordningen inte relevanta för den internationella verksamhet som riksdagsmyndigheterna bedriver.

12.5 Kompensation för ingående mervärdesskatt

Förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innehåller en grundläggande bestämmelse om myndigheternas rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. I tillämpningsföreskrifterna anges hur rekvisitionen ska gå till samt vad som gäller om myndigheten rekviderat ett för högt belopp.

I förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt finns omfattande bestämmelser om kompensationsregler i de fall myndigheten mottar bidrag. Enligt bestämmelserna ska myndigheten betala in åtta procent av det belopp som mottagits i bidrag till Skatteverket. I gengäld har myndigheten rätt att rekvirera moms även för inköp gjorda med bidragsmedel. Undantaget är bidrag från statliga myndigheter och från mellanstatliga organisationer som Sverige är anslutet till. Endast myndigheter som har bidrag överstigande i genomsnitt 5 miljoner kronor per år ska omfattas av bestämmelserna.

Ingen av riksdagens myndigheter har bidragsintäkter som överstiger 5 miljoner kronor. Riksdagsförvaltningen redovisade bidragsintäkter på 912 000 kronor 2004, vilka i sin helhet utgörs av bidrag från andra statliga myndigheter, bl.a. lönebidrag. JO redovisade bidragsintäkter på 105 000 kronor 2004,

vilka utgörs av bidrag från Länsarbetsnämnden. Riksrevisionen redovisade bidragsintäkter på 1 055 000 kronor 2004. Dessa utgörs av intäkter från Världsbanken till Intosai-projekt inom Riksrevisionen. Världsbanken är en mellanstatlig organisation som Sverige är anslutet till och betalar medlemsavgift till via statsbudgeten (via FN). Bestämmelserna om bidrag i mervärdes-skatteförordningen är därmed inte tillämplig på dessa medel. Sammantaget bedöms bidragsbestämmelserna inte vara tillämpliga på riksdagens myndigheter, varför föreskrifter om detta inte behöver utfärdas.

12.6 Donationer

Förslaget till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser innehåller vissa grundläggande bestämmelser om myndigheternas rätt att ta emot donationer. Donationsförordningen (1998:140) är omfattande och bestämmelserna har utarbetas framför allt med tanke på universitet och högskolor samt kulturmyndigheter som i stor omfattning mottar donationer. Även om donationer är sällsynta hos riksdagens myndigheter har drygt hälften av förordningens bestämmelser bedömts vara tillämpliga. Dessa gäller bestämmelser om mottagande av en donation, förvaltning av en donation, åtagande att förvalta en stiftelse samt uppgifter i årsredovisningen.

12.7 Bokföring och årsredovisning

Expertgruppens förslag

Riksrevisionens skyldighet att upprätta delårsrapport upphävs.

Bokföring

En genomgång har gjorts av förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. En väsentlig principiell skillnad mellan frågor på redovisningsområdet och frågor på finansieringsområdet (anslag, kapitalförsörjning, avgifter m.fl.) är att riksdagens myndigheter har en självständig ställning gentemot regeringsområdet avseende finansieringsfrågor medan de är en del av koncernen staten avseende redovisningsfrågor, dvs. resultat- och balansräkningen ska konsolideras i årsredovisningen för staten och måste därmed bygga på samma regelverk. Detta gäller dock inte Riksbanken. Egna föreskrifter inom redovisningsområdet avseende bokföring och upprättande av resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys samt tillhörande noter skulle innebära att det fanns två uppsättningar redovisningsföreskrifter inom koncernen staten. Om det uppstår olikheter mellan dessa föreskrifter, t.ex. om en ändring inom regeringsområdet inte genomförs samma år inom riksdagsom-

rådet, skulle det medföra problem vid upprättandet av årsredovisningen för staten.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås att föreskrifter om bokföring ska utgöras av en hänvisningsföreskrift, vilket motsvarar dagens ordning. Avseende föreskrifter om årsredovisning och budgetunderlag föreslås att föreskrifter som rör resultat- och balansräkningens innehåll, värderingsregler, anslagsredovisning och finansieringsanalys samt tilläggsupplysningar ska utgöras av hänvisningsföreskrifter. Övriga bestämmelser i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag bör utgöras av egna föreskrifter, enligt förslag som redovisas nedan.

Årsredovisning och budgetunderlag

Första kapitlet i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag behandlar inledande bestämmelser. Nya föreskrifter har utformats utifrån vad som bör gälla inom riksdagsområdet. Detsamma gäller för det andra kapitlet om allmänna bestämmelser om årsredovisning.

Resultatredovisning

Tredje kapitlet i årsredovisningsförordningen behandlar resultatredovisningen. Inom regeringsområdet är denna så gott som helt uppbyggd kring de mål och krav på åiterrapportering som anges i regleringsbreven. Denna ordning är inte tillämplig inom riksdagsområdet, utan egna föreskrifter om resultatredovisning bör utfärdas.

Resultaträkning och balansräkning m.m.

Fjärde till sjunde kapitlet i årsredovisningsförordningen innehåller bestämmelser om resultaträkning och balansräkning, värderingsregler, anslagsredovisning och finansieringsanalys samt tilläggsupplysningar. Dessa bestämmelser måste gälla i tillämpliga delar även för riksdagens myndigheter, undantaget Riksbanken. Hänvisningsföreskrifter till dessa kapitel förordas således.

Delårsrapport

Åttonde kapitlet i årsredovisningsförordningen omfattar bestämmelser om upprättande av delårsrapport. För riksdagsförvaltningens och JO:s del har skyldigheten att upprätta och avlämna delårsrapport tagits bort fr.o.m. 2005 (bet. 2004/05:KU28, rskr. 2004/05:198). Riksdagsstyrelsens föreskrifter om delårsrapport har ändrats i enlighet med riksdagens beslut och gäller även för JO. För riksdagsförvaltningens del har i stället för delårsrapport inrättats en ordning med tertialuppföljning. För JO:s del kan ändringen motiveras med att den ligger i linje med vad som gäller inom regeringsområdet.

Från och med räkenskapsåret 2004 har kraven på upprättande av delårsrapport ändrats inom regeringsområdet. De nya bestämmelserna innebär att delårsrapport ska upprättas av myndigheter som det senaste räkenskapsåret

1. hade kostnader överstigande en miljard kronor,

2. enbart hade andra intäkter än sådana av anslag, eller
3. hade sådana intäkter som avses i 2 som uppgick till minst 30 miljoner kronor.

I punkten 3 avses intäkter som myndigheten får disponera.

Bestämmelserna innebär att en majoritet av myndigheterna undantas från att upprätta delårsrapport. Noteras kan att detta gäller själva dokumentet delårsrapport. För samtliga myndigheter gäller bestämmelserna i bokföringsförordningen med krav på rapportering till statsredovisningen. Bland annat ska halvårsutfallet rapporteras till statsredovisningen inklusive periodiseringar senast den 16 augusti. Även balanskontonas ställning per den 30 juni ska rapporteras. För myndigheter som inte upprättar delårsrapport kvarstår således krav på en avstämning och periodisering av bokföringen per den 30 juni varje år. Delårsrapport ska i förekommande fall lämnas senast den 15 augusti. Hade riksdagsförvaltningen tillämpat dessa bestämmelser hade förvaltningen varit skyldig att upprätta delårsrapport eftersom verksamhetens kostnader överstiger en miljard kronor.

Inom riksdagsområdet är det numera bara Riksrevisionen som har krav på sig att upprätta delårsrapport. Riksrevisionens styrelse ska enligt instruktionen besluta om delårsrapporten. En tillämpning av ovan relaterade bestämmelse om delårsrapport i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag på riksdagsområdet skulle innebära att Riksrevisionen inte skulle ha krav på sig att upprätta dokumentet delårsrapport. Kraven på rapportering till statsredovisningen skulle dock bestå. Ordningen skulle förenkla för Riksrevisionen samtidigt som kraven på värderingar och periodiseringar vid halvårsskiftet tillgodoses i och med bestämmelserna om rapportering till statsredovisningen. Expertgruppen anser att den ordning som gäller inom regeringsområdet bör tillämpas även på Riksrevisionen, vilket innebär att Riksrevisionen bör undantas från krav på upprättande av delårsrapport. Expertgruppen föreslår därför att bestämmelserna om delårsrapport i Riksrevisionens instruktion tas bort. Några föreskrifter om delårsrapport föreslås därmed inte för riksdagsområdet.

Budgetunderlag och underlag för fördjupad prövning

Kapitel 9 i årsredovisningsförordningen omfattar bestämmelser om budgetunderlag och underlag för fördjupad prövning. Budgetunderlaget är ett beräkningsunderlag till regeringens budgetarbete som myndigheten ska lämna till regeringen den 1 mars varje år. Regeringen omsätter sedan detta i ett budgetförslag till riksdagen. Budgetunderlaget ska huvudsakligen innehålla myndighetens förslag till finansiering av verksamheten, dvs. anslag, avgifter, bidrag m.m., lån i Riksgäldskontoret, räntekonto med kredit, anslagskredit samt behov av beställningsbemyndiganden. Myndigheten ska hålla sig inom de ramar som regeringen beslutat om för verksamheten och tillåts i princip inte att föreslå någon utvidgning av verksamheten i budgetunderlaget. Budgetunderlaget innehåller inte någon information om mål och resultat. Sådan information lämnas i årsredovisningen.

Riksdagsförvaltningen ska, enligt 2 § 2 i sin instruktion, meddela föreskrifter för utarbetande av förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken. Dessa föreskrifter meddelas i form av planeringsanvisningar som riksdagsstyrelsen beslutar om. Planeringsanvisningarna hänvisar till bestämmelserna i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag och innehåller därutöver anvisningar för utformningen av själva budgetförslaget i budgetpropositionen. Det senare innebär bl.a. krav på resultatinformation och information om revisionens iakttagelser samt anvisningar för utformning av förslagspunkter till riksdagen. Planeringsanvisningarna har som förebild de budgetcirkulär för utformning av budgetpropositionen som Finansdepartementets budgetavdelning ger ut till grund för Regeringskansliets budgetarbete. Enligt expertgruppens mening bör dessa planeringsanvisningar vara heltäckande som grund för budgetunderlag och budgetförslag, och några särskilda föreskrifter utöver dessa om budgetunderlag behöver inte utfärdas.

Regeringen beslutar varje år vilka verksamheter som ska genomgå fördjupad prövning. Fördjupad prövning innebär att myndigheten genomför en utvärdering av verksamheten, gör en omvärldsanalys och en resursanalys. I en ESV-rapport *Konsten att styra – en analys av dokument i den statliga budgetprocessen* (ESV 2004:25) konstateras att underlaget för fördjupad prövning för en delvis tynande tillvaro inom ramen för budgetprocessen. Mellan åren 1997–2000 begärde regeringen endast vid 14 tillfällen in underlag för fördjupad prövning. ESV ser trots detta ingen anledning att ta bort dokumentet eftersom det är viktigt att det finns ett strukturerat sätt för regeringen att ta in mera omfattande analysunderlag från myndigheterna. Instrumentet ska dock användas med försiktighet eftersom det är mycket resurskrävande, enligt ESV.

Om ett förfarande med fördjupad prövning skulle införas inom riksdagsområdet skulle det ankomma på riksdagen att besluta om sådan och att behandla underlaget. En fördjupad prövning innebär att en myndighet tvingas lägga ned stora resurser på detta. Även för riksdagens del skulle det krävas en ansenlig resursinsats för att nyttan skulle motsvara kostnaden. Formen ter sig därför inte lämplig inom riksdagsområdet. Myndigheten kan på eget initiativ göra en genomlysning av sin verksamhet för att effektivisera densamma. Vill riksdagen göra detsamma förefaller det naturligare att riksdagen tillsätter en utredning. Därtill kommer att kritik ofta riktas mot den fördjupade prövningen då myndigheterna inte anses kunna utvärdera sig själva.

Mot bakgrund av ovanstående lämnas inga förslag till föreskrifter om underlag för fördjupad prövning.

12.8 Betalningar och medelsförvaltning

Förordningen (1994:14) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning innehåller bestämmelser om bl.a. insättningar och uttag från stats-

verkets checkräkning, myndighetens betalningskonton, avtal med bank om betalningsförmedling, medelsförvaltning och valutakonto eller bankkonto i annat land. Riksdagsförvaltningen, JO och Riksrevisionen tillämpar i dag vissa delar av förordningen och de rutiner som Riksgäldskontoret har för hantering av anslagsutbetalningar, betalningar, bankkonton och anslutning till statsverkets checkräkning i Riksbanken. Det finns dock inga föreskrifter om att dessa bestämmelser ska tillämpas varför det i dag är oklart om alla rutiner som omfattas av förordningen och som Riksgäldskontoret ansvarar för används av riksdagsmyndigheterna. En föreskrift om att förordningen ska gälla för dessa myndigheter bör därför för tydlighetens skull utfärdas. Föreskriften föreslås utformas som en hänvisningsföreskrift.

12.9 Hantering av statliga fordringar

Förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar innehåller bestämmelser om betalningsvillkor, ränta, fakturering, bevakning och indrivning, fordringar myndigheter emellan m.m. För närvarande finns det inga föreskrifter om att dessa bestämmelser ska tillämpas av riksdagens myndigheter men det förefaller självklart att så ska vara fallet. En föreskrift om att förordningen ska gälla för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen bör därför utfärdas. Föreskriften föreslås utformas som en hänvisningsföreskrift.

12.10 Övriga överväganden om tillämpningsföreskrifter

Överlåtelse av statens fasta egendom

Förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. är omfattande. Av de 24 paragrafer som finns i förordningen föreslås 5 regleras i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Detta gäller bestämmelser om vad som avses med fast egendom, upp till vilket värde som myndigheten får besluta om försäljning, vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda för att försäljning ska få ske samt att försäljningen ska genomföras affärsmässigt. I en avslutande bestämmelse i förordningen hänvisas till kapitalförsörjningsförordningens bestämmelser om disposition av försäljningsinkomster. Även dessa bestämmelser föreslås ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

Övriga bestämmelser i förordningen rör vilka förberedande åtgärder som ska vidtas vid en försäljning, förhandsbesked till kommun och förhandstillträde, försäljningsförfarande samt ekonomiska villkor vid försäljning. Dessa bestämmelser bedöms inte vara nödvändiga att utfärda föreskrift om för riksdagsförvaltningen. Skälen till detta är att riksdagsförvaltningen inte hittills har

sålt någon fastighet samt att en eventuell försäljning, enligt det förslag som expertgruppen lämnar i avsnitt 8.2, skulle underställas riksdagen för beslut. Riksdagsförvaltningen bör då redovisa försäljningsförfarandet på ett utförligt sätt som underlag för riksdagens beslut.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås ingen föreskrift på detta område.

Överlåtelse av statens lösa egendom

De bestämmelser som finns i förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom täcks helt in av de bestämmelser som föreslås ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Mot denna bakgrund föreslås ingen föreskrift på detta område.

12.11 Beslut om tillämpningsföreskrifter

Expertgruppens förslag

Riksdagsstyrelsen får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Innan riksdagsstyrelsen beslutar om sådana föreskrifter skall berörda myndigheter ges tillfälle att yttra sig. Riksdagsstyrelsen får inte besluta om sådana föreskrifter som begränsar Riksdagens ombudsmäns eller Riksrevisionens självständighet i den granskande verksamheten.

Enligt RF 8:14 tredje stycket kan riksdagens myndigheter efter bemyndigande i lag meddela föreskrifter som avser förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter. Enligt förarbetena infördes denna bestämmelse i regeringsformen som ett stöd för den praxis som utvecklats när det gäller delegation till riksdagsmyndigheterna av rätten att meddela föreskrifter om myndigheternas interna förhållande (bet. 1990/91:KU20). I betänkandet hänvisas till bestämmelserna i 9 kap. 4 § RO enligt vilka riksdagens förvaltningskontor (numera riksdagsförvaltningen), i den omfattning riksdagen bestämmer, får meddela föreskrifter och råd i vissa frågor av förvaltningskaraktär som anges närmare i paragrafen och som gäller riksdagen och riksdagens myndigheter. Exempel på bemyndiganden finns i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen (2 § 2 och 7 samt 5 §), i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen (5 §) och i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (1 kap. 2 § och 6 kap. 9 §).

De tillämpningsföreskrifter som föreslås utfärdas till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser rör förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter, undantaget Riksbanken.

Tillämpningsföreskrifterna måste utfärdas av en instans inom riksdagsområdet. Enligt nuvarande ordning har både riksdagsförvaltningen, genom beslut av riksdagsstyrelsen, och Riksrevisionen rätt att utfärda föreskrifter om det

ekonomiadministrativa regelverket. Riksrevisionens rätt avser den egna verksamheten.

I förarbetena till bestämmelserna om Riksrevisionens föreskriftsrätt har riksdagsstyrelsen uttalat att det mot bakgrund av den självständiga och oberoende ställning som Riksrevisionen förutsätts inta inte är lämpligt att riksdagsförvaltningen erhåller föreskriftsrätt på det ekonomiadministrativa området för den nya myndighetens vidkommande. Föreskriftsrätten på detta område bör, anförde riksdagsstyrelsen, i stället förbehållas de tre riksrevisorerna gemensamt. Konstitutionsutskottet tillstyrkte riksdagsstyrelsens förslag (förslag 2002/03:RS3, bet. 2002/03:KU34). Samtidigt förutsätter såväl konstitutionsutskottet som riksdagsstyrelsen att Riksrevisionen normalt ska tillämpa samma ekonomi- och personaladministrativa bestämmelser som gäller för övrig statlig verksamhet.

En lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagens myndigheter innebär ändrade förutsättningar jämfört med när Riksrevisionens föreskriftsrätt beslutades. Om den beslutade ordningen tillåts bestå skulle två myndigheter under riksdagen utfärda föreskrifter till samma lag. Dessa föreskrifter bör vara likalydande eftersom olikheter i tillämpningen av lagen knappast kan ses som någon god ordning inom riksdagsområdet. Lagen och de till lagen hörande föreskrifterna ska förvaltas. Inom regeringsområdet ändras de ekonomiadministrativa förordningarna årligen i större eller mindre utsträckning. Motsvarande ändringar bör vid behov ske i föreskrifterna inom riksdagsområdet.

Mot bakgrund av ovanstående bör en lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagens myndigheter kompletteras med *en* uppsättning tillämpningsföreskrifter. Riksdagsstyrelsen bör besluta om dessa föreskrifter. Det är inte lämpligt att Riksrevisionen utfärdar föreskrifter som ska gälla även för riksdagsförvaltningen och JO eftersom Riksrevisionen då både skulle bli normerande och reviderande myndighet. Riksrevisionens föreskriftsrätt på det ekonomiadministrativa området bör därmed begränsas jämfört med i dag. Det är högst osannolikt att de föreskrifter som det här är frågan om skulle kunna omöjliggöra en oberoende revision utförd av Riksrevisionen. Någon sådant fall är heller inte känt när det gäller JO:s granskningsverksamhet. Det finns vidare inte något känt fall inom regeringsområdet där en ekonomiadministrativ bestämmelse hindrat myndigheten från att utföra sina uppgifter. Enligt expertgruppens bedömning är en begränsning av Riksrevisionens föreskriftsrätt på det ekonomiadministrativa området därmed förenlig med Limadeklarationen⁵ och med Riksrevisionens revisionella oberoende. Vidare skulle detta innebära att JO och Riksrevisionen behandlas på ett enhetligt sätt.

Mot bakgrund av att förslaget innebär en ändring av Riksrevisionens föreskriftsrätt och att det även fortsättningsvis är av största vikt att värna Riksrevisionens självständiga och oberoende ställning bör vissa grundläggande krav

---

⁵ Det internationella samarbetsorganet för nationella revisionsorgan (Intosai) antog 1997 en särskild deklaration om principerna för medlemsländernas nationella revisionsorgans (SAI:s) ställning och uppgifter, den s.k. Limadeklarationen.

ställas på de ekonomiadministrativa föreskrifter som riksdagsstyrelsen beslutar om. För det första bör berörda myndigheter höras innan nya föreskrifter beslutas av riksdagsstyrelsen. För det andra får riksdagsstyrelsen inte besluta om föreskrifter som begränsar JO:s eller Riksrevisionens självständighet i den granskande verksamheten. Dessa krav bör föreskrivas i lag.

13 Övriga frågor

13.1 Konsekvensändringar i riksdagsförvaltningens instruktion

Som en konsekvens av expertgruppens förslag behöver följande ändringar göras i riksdagsförvaltningens instruktion. Riksdagsförvaltningens rätt att utfärda ekonomiadministrativa föreskrifter begränsas och omfattar inte sådana föreskrifter som ska beslutas av riksdagsstyrelsen enligt förslag till 41 § riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Vidare upphör riksdagsförvaltningens rätt att besluta om villkor för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter. Riksdagsförvaltningen bör i stället åläggas en skyldighet att upprätta en sammanställning för var och en av riksdagens myndigheter, utom Riksbanken, över de finansiella villkor som gäller för respektive myndighet med anledning av riksdagens beslut om statsbudgeten. Riksdagsförvaltningens rätt att ta ut avgifter för varor och tjänster kompletteras med en hänvisning till riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Bestämmelser om riksdagsförvaltningens årsredovisning samt om riksdagsförvaltningens skyldighet att redovisa åtgärder med anledning av revisionens iakttagelser upphävs eftersom dessa bestämmelser föreslås ingå i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser.

13.2 Konsekvensändringar i Riksrevisionens instruktion

Som en konsekvens av expertgruppens förslag behöver följande ändringar göras i Riksrevisionens instruktion. Riksrevisionens rätt att utfärda ekonomiadministrativa föreskrifter begränsas och omfattar inte sådana föreskrifter som ska beslutas av riksdagsstyrelsen enligt förslag till 41 § riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Kravet att Riksrevisionen ska avge delårsrapport till riksdagen bör upphävas liksom styrelsens beslut om densamma. När det gäller Riksrevisionens internationella uppdrag (22 § i instruktionen) tas bestämmelsen om disposition av avgiftsinkomster bort eftersom detta föreslås regleras i riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser. Vissa övriga ändringar föreslås också i 22 § för att klargöra att Riksrevisionen bedriver såväl anslagsfinansierad som avgiftsfinansierad internationell verksamhet.

13.3 Konsekvensändringar i JO:s instruktion

Som en konsekvens av expertgruppens förslag i avsnitt 7.1 om avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar behöver följande

ändring göras i JO:s instruktion. Om avgift utgår för expedition klagörs i lag att JO har rätt att disponera avgiftsinkomsterna. Tillägget är nödvändigt eftersom det rör sig om tvingande offentligrättsliga avgifter.

13.4 Ansvar för anslaget Statligt stöd till politiska partier

Expertgruppens förslag

Riksdagsstyrelsen lämnar förslag till riksdagen om anslaget Statligt stöd till politiska partier.

Regeringen lämnar förslag till riksdagen om anslag för statligt stöd till politiska partier. Partistödet regleras i lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Av lagen framgår att ansökan om stöd görs till Partibidragsnämnden och att utbetalningarna görs av riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen erhåller regleringsbrev från regeringen som ger förvaltningen dispositionsrätt till anslaget. Modellen innebär att regeringen fattar beslut om regleringsbrev för en myndighet under riksdagen samt att regeringen lämnar förslag om ett anslag som, med nuvarande lagstiftning, får anses tillhöra riksdagsområdet. Expertgruppen anser att en mer logisk ordning vore att riksdagsstyrelsen lämnar förslag till riksdagen om anslaget och utfärdar anslagsdirektiv till riksdagsförvaltningen. Ett alternativ är att låta en myndighet under regeringen sköta utbetalningarna, men detta skulle kräva en lagändring. Även Partibidragsnämndens tillhörighet till riksdagsområdet skulle behöva övervägas i sådant fall. Eftersom stödet är reglerat i lag krävs inga politiska prioriteringar i samband med budgetförslaget. Det finns alltså inte några sådana skäl till att föra över anslaget till regeringsområdet. Expertgruppen gör bedömningen att anslaget tillhör riksdagsområdet och att riksdagsstyrelsen bör lämna förslag till riksdagen om anslaget.

13.5 Ekonomiska konsekvenser av förslagen

Investeringar som utförs av riksdagsförvaltningen och som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna på Helgeandsholmen, bör anslagsfinansieras, enligt vad expertgruppen föreslår i avsnitt 5.3. Vid utgången av 2006 bedöms riksdagsförvaltningen ha tagit upp lån i Riksgäldskontoret motsvarande knappt 200 miljoner kronor för att finansiera sådana investeringar. Antas lagförslaget bör anslagsmedel tillskjutas för att lösa dessa lån och omvandla dem till statskapital för att få en ren modell som bygger på de nya principerna och samtidigt underlätta den ekonomiska styrningen av riksdagsförvaltningen. Riksdagens ekonomiadministrativa bestämmelser föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Konsekvensen blir en tillfällig höjning av riksdagsförvaltning-

ens anslag på ca 200 miljoner kronor budgetåret 2007. Eftersom lånen återbetalas till Riksgäldskontoret påverkar denna ordning inte statens lånebehov.

14 Författningskommentarer

14.1 Förslaget till lag med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen

1 §

I 9 kap. regeringsformen (RF) finns bestämmelser om bland annat budgetregleringen och rätten att förfoga över statens tillgångar. I RF 9:11 anges att det i riksdagsordningen och särskild lag finns ytterligare bestämmelser om riksdagens och regeringens befogenheter och skyldigheter i fråga om regleringen av statsbudgeten. Förevarande lag är, vid sidan av lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen), en sådan särskild lag. I *första stycket* har det därför tagits in en upplysning om att lagen ansluter till 9 kap. RF. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 2.

Budgetlagen reglerar förhållandet mellan riksdagen och regeringen på finansmaktens område. I anslutning till budgetlagen har regeringen utfärdat ett antal förordningar på det ekonomiadministrativa området som i sin tur reglerar förhållandet mellan regeringen och dess myndigheter. I förevarande lag finns bestämmelser som reglerar förhållandet mellan riksdagen och riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän samt Riksrevisionen. Flertalet av bestämmelserna är utformade med budgetlagen och nämnda förordningar som förebild och innebär till stora delar en kodifiering av gällande praxis. Syftet är som nämnts i avsnitt 2 att uppnå en likartad reglering för riksdagens respektive regeringens myndigheter. De bestämmelser som överensstämmer med budgetlagen kommenteras därför inte särskilt här. I fråga om dessa finns författningskommentarer i regeringens proposition Lag om statsbudgeten (prop. 1995/96:220 s. 82 f).

I *andra stycket* preciseras lagens tillämpningsområde till verksamhet som riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ansvarar för. Vilka verksamheter dessa myndigheter ansvarar för framgår av lagar med instruktion för respektive myndighet.

Riksbankens förhållanden regleras i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

2 §

Paragrafen motsvarar 1 § budgetlagen.

3 §

I bestämmelsen åläggs myndigheterna att redovisa verksamhetens mål och resultat för riksdagen. Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 3.2.

Som nämnts i avsnitt 3.2. avses med mål i denna bestämmelse de mål som myndigheten själv beslutat om för verksamheten. I likhet med budgetlagen har inte i lagtexten preciserats när och hur redovisningen ska ske. Av 38 § framgår att myndighetens årsredovisning ska innehålla en resultatredovisning. Vanligen bör redovisningen enligt förevarande paragraf ske i denna del av årsredovisningen och i anslutning till budgetförslaget i budgetpropositionen.

4 §

I paragrafen anges de grundläggande villkor som gäller för de ramanslag som riksdagen anvisar för angivna ändamål och som riksdagens myndigheter disponerar. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.1.

Enligt *första stycket* skall riksdagen då den anvisar anslag för angivna ändamål använda anslagstypen ramanslag. Till skillnad från vad som gäller i fråga om anslag som anvisas till regeringen används således på riksdagsområdet endast en anslagsyp. Ett ramanslag karaktäriseras av att det får användas genom att en anslagskredit tas i anspråk på följande budgetårs anslag och att utnyttjade medel får sparas till följande budgetår. De närmare villkoren för myndighetens rätt att utnyttja en anslagskredit och ett anslagssparande anges i andra och tredje stycket. Villkoren avviker något från dem som gäller ramanslaget enligt budgetlagen

I *andra stycket* regleras möjligheten till överskridande genom att en anslagskredit utnyttjas. I bestämmelsen föreskrivs att en myndighet får utnyttja en anslagskredit motsvarande högst tre procent av anslagsbeloppet. Bestämmelsen motsvarar delvis vad som gäller ramanslaget enligt 6 § budgetlagen. Kreditnivån har dock begränsats i förhållande till budgetlagen, och utgör tre procent av anvisat anslag.

I *tredje stycket* behandlas myndigheternas rätt att disponera anslagssparande. Anslagssparande, dvs. utnyttjade medel, får användas under senare år. Medel får dock utnyttjas endast under det år anslaget är uppfört på statsbudgeten samt längst under ytterligare två år. Villkoret motsvarar delvis det som gäller för reservationsanslaget enligt 5 § budgetlagen. Den bortre gränsen för utnyttjandet av anslagssparande har dock beträffande s.k. äldre anslag satts till två år. Detta överensstämmer med vad regeringen med stöd av 7 § budgetlagen beslutat i fråga om villkoren för ramanslag för myndigheterna under regeringen (jfr anslagsförordningen).

Ett anslag har inte upphört enbart för att det har bytt namn eller för att ändamålet har knutits till ett annat anslag eller för att ändamålet med anslaget har vidgats.

Riksdagen får med stöd av bestämmelsen i *fjärde stycket* besluta om andra villkor för ett visst anslag.

I och med att villkoren för de anslag som anvisas riksdagens myndigheter genom införandet av denna bestämmelse blir lagfästa ska inte längre bestämmelsen i 2 § 3 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen om att riksdagsförvaltningen ska besluta om sådana villkor, gälla. En ändring föreslås i detta betänkande av sistnämnda bestämmelse. Ändringen kommenteras i anslutning till den bestämmelsen.

5 §

I paragrafen anges att sådana inkomster som myndigheten inte disponerar ska redovisas mot inkomstitel. Bestämmelsen motsvarar 9 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.2.

Enligt ordalydelsen i 9 § budgetlagen ska statsinkomster som beräknas av riksdagen redovisas mot inkomstitel. I förtydligande syfte har i förevarande paragraf angetts att inkomster som myndigheten inte disponerar ska redovisas mot inkomstitel. Detta gäller även för myndigheter under regeringen. Någon skillnad i sak mellan budgetlagen och förevarande bestämmelse är således inte åsyftad. Vilka inkomster som myndigheten får disponera anges särskilt i lag. Detta gäller t.ex. vissa försäljningsinkomster enligt 31 och 32 §§. Dessa bestämmelser är dispositiva. Även om myndigheten således får disponera en inkomst enligt lagen kan den välja att redovisa inkomsten mot inkomstitel. Detta markeras i förevarande paragraf genom formuleringen ”inkomster som myndigheten inte disponerar”.

Inkomster som specialdestinerats till myndigheten redovisas utanför statsbudgeten eller netto mot anslag enligt 7 och 8 §§.

6 §

I paragrafen ges grundläggande bestämmelser om hur redovisning mot anslag och inkomstitlar ska ske. Paragrafen motsvarar i tillämpliga delar 10 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.3.

Riksdagen har enligt 10 § budgetlagen en möjlighet att besluta om avräkning på annan grund. En motsvarande möjlighet på riksdagsområdet har inte ansetts behövlig.

I budgetlagen används begreppet avräkning. I dag används emellertid ofta begreppet redovisning som en synonym till avräkning. I moderniseringssyfte används därför i denna lag redovisning.

Bestämmelsen har också justerats språkligt i förhållande till budgetlagen. Formuleringen är densamma som används i anslagsförordningen och överensstämmer bättre med hur bestämmelsen i budgetlagen tillämpas i praktiken.

7 §

I paragrafen finns bestämmelser om brutto- respektive nettoredovisning på statsbudgeten. Bestämmelsen motsvarar 17 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.4.

8 §

I paragrafen finns bestämmelser om när redovisning utanför statsbudgeten får ske. Bestämmelsen motsvarar delvis 18 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 4.4.

Riksrevisionen ska enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ta ut avgifter för årlig revision samt revision i vissa andra i lagen angivna fall. Avgiften ska beräknas så att full kostnadstäckning uppnås. Avgiftsinkomsterna ska redovisas mot inkomstittel. För att inkomsten ska få redovisas utanför statsbudgeten räcker det således inte att avgiften beräknas med full kostnadstäckning som mål. En förutsättning är dessutom att inkomsten har specialdestinerats till myndigheten. Detta markeras i lagtexten genom förutsättningen att myndigheten får disponera inkomsten.

9 §

I paragrafen finns en bestämmelse om beställningsbemyndigande för riksdagens myndigheter. Bestämmelsen motsvarar 12 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.1.

I förhållande till budgetlagen har ordet ”även” tagits bort. Detta innebär att det bara är åtaganden som medför utgifter under senare budgetår än det år statsbudgeten avser som ska omfattas av bemyndigandet. Detta överensstämmer med den tolkning 12 § budgetlagen har fått i praktiken.

10 §

I paragrafen regleras sådana åtaganden i den löpande verksamheten som måste göras för att förvaltningen och administrationen hos myndigheten ska fungera. Första stycket i bestämmelsen motsvarar 13 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen i *andra stycket* utgör ett undantag från det generella bemyndigande som myndigheten har enligt första stycket. Myndigheten får inte utan riksdagens bemyndigande ingå hyres- eller arrendeavtal med en längre löptid än sex år. Bestämmelsen motsvarar vad som gäller myndigheter under regeringen enligt förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning. Bestämmelsen avser de fall då myndigheten ingår hyres- eller arrendeavtal för sin egen lokalförsörjning.

Ett avtal ska anses ha en löptid längre än sex år om det inte innehåller någon rätt för myndigheten att säga upp avtalet inom en sexårsperiod. Finns en möjlighet till uppsägning av avtalet inom den angivna tiden behövs inte något särskilt bemyndigande från riksdagen.

11 §

I paragrafen finns bestämmelser om finansiering av sådana anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Bestämmelsen motsvarar i

huvudsak 20 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.1.

Enligt bestämmelsen i *första stycket* ska anläggningstillgångar som används i statens verksamhet som huvudregel finansieras med lån i Riksgäldskontoret. Bestämmelsen är till skillnad från sin motsvarighet i budgetlagen tvingande. Riksdagen kan emellertid besluta om annan finansiering. I den allmänna motiveringen föreslås ett sådant undantag för Riksdagens ombudsmän.

Riksdagen fastställer en eller flera ramar för varje myndighet. Med låneram avses vad myndigheten vid varje tidpunkt får ha som låneskuld hos Riksgäldskontoret. Till låneskulden räknas dels utestående lån, dels belastningen på ett eventuellt avstakonto. Om en myndighet förutser att en tilldelad låneram inte kommer att räcka, bör den begära en ny, förhöjd låneram på tilläggsbudget. Om en myndighet träffar avtal om leasing enligt 15 § ska detta beaktas vid beräkningen av utnyttjad låneram.

Liksom i fråga om lån till myndigheter under regeringen fastställer Riksgäldskontoret ränta och andra villkor för aktuella lån. Sådana villkor kan t.ex. vara villkor om löptid och amorteringar. Bestämmelsen markerar att myndigheterna själva inte kan bestämma dessa villkor. Detta överensstämmer med vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr kapitalförsörjningsförordningen).

12 §

I paragrafen finns bestämmelser om att vissa anläggningstillgångar ska finansieras med anslag. Bestämmelsen motsvarar delvis den tillämpning som 22 § budgetlagen fått. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.1.

Bestämmelsen i *första stycket* anger vissa undantag från huvudregeln om lånefinansiering av anläggningstillgångar som används i myndighetens verksamhet. Bestämmelsen gäller även om tillgångarna används i myndighetens verksamhet. Bostadsrätter och mark ska alltid finansieras med anslag. Gemensamt för dessa tillgångar är att de har ett bestående värde och att de därför inte skrivs av.

Vidare ska sådana investeringar som huvudsakligen syftar till att bevara riksbyggnaderna finansieras med anslag. Detta hindrar emellertid inte att investeringen även kan ha ett verksamhetsmässigt intresse. Avgörande för om anslagsfinansiering ska ske är, som anförts i avsnitt 6, om investeringen kan sägas ha ett vidare samhälleligt eller statligt intresse. Karakteristiskt för de investeringar som avses med undantaget är också att de tar betydande resurser i anspråk. Sådana investeringar i riksbyggnaderna som har en mer direkt koppling till riksdagens verksamhet ska dock enligt huvudregeln i 11 § finansieras med lån. Med riksbyggnaderna menas endast de byggnader som ligger på Helgeandsholmen.

I *andra stycket* finns bestämmelser om att sådana anläggningstillgångar som inte används i myndigheternas verksamhet ska finansieras med anslag. Med kulturtillgångar avses anläggningstillgångar som ska bevaras för eftervärlden på grund av sitt kulturella, historiska eller utbildningsmässiga värde. Det kan även vara fråga om konst, kulturföremål och liknande föremål som används för utsmyckning av byggnader eller lokaler m.m.

Vad som avses med att en tillgång används eller inte används i verksamheten framgår av författningskommentaren till 20 § budgetlagen.

13 §

I paragrafen regleras finansiering med donationer och bidrag. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.1.

Med donation avses varje slag av överlåtelse av egendom till en myndighet genom gåva eller testamentariskt förordnande som sker utan krav på motprestation eller särskild förmånsställning och där egendomen inte bildar stiftelse.

En förutsättning för att finansiering av anläggningstillgångar ska få ske med donationer och bidrag är att medlen ska svara för en del av eller hela finansieringen. Bidraget eller donationen ska vara avsedd att täcka samtliga utgifter som är förknippade med anskaffningen. Räcker detta inte till ska myndigheten ta upp lån för hela anskaffningen eller finansiera den i sin helhet med anslag.

Bestämmelsen avser inte bidrag från andra statliga myndigheter eftersom myndigheterna utgör olika delar av samma rättssubjekt, staten.

14 §

I paragrafen finns bestämmelser om räntekonto i Riksgäldskontoret och myndigheternas finansiering av rörelsekapital. Bestämmelsens andra stycke motsvaras delvis av 21 § budgetlagen. I övrigt utgör bestämmelsen en anpassning till vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr kapitalförsörjningsförordningen).

Bestämmelserna i *första stycket* innebär att myndigheten ska använda ett räntekonto i Riksgäldskontoret för medel som myndigheten disponerar för sin verksamhet. Alla inbetalningar avseende avgifter, bidrag och andra likvida medel som myndigheten själv får disponera och som används för att finansiera den egna verksamheten ska tillföras kontot. Räntekontot får inte användas för andra likvida medel. Till räntekontot ska t.ex. inte sådana anslagsmedel föras som ska användas till ett annat ändamål än myndighetens verksamhet, t.ex. partistödet. Detta markeras i lagtexten genom formuleringen ”för myndighetens verksamhet”.

Bestämmelsen i *andra stycket* medger myndigheterna att finansiera rörelsekapital med kredit på myndighetens räntekonto i Riksgäldskontoret. Bestämmelsen är i likhet med vad som gäller på regeringsområdet inte tvingande.

Kreditnivån på räntekontot är fastställd i lagtexten. Detta innebär att myndigheten inte behöver begära en årlig kreditram hos riksdagen. Riksdagen har dock en möjlighet att besluta om en annan kreditnivå än den som anges i lagtexten. Krediten beräknas på anslagsmedel som myndigheten disponerar för sin egen verksamhet och som anvisats för det aktuella budgetåret. Den beräknas därmed inte på eventuellt anslagssparande från tidigare år. Uttrycket ”för sin verksamhet” har här samma innebörd som i första stycket.

I *tredje stycket* har tagits in en upplysning om att Riksgäldskontoret beslutar om ränta och andra villkor för krediten.

15 §

I paragrafen finns bestämmelser om leasing. Bestämmelsen utgör en anpassning till vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr kapitalförsörjningsförordningen).

Leasing bör användas endast när fördelarna är uppenbara. Vid bedömningen av om ett leasingavtal leder till lägre kostnader för staten än köp bör hänsyn tas till samtliga investeringseffekter, såväl i pengar räknat som övriga kvantitativa och kvalitativa effekter.

16 §

I paragrafen finns bestämmelser om att myndigheten har rätt att få kompensation för ingående mervärdesskatt. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.4.

Bestämmelsen motsvarar vad som gäller för myndigheter under regeringen enligt förordningen (2002:831) om myndigheters rätt till kompensation för ingående mervärdesskatt. Även myndigheterna under riksdagen har fått sådan kompensation tidigare. Myndigheternas rätt till detta blir genom införandet av denna bestämmelse lagfäst.

17 §

I paragrafen finns en bestämmelse om att myndigheter inte får ta ut avgifter om inte riksdagen, i lag eller på annat sätt, beslutat om detta. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.1.

18 §

I paragrafen finns bestämmelser om hur storleken på en avgift ska bestämmas. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

Enligt bestämmelsen i *första stycket* får en myndighet bestämma avgiftens storlek endast efter bemyndigande från riksdagen. I *andra stycket* anges att avgifter ska beräknas så att den högst täcker myndighetens kostnader för verksamheten. Bestämmelsen gäller i de fall myndigheten själv får bestämma avgiftens storlek.

Bestämmelsen innebär att avgifter som myndigheten bestämmer ska beräknas så att de helt eller delvis täcker kostnaderna i den avgiftsbelagda verk-

samheten. Avgiften får inte beräknas så att verksamheten ska gå med vinst. I detta avseende överensstämmer bestämmelsen med vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr avgiftsförordningen).

19 §

I paragrafen finns bestämmelser om att en myndighet får ta ut avgifter för viss verksamhet av tillfällig natur eller mindre omfattning. Paragrafen motsvarar vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr avgiftsförordningen 1992:191). Bestämmelsen har dock förenklats för att få en bättre anpassning till förhållandena i riksdagens myndigheter. Särskilda kommentarer till bestämmelsen finns i regeringens förordningsmotiv Avgiftsförordning (Fm 1992:3). Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.1.

I nyss nämnda förordningsmotiv anges vad som ska anses vara verksamhet av mindre omfattning. Av motiven framgår att ”mindre omfattning” ska sättas i relation till varje enskild myndighets totala verksamhet. Verksamhet som utgör en mindre del av myndighetens totala omslutning kan dock vara av sådan volym att den likväl inte kan anses vara av mindre omfattning.

Det kan tilläggas att verksamheten inte anses vara av mindre omfattning om de sammanlagda intäkterna under längre tid än två år överstiger ett belopp som motsvarar fem procent av de totala kostnaderna för myndighetens egen verksamhet (jfr Ekonomistyrningsverkets allmänna råd till avgiftsförordningen).

Riksdagsförvaltningen ger ut publikationer, bl.a. tidningen Riksdag & Departement samt riksdagstrycket. Avgifter för dessa publikationer, som inte kan anses tillhandahållas i endast mindre omfattning, får tas ut med stöd av 9 § lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen.

Av 21 § framgår att myndigheterna får disponera avgifter som tas ut enligt förevarande bestämmelse.

20 §

I paragrafen ges myndigheten rätt att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr avgiftsförordningen). Bestämmelsen har dock förenklats något i förhållande till sin förebild i syfte att få en bättre anpassning till förhållandena i riksdagens myndigheter. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.1.

Bestämmelsen är till skillnad från sin motsvarighet på regeringsområdet dispositiv. Myndigheten får alltså välja att inte ta ut avgifter enligt bestämmelsen. En strävan efter god hushållning med statens resurser ska ligga till grund för myndighetens bedömning av om avgift ska tas ut eller inte.

Av *andra stycket* framgår att myndigheterna får disponera avgifter som tas ut enligt förevarande bestämmelse. Dessa avgifter är av offentligrättslig karaktär.

Enligt 27 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän ska expedition som huvudregel utfärdas utan avgift. Med expedition avses även utlämnande av kopior m.m. av allmän handling. Riksdagens ombudsmän omfattas därför inte av förevarande bestämmelse. I *tredje stycket* ges en hänvisning till nämnda lag.

21 §

Genom paragrafen ges myndigheter under riksdagen rätt att disponera avgifts-inkomster från frivilligt efterfrågade varor och tjänster, om intäkterna helt eller delvis ska täcka myndighetens kostnader i verksamheten. Bestämmelsen motsvarar vad som enligt 19 § budgetlagen gäller för regeringen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

Riksrevisionen, liksom övriga myndigheter som omfattas av denna lag, får med stöd av förevarande bestämmelse därmed disponera samtliga avgifter som den tar ut för frivilligt efterfrågade varor och tjänster. Den särskilda bestämmelse som nu finns i 22 § lagen med instruktion för Riksrevisionen och som avser myndighetens rätt att disponera avgifter som revisionen tar ut i sin verksamhet på det internationella området behövs därför inte längre. I och med införandet av förevarande lag tas därför sistnämnda bestämmelse bort.

22 §

Enligt RF 9:9 fastställer riksdagen i den omfattning som behövs grunderna för förfogandet över statens egendom. I fråga om förfogandet över egendom som enligt RF 9:8 står till regeringens disposition finns bestämmelser i 24–34 §§ budgetlagen. I förevarande lag finns motsvarande bestämmelser i tillämpliga delar för riksdagens myndigheter. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.1.

I *andra stycket* begränsas tillämpningsområdet för de följande bestämmelserna i avsnittet på det sättet att de inte gäller försäljning av frivilligt efterfrågade varor och tjänster i avgiftsfinansierad verksamhet och inte heller avgifter som myndigheten får disponera med stöd av 21 §. I förtydligande syfte är bestämmelsen formulerad något annorlunda än sin motsvarighet i 24 § andra stycket budgetlagen. Någon skillnad i sak är dock inte åsyftad.

23 §

I paragrafen slås fast att riksdagsförvaltningen får förvärva och förvalta fast egendom. En sådan rätt har inte Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Bestämmelsen har inte någon motsvarighet i budgetlagen. Däremot har regeringen i förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter föreskrivit att endast fastighetsförvaltande myndigheter får förvärva och förvalta fastigheter. Regeringen beslutar enligt förordningen vilka myndigheter som ska förvalta fastigheter. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.1.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att riksdagsförvaltningen är den enda av de tre myndigheter som omfattas av förevarande lag som får förvärva och förvalta fast egendom. Detta överensstämmer med vad som i praktiken gäller sedan tidigare.

Med förvaltning avses ansvar för förvärv, upplåtelse, drift och underhåll samt avyttring av fast egendom för statens räkning.

24 §

I paragrafen finns bestämmelser om förvärv samt ny- och ombyggnad av fast egendom. Bestämmelsen saknar motsvarighet i budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

Riksdagsförvaltningen ska upprätta och fortlöpande uppdatera en investeringsplan. Investeringsplanen ska innehålla en sammanställning av de investeringar som myndigheten avser att göra under några år framåt i tiden. Den ska omfatta förvärv, ny- och ombyggnad av fast egendom. Av 29 § följer att planen därutöver ska omfatta förvärv av tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom samt ny- och ombyggnad av sådan egendom. Investeringsplanen ska omfatta samtliga investeringsprojekt och förslag till finansiering av dessa. Investeringsprojekt som överstiger en kostnad om 20 miljoner kronor ska särredovisas. Med investeringsprojekt avses investeringar i anläggningstillgångar. Förslaget innebär att riksdagen då den godkänner investeringsplanen ska ta ställning till finansieringen av de projekt som ingår i planen.

Riksdagen ska godkänna investeringsplanen. Riksdagens beslut att anslå de medel som behövs kommande år för att finansiera investeringarna fattas årligen. Riksdagsförvaltningen har efter riksdagens godkännande vissa möjligheter att justera investeringsplanen, t.ex. genom att förskjuta investeringsprojekt i tiden. Däremot får förvaltningen inte utan riksdagens godkännande besluta om andra investeringsprojekt än dem som ingår i planen, när kostnaden överstiger 20 miljoner kronor, eller överskrida sådana investeringsprojekts kostnadsramar.

25 §

I paragrafen anges förutsättningarna för att riksdagsförvaltningen ska få sälja fast egendom. Bestämmelsen motsvarar 25 § första stycket i budgetlagen. Den beloppsmässiga begränsningen har dock i fråga om riksdagsförvaltningen bestämts till 20 miljoner kronor. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 7.2.

26 §

I paragrafen finns bestämmelser om att myndigheterna inte utan riksdagens bemyndigande får bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt eller förvärva aktier eller andelar i företag eller göra kapitaltillskott i sådana

rättssubjekt. Bestämmelsen utgör en anpassning till vad som gäller för myndigheterna under regeringen (jfr kapitalförsörjningsförordningen). Bestämmelsen innebär att riksdagens bemyndigande alltid krävs, oavsett hur förvärvet ska finansieras.

Med föreningar menas såväl ekonomiska som ideella föreningar.

Med kapitaltillskott menas att riskbärande kapital tillskjuts genom förvärv av konvertibler, villkorade aktieägartillskott och lån med speciella villkor.

27 §

I paragrafen finns en bestämmelse som innebär att en myndighet inte utan riksdagens bemyndigande får besluta om försäljning av aktier eller andelar i företag. Bestämmelsen motsvarar delvis 26 § budgetlagen. För myndigheterna under riksdagen gäller dock att riksdagens bemyndigande alltid krävs vid försäljning av aktier eller andelar i företag, oavsett vilken röstandel staten har i företaget.

28 §

I paragrafen anges under vilka förutsättningar en myndighet får överlåta annan lös egendom än aktier och andelar i företag. Bestämmelsen motsvarar 28 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.3.

29 §

I paragrafen föreskrivs att bestämmelserna om förvärv och överlåtelse av fast egendom även gäller tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom. Bestämmelsen motsvarar delvis 27 § budgetlagen, med det tillägget att bestämmelserna om fast egendom för riksdagens myndigheter även gäller bostadsrätter. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.3.

30 §

I paragrafen anges att försäljning ska genomföras affärsmässigt. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 29 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.4.

Enligt 29 § budgetlagen får avsteg ske från affärsmässighet om det finns särskilda skäl. I den proposition som föregick budgetlagen anförde regeringen att det främst kan bli fråga om avsteg från principen om full affärsmässighet då staten önskar stimulera viss verksamhet. Som framgår av vad som anförts i avsnitt 8.4 är några sådana fall inte aktuella för riksdagens myndigheter. Någon möjlighet till avsteg från principen om full affärsmässighet finns därför inte enligt förevarande bestämmelse.

31 §

I paragrafen finns en bestämmelse om att inkomst från försäljning av egendom ska redovisas mot inkomstitel i de fall riksdagen har beslutat om försäljningen. Riksdagen kan dock besluta att en myndighet får disponera inkomsten. Bestämmelsen motsvarar 30 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.5.

Riksdagen beslutar alltid om försäljning av fast egendom, tomträtt, bostadsrätt samt byggnad som är lös egendom, om värdet av egendomen överstiger 20 miljoner kronor. Riksdagen beslutar också om försäljning av sådan egendom som understiger detta värde, om de i 25 § särskilt angivna förutsättningarna för att myndigheten själv ska få besluta om försäljning inte föreligger. Riksdagen beslutar vidare alltid om försäljning av aktier eller andelar i företag (27 §).

Beträffande annan lös egendom än sådan som nyss nämnts finns slutligen vissa bestämmelser om när en myndighet får besluta om försäljning i 28 §.

32 §

I paragrafen finns en bestämmelse om riksdagsförvaltningens rätt att disponera försäljningsinkomsten vid försäljning av fast egendom. Bestämmelsen motsvarar 31 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.5.

Om riksdagsförvaltningen har beslutat om försäljning av fast egendom får förvaltningen disponera inkomsten för att finansiera sådana investeringar som ingår i en sådan av riksdagen godkänd investeringsplan som avses i 24 §.

Av 23 § framgår att riksdagsförvaltningen får förvärva och förvalta fast egendom. Förevarande bestämmelse, som gäller försäljning av sådan egendom, gäller därför endast riksdagsförvaltningen. Bestämmelser om när riksdagsförvaltningen får besluta om försäljning av fast egendom finns i 25 §.

Om riksdagsförvaltningen beslutat om försäljningen, men inte avser att använda försäljningsinkomsten för en investering som ingår i investeringsplanen ska försäljningsinkomsten redovisas mot inkomstitel enligt 5 §.

Det som har sagts om fast egendom gäller enligt 29 § även tomträtt, bostadsrätt och byggnad som är lös egendom.

33 §

I paragrafen anges i vilka fall myndigheter får disponera inkomster efter försäljning av viss lös egendom. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 8.5. Bestämmelsen motsvarar delvis vad som i fråga om lös egendom gäller enligt 32–34 §§ budgetlagen.

Bestämmelsen gäller endast då myndigheten själv har beslutat om försäljningen av egendomen. Utanför bestämmelsens tillämpningsområde faller därför aktier och andelar i företag (27 §) samt fastigheter, tomträtter, bostadsrätter och byggnader som är lös egendom, vars värde överstiger 20 miljoner kronor (25 och 29 §§).

I 28 § finns bestämmelser om i vilka fall myndigheten får besluta om försäljning av annan lös egendom.

Inkomst av försäljning av lös egendom som har finansierats med anslag får myndigheten disponera till den del inkomsten överstiger det bokförda värdet. Har egendomen finansierats med lån får myndigheten disponera det som återstår av inkomsten sedan låneskulden har regleras. I båda fallen ska den del av försäljningsinkomsten som myndigheten inte får disponera redovisas mot inkomsttitel. Detta följer av 5 §.

Har finansiering av egendomen skett på annat sätt än med anslagsmedel eller lån får myndigheten disponera hela inkomsten. Med finansiering på annat sätt avses gåvor, donationer, bidrag och avgiftsinkomster samt sådana fall då finansieringen inte kan knytas till en bestämd källa, bl.a. beroende på egendomens ålder.

Bestämmelsen i första stycket 2 har anpassats efter de nya regler för myndigheternas lån i Riksgäldskontoret som gäller sedan den 1 juli 2002 (jfr kapitalförsörjningsförordningen). De nya bestämmelserna innebär att det inte längre finns något krav på att löptiden för lån till anläggningstillgångar ska anpassas till tillgångarnas ekonomiska livslängd. Myndigheten ska bara se till att dess samlade lån i Riksgäldskontoret för anläggningstillgångar som används i verksamheten inte väsentligt avviker från motsvarande tillgångars bokförda värde per den 30 juni respektive den 31 december. Om egendom som finansieras med lån avyttras, finns det inte ett enskilt lån att lösa. Därför anges i lagtexten ”sedan låneskulden reglerats” i stället för det i budgetlagen använda ”sedan lånet lösts”.

Enligt bestämmelsen i *andra stycket* får inkomsten endast disponeras i den verksamhet där den försålda egenomen använts. Detta överensstämmer med vad som gäller i motsvarande fall enligt budgetlagen.

34 §

I paragrafen regleras förutsättningarna för att en myndighet ska få ta emot en donation. Bestämmelsens första mening motsvarar det som gäller för myndigheterna under regeringen enligt donationsförordningen (1998:140). Bestämmelsen kommenteras i regeringens förordningsmotiv till donationsförordningen (Fm 1998:1). Bestämmelsens andra mening innebär att myndigheten inte får ta emot donationer som kan rubba förtroendet för myndigheten eller skada dess anseende. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 9.1.

Eftersom olika myndigheter ingår som delar i samma rättssubjekt, staten, gäller bestämmelsen inte egendom som tas emot från annan statlig myndighet. Bestämmelserna gäller inte heller egendom som tas emot från en stiftelse som bildats med medel som härrör från avveckling av löntagarfonderna, eller mellanstatlig organisation som Sverige är medlem i. Europeiska unionen, Förenta nationerna och Nordiska ministerrådet är exempel på sådana mellanstatliga organisationer.

35 §

I paragrafen anges några fall då ett mottagande av en donation, som i och för sig uppfyller villkoren i 34 §, inte får ske utan riksdagens medgivande. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak vad som gäller för myndigheter under regeringen (jfr donationsförordningen). Bestämmelsen har dock förenklats och anpassats till de förhållanden som gäller för riksdagens myndigheter.

Kommentarer till berörda bestämmelser i nämnda förordning finns i regeringens förordningsmotiv Donationsförordning (Fm 1998:1).

36 §

Paragrafen föreskriver en allmän redovisningsskyldighet för myndigheterna inför riksdagen. I 38 och 39 §§ finns närmare bestämmelser om hur redovisningsskyldigheten ska fullgöras. Bestämmelsen motsvarar i tillämpliga delar 44 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.1.

Enligt RF 9:8 står statens medel till regeringens disposition. Regeringen är inför riksdagen redovisningsskyldig för sådana medel enligt 44 § budgetlagen. Till regeringens disposition står dock inte tillgångar som är avsedda för riksdagen eller dess myndigheter eller som i lag har avsatts till särskild förvaltning. Enligt förevarande bestämmelse har dessa myndigheter själva en redovisningsskyldighet inför riksdagen.

I den proposition som föregick budgetlagen anförde regeringen i anslutning till nämnda bestämmelse i budgetlagen att det är lämpligt att regeringen lämnar en redovisning av de medel och övriga tillgångar som handhas av riksdagen och dess myndigheter, med undantag för Sveriges riksbank. I propositionen förutsattes att regeringen erhåller den information som behövs för att redovisningen ska kunna lämnas på dessa områden. Så har också kommit att ske i praktiken. Den redovisningsskyldighet som genom förevarande bestämmelse nu lagfästs avser bl.a. det underlag till regeringen som förarbetsuttalandet tar sikte på. Myndigheterna ska bl.a. lämna underlag till regeringen för den redovisning av utfallet av myndigheternas inkomster och utgifter som regeringen lämnar till riksdagen. Sådant underlag lämnas till statens informationssystem för budgetering och uppföljning enligt 39 §.

Bestämmelsen innebär emellertid också att myndigheterna ges en mer allmän redovisningsskyldighet inför riksdagen. Redovisningsskyldigheten fullgörs bl.a. inom ramen för myndigheternas årsredovisningar och budgetpropositionen. Närmare bestämmelser om årsredovisningen finns i 38 §.

37 §

I paragrafen återfinns några allmänna krav på hur myndighetens bokföringsskyldighet ska fullgöras. Bestämmelsen motsvarar 45 § budgetlagen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.2.

38 §

I paragrafen finns bestämmelser om myndigheternas årsredovisningar. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.3. I 38 § budgetlagen finns bestämmelser om årsredovisningen för staten. I förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag finns bestämmelser om årsredovisningar för myndigheterna under regeringen.

Enligt bestämmelsen i *första stycket* ska myndigheten lämna årsredovisningen till riksdagen senast den 22 februari varje år. Detta överensstämmer med vad som gäller myndigheter under regeringen (jfr förordningen om årsredovisning och budgetunderlag).

I *andra stycket* anges att årsredovisningen ska bestå av resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning samt noter. Riksdagsförvaltningen och Riksrevisionen ska dessutom upprätta en finansieringsanalys. Av skäl som utvecklas i den allmänna motiveringen behöver inte Riksdagens ombudsmän lämna finansieringsanalys.

39 §

I bestämmelsen föreskrivs att myndigheterna ska rapportera till statens informationssystem för budgetering och uppföljning på det sätt som gäller för myndigheter som lyder under regeringen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 10.4.

Myndigheterna under riksdagen rapporterar till statsredovisningen, som utgör en del av statens informationssystem för budgetering och uppföljning sedan tidigare. Detta har hittills skett enligt de föreskrifter till förordningen (2000:606) om statliga myndigheters bokföring som Ekonomistyrningsverket meddelat. Denna uppgiftsskyldighet blir i och med införandet av förevarande bestämmelse lagfäst.

Myndigheterna ska också i budgeteringssystemet lämna underlag till regeringen för de prognoser som regeringen utför. Regeringen beslutar beträffande myndigheterna under regeringen särskilt om när detta ska ske. Riksdagens myndigheter ska följa samma tidpunkter för prognoserna som myndigheterna under regeringen.

40 §

I paragrafen föreskrivs att myndigheten årligen ska redovisa för riksdagen vilka åtgärder myndigheten vidtagit eller avser att vidta med anledning av revisionens iakttagelser. Bestämmelsen motsvarar 47 § budgetlagen. Med iakttagelser avses iakttagelser i revisionsberättelser eller i granskningsrapporter.

Riksdagens ombudsmän och riksdagsförvaltningen granskas av Riksrevisionen. Detta framgår av lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Enligt 22 § lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen svarar riksdagens finansutskott för att revision sker av Riksrevisionen. Detta sker genom att finansutskottet anlitar ett revisionsföretag. Förevarande bestämmel-

se ålägger myndigheterna en skyldighet att inför riksdagen redovisa de åtgärder den vidtagit eller avser att vidta med anledning av iakttagelser som gjorts vid revisionen.

I 20 § lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen (2000:419) finns en bestämmelse om att förvaltningen ska redovisa för riksdagen de åtgärder den vidtagit eller avser att vidta med anledning av anmärkning i Riksrevisionens revisionsberättelse. I och med införandet av förevarande paragraf behövs inte längre bestämmelsen, som därmed tas bort.

Med revision avses endast extern revision och således inte internrevision.

41 §

Genom bestämmelsen ges riksdagsstyrelsen rätt att meddela tillämpningsföreskrifter till denna lag. Riksdagsstyrelsen är enligt bestämmelsen skyldig att bereda planerade föreskriftsändringar med beröra myndigheter innan beslut om föreskrifter fattas. Bestämmelsen innebär även att riksdagsstyrelsen inte får besluta om sådana föreskrifter som skulle begränsa JO:s eller Riksrevisionens möjligheter att utföra oberoende och självständiga granskningar.

14.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

8 kap. 2 §

I paragrafen har införts ett nytt andra stycke. I den nya bestämmelsen föreskrivs att Riksbanken måste ha riksdagens godkännande för att få förvärva aktier, andelar i ekonomiska föreningar eller liknande rättigheter om förvärvet eller förpliktelsen avser andra uppgifter än Riksbankens uppgifter som centralbank. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.2.

8 kap. 2 a §

I paragrafen har införts en ny bestämmelse om Riksbankens försäljning av aktier. Bestämmelsen motsvarar delvis 26 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten (budgetlagen). Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.3.

I *första stycket* ges Riksbanken rätt att besluta om försäljning av aktier, andelar i ekonomiska föreningar och liknande rättigheter.

I *andra stycket* finns en bestämmelse som begränsar Riksbankens rätt att sälja aktier och andelar och liknande rättigheter. Om försäljningen innebär en minskning av statens ägarandel i företag där staten innehar minst hälften av rösterna eller om försäljningen är av stort samhällsekonomiskt intresse krävs riksdagens medgivande för försäljningen. Bestämmelsen överensstämmer i första delen med vad som gäller för regeringen enligt budgetlagen. Innebörden av begreppet samhällsekonomiskt intresse behandlas i avsnitt 11.3.

8 kap. 4 §

I paragrafen finns bestämmelser om Riksbankens förvärv och försäljning av fast egendom. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.4.

I *första stycket* har ett tillägg gjorts som innebär att Riksbanken får sälja fastigheter och inventarier.

Bestämmelsen i *andra stycket* föreskriver att Riksbanken måste ha riksdagens medgivande för att få förvärva eller sälja fast egendom om värdet på egendomen överstiger 20 miljoner kronor. Värdegränsen överensstämmer med den som gäller för riksdagsförvaltningen beträffande förvaltningens rätt att i vissa fall själv besluta om försäljning av fast egendom enligt 25 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

De nya bestämmelserna gäller inte förvärv som görs för att skydda en fordran. Detta framgår av bestämmelsen i *tredje stycket*.

9 kap. 8 §

Bestämmelsen är ny och innebär att Riksbanken har rätt till kompensation för ingående skatt enligt mervärdesskattelagen (1994:200). En sådan rätt har redan Riksbanken enligt ett av riksdagen fattat beslut (bet. 1990/91:FiU20, rskr. 1990/91:77).

Bestämmelsen överensstämmer med vad som gäller övriga myndigheter under riksdagen enligt 16 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

9 kap. 9 §

Bestämmelsen är ny och innebär att Riksbanken har rätt att ta ut avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar.

Bestämmelsen överensstämmer med vad som gäller övriga myndigheter under riksdagen enligt 20 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

10 kap. 1 a §

Bestämmelsen är ny och innebär att Riksbanken i sin verksamhet ska eftersträva hög effektivitet och iaktta god hushållning. Bestämmelsen motsvarar 1 § budgetlagen.

Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.5.

10 kap. 3 §

I paragrafen har gjorts en ändring som innebär att Riksbanken ska fullgöra sin bokföringsskyldighet på ett sätt som stämmer överens med god redovisnings-sed. Riksbanken ska i tillämpliga delar följa Europeiska centralbankens riktlinje om den rättsliga ramen för redovisning och finansiell rapportering inom Europeiska centralbankssystemet.

10 kap. 5 §

Bestämmelsen är ny och innebär att Riksbanken årligen ska redovisa för riksdagen vilka åtgärder som banken vidtagit eller avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Bestämmelsen överensstämmer med vad som gäller för övriga myndigheter under riksdagen enligt 40 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 11.7.

14.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

2 §

Ändringar i paragrafen införs i första stycket 2 och 3 samt andra stycket. Enligt den nya bestämmelsen i 41 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får riksdagsstyrelsen meddela tillämpningsföreskrifter till den lagen. Ändringen i *första stycket* andra punkten är en följdändring av detta.

Riksdagsförvaltningen har enligt förevarande bestämmelses tidigare lydelse i första stycket 3 haft till uppgift att besluta om villkor för utnyttjandet av medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken. Sådana villkor har beslutats i s.k. anslagsdirektiv till myndigheterna. I och med införandet av bestämmelsen i 4 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen blir villkoren för de anslag myndigheterna disponerar antingen lagfästa eller beslutade av riksdagen. Det finns därför inte längre något behov av särskilda beslut från riksdagsförvaltningen i denna del. För att riksdagens beslut om statsbudgeten i fråga om berörda myndigheter ska kunna verkställas behövs dock även i fortsättningen ett anslagsdirektiv från riksdagsförvaltningen. Myndigheterna kan alltså inte enbart på grundval av riksdagens skrivelser ges befogenhet att använda exempelvis anslagna medel. Riksdagsförvaltningen ska därför enligt den nya bestämmelsen för varje myndighet upprätta en sammanställning över de finansiella villkor som gäller för respektive myndighet.

Bakgrund och syfte med bestämmelsen i den delen redovisas i avsnitt 12.9.

9 §

I paragrafen finns bestämmelser om riksdagsförvaltningens rätt att ta ut avgifter för utförda uppdrag och tillhandahållandet av varor och tjänster samt upplåtelse av lägenheter och lokaler. Ett nytt andra stycke har införts i bestämmelsen. Bakgrund och syfte med ändringen behandlas i avsnitt 7.1.

Den nya lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen innehåller bestämmelser om myndigheternas rätt att ta ut avgifter för viss verksamhet av tillfällig natur eller mindre omfattning (19 §) och för kopior, avskrifter och utskrifter av allmänna handlingar (20 §). Av skäl som redovisas i avsnitt 7.1 bör även riksdagsförvaltningen omfattas av dessa särskilda bestämmelser. Riksdagsförvaltningen har dock även i fortsättningen rätt att ta ut avgifter för varor och tjänster i övrigt enligt förevarande bestämmelse. Detta innebär att riksdagsförvaltningen liksom hittills har rätt att ta ut avgifter enligt förevarande bestämmelse för sådana publikationer som ges ut i större omfattning, och som således inte omfattas av bestämmelsen i 19 §.

Avgifter som tas ut enligt denna bestämmelse får disponeras av riksdagsförvaltningen enligt 21 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Av tredje stycket framgår att riksdagsförvaltningen bestämmer avgiftens storlek. Avgiften får enligt vad som föreskrivs i 18 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen beräknas så att den högst täcker myndighetens kostnader för verksamheten.

14.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen

5 §

I paragrafen finns en bestämmelse om att riksrevisorerna gemensamt beslutar om verksamhetens inriktning och organisation, arbetsordning samt vissa föreskrifter. Från riksrevisorernas rätt att besluta om ekonomiadministrativa föreskrifter undantas sådana föreskrifter som ska beslutas av riksdagsförvaltningen enligt vissa särskilt angivna bestämmelser i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen. I detta betänkande föreslås en ändring i 2 § 3 nämnda lag. Som en följd av denna ändring begränsas undantaget i förevarande bestämmelse till föreskrifter enligt 2 § 2 och 7 lagen med instruktion för riksdagsförvaltningen. Bakgrunden till detta kommenteras i anslutning till nämnda bestämmelse. Ändringen i förevarande paragraf innebär även att från Riksrevisionens föreskriftsrätt undantas sådana föreskrifter som ska meddelas av riksdagsstyrelsen enligt 41 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Bakgrund och syfte med bestämmelsen behandlas i avsnitt 12.11.

12 §

I paragrafen finns bestämmelser om vad Riksrevisionens styrelse ska besluta om. Den skyldighet som Riksrevisionen tidigare hade enligt 19 § att upprätta delårsrapport har tagits bort. Ändringen i förevarande paragraf är en följd av detta. Bakgrund och syfte med ändringen behandlas i avsnitt 12.7.

19 §

De bestämmelser som finns intagna i paragrafen och som ålägger Riksrevisionen att avge årsredovisning till riksdagen och att upprätta delårsrapport tas bort. I fråga om årsredovisningen framgår det numera av 35 § i den nya lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen att Riksrevisionen ska upprätta årsredovisning.

Bakgrund och syfte med ändringen behandlas i avsnitten 10.3 och 12.7.

22 §

Ändringen i paragrafen är en följd av att Riksrevisionens rätt att disponera avgifter som tas ut för frivilligt efterfrågade varor och tjänster numera regleras i 21 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen. Bestämelsen behövs därför inte längre här. Bakgrund och syfte med ändringen behandlas i avsnitten 7.2 och 13.2.

14.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

27 §

Ändringen i paragrafen är en följd av att bestämmelsen i lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen om avgifter för kopior, avskrifter och utskrifter av allmän handling inte gäller för Riksdagens ombudsmän. Riksdagens ombudsmäns rätt att ta ut sådana avgifter regleras i stället i deras instruktion. Därmed regleras även rätten att få disponera sådana avgiftsinkomster i instruktionen. Bakgrund och syfte med ändringen behandlas i avsnitt 7.1.

BILAGA 1**Tilläggsdirektiv till Riksdagskommittén**

2004-06-03

Dnr 250-3851-03/04

Talmanskonferensen beslutade den 2 december 1998 att tillkalla en parlamentarisk kommitté för Översyn av vissa riksdagsfrågor – Riksdagskommittén.

Kommitténs arbete skulle inriktas på följande fyra områden:

- I riksdagens parlamentariska ledningsorganisation
- II budgetprocessen m.m.
- III riksdagens arbete med uppföljning, utvärdering och revision
- IV riksdagens arbete med EU-frågor.

För vart och ett av områdena II–IV utsåg kommittén en särskild parlamentarisk referensgrupp med uppgift att fortlöpande delta i utredningsarbetet.

I november 2002 lämnades en redogörelse för kommitténs arbete till riksdagsstyrelsen. Samtidigt fick kommittén i uppdrag av styrelsen att fortsätta sitt arbete med beredning av frågor som rör utvecklingen av riksdagens arbetsformer (Riksdagsstyrelsens protokoll 2002/03:2). Riksdagsstyrelsen beslutade den 1 oktober 2003 om tilläggsdirektiv till Riksdagskommittén angående riksdagens arbete med EU-frågor.

Finansutskottet har i betänkandet Bevarande av det historiska bruksområdet vid Tumba bruk (2001/02:FiU15) anfört att det bör övervägas om inte budgetlagens föreskrifter i tillämpliga delar bör vara styrande för de ekonomiska administrativa rutiner som tillämpas inom riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter. Utskottet föreslog att riksdagsstyrelsen ska ta initiativ till en översyn av hur budgetlagen på lämpligaste sätt kan anpassas till riksdagsområdet. Riksdagen biföll den 7 mars 2002 utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2001/02:168).

Bakgrund

Den ekonomiska styrningen i staten är översiktligt reglerad genom regeringsformens och riksdagsordningens bestämmelser om finansmakten. Dessa bestämmelser avser främst rätten att bestämma hur statens inkomster ska beräknas, beslutanderätten när det gäller statens utgifter och tillgångar samt formerna för beslutsprocessen.

Den ekonomiska styrningen har stor betydelse för finans- och budgetpolitiken, men även för den löpande styrningen av den statliga verksamhetens omfattning, utformning och innehåll.

I mitten på 1990-talet genomfördes flera förändringar av den ekonomiska styrningen i staten som ledde till en stramare budgetprocess. De tidigare allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken kompletterades bl.a. med ett utgiftstak för staten samt mål för det finansiella sparandet i den offentliga sektorn. Andra betydelsefulla förändringar var införandet av den s.k. rambeslutsmodellen i riksdagens budgetarbete, antagandet av budgetlagen samt övergången till ett budgetår som överensstämmer med kalenderåret.

Rambeslutsmodellen medförde även en förändring av strukturen på statsbudgetens utgiftssida. Den tidigare indelningen i departementsvisa huvudtitlar ersattes av en indelning i 27 utgiftsområden. Indelningen i ramar för utgiftsområden syftade till att tillfredställa krav på politisk relevans, statsfinansiellt lämpliga avgränsningar, möjlighet att göra meningsfulla prioriteringar och att följa upp resultat (bet. 1995/96:KU21).

I budgetpropositionen för 2001 introducerades politikområden som en ytterligare indelning av den statliga verksamheten. Skälen var att det hade visat sig vara svårt att för ett helt utgiftsområde formulera mål som var tillräckligt specifika för att möjliggöra en bra uppföljning. Införandet av politikområden har även lagt grunden för tillämpningen av enhetlig verksamhetsstruktur som tydliggör hur olika statliga insatser oavsett finansiering bidrar till och samverkar för att uppnå ett gemensamt mål.

De budgetreformer som genomfördes i mitten av 1990-talet ledde även fram till ett behov av att i en lag samla den rättsliga regleringen avseende budgeten och den ekonomiska styrningen i staten. Riksdagen hade tidigare, på olika sätt, tagit ställning till en rad grundläggande frågor på det statsfinansiella området. En samlad bild av regelverket saknades dock samtidigt som viss praxis etablerats som inte i alla delar var helt entydig.

Närmare bestämmelser om den ekonomiska styrningen finns i budgetlagen (1996:1059) som innehåller bestämmelser om regeringens befogenheter och skyldigheter på finansmaktens område. Styrningen av myndigheternas ekonomiadministration sker dock främst i s.k. ekonomiadministrativa förordningar som utgår från budgetlagens bestämmelser. Lagen innehåller preciseringar av och kompletteringar till regeringsformens och riksdagsordningens översiktliga och kortfattade bestämmelser om statsbudgeten och finansmakten. Riksdagens beslut om budgetlagen innebar bl.a. att de tidigare besluten systematiserades i ett dokument samtidigt som regelverket också förtydligades i stora delar, bl.a. vad gäller förfogandet över statens egendom.

Riksdagens myndigheter

I dag sorterar tre myndigheter direkt under riksdagen, dessa är Riksbanken, Riksrevisionen och Riksdagens ombudsmän. Därutöver ska också Riksdagsförvaltningen i detta sammanhang jämföras med riksdagens övriga myndigheter.

Riksdagsförvaltningen

Grundförutsättningarna för riksdagsförvaltningens arbete är angivna i 9 kap. riksdagsordningen (1974:153). I lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen finns ytterligare bestämmelser. Riksdagsförvaltningen ansvarar för att handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare på riksdagen och riksdagens myndigheter samt i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor av ekonomisk natur inom riksdagen samt i vissa fall för riksdagens myndigheter. I riksdagsförvaltningen ingår utskottens och EU-nämndens kanslier.

Enligt instruktionen upprättar riksdagsförvaltningen förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter förutom Riksrevisionen. Vidare ska riksdagsförvaltningen meddela föreskrifter för utarbetandet av förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt meddela ekonomiadministrativa föreskrifter i övrigt för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken och Riksrevisionen. Därutöver ska riksdagsförvaltningen yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten och besluta om villkor för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken.

Riksbanken

Lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank reglerar Riksbankens arbete. Enligt lagen (10 kap. 2 §) ska direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet. Direktionen ska vidare lämna budgeten till riksdagens finansutskott, Riksrevisionen och fullmäktige för kännedom.

Riksdagens ombudsmän (JO)

I instruktionen för riksdagsförvaltningen står i 2 § att riksdagsförvaltningen upprättar förslag till anslag för riksdagens myndigheter. Riksdagsstyrelsen beslutar om JO:s budgetförslag.

Riksrevisionen

I lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen står i 12 § 3 att styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen. Före beslut om förslag till anslag ska den inhämta riksdagsförvaltningens yttrande (se ovan).

Uppdraget

Riksdagskommittén ska lämna förslag till hur en anpassning av budgetlagens bestämmelser med kompletterande förordningar kan ske till riksdagsförvaltningens och riksdagens myndigheters verksamhet. Arbetet bör utgå från behovet av jämförbarhet med de villkor som gäller för myndigheter som omfattas av budgetlagens bestämmelser. Avvikelse bör förekomma endast i

de fall där det är särskilt motiverat. Sådana motiv kan vara att organisationen är särreglerad på ett sådant sätt att bestämmelserna för myndigheterna under regeringen inte går att föra över till riksdagsområdet. Detta gäller t.ex. i fråga om prövningen av anslag till Riksrevisionen eller Riksbankens särställning enligt riksbankslagen. Arbetet ska i övrigt utgå från nuvarande konstitutionella ansvarsfördelning mellan riksdagen och regering i budgetfrågor.

Regeringen har, enligt budgetlagen, en stark och tydlig roll för hanteringen av anslagen till myndigheterna. Detta gäller t.ex. att fatta beslut om regleringsbrev, fastställa anslagsvillkor samt ett flertal olika roller när det gäller prövning av anslagssparande m.m. Denna roll uppfylls i vissa delar i dag av riksdagsstyrelsen bl.a. genom de s.k. anslagsdirektiven. Det är dock tveksamt med hänsyn till riksdagsmyndigheternas särställning om bestämmelserna om regeringen med automatik kan överföras till riksdagsstyrelsen. Det finns fler likartade områden där det är tveksamt om regelverket direkt kan överföras till riksdagsområdet eller om det krävs särskild anpassning av lagstiftningen. Särskild uppmärksamhet ska därför riktas mot att analysera hur dessa frågor ska hanteras för riksdagsområdet.

För Riksbanken och Riksrevisionen gäller budgetprocesser som styrs av särskilda regler. Dessa budgetprocesser ska inte ändras. Däremot bör utredningen så långt det är möjligt pröva om regler av förordningskaraktär, t.ex. rörande tjänsteexport, hantering av statlig egendom, redovisning eller betalnings- och räntefrågor också gälla för dessa myndigheter.

För myndigheterna under riksdagen finns regelverk där kommitténs förslag ska anpassas till de regelverk som gäller för dessa myndigheters finansiering och budgetteknik t.ex. riksbankslagen och lagen med instruktion för Riksrevisionen. Så långt det är möjligt bör dessa ses som styrande för kommitténs arbete. Förslag till förändringar i denna typ av lagar får enbart läggas när sådana är nödvändiga för att säkerställa stringens i budgethanteringen för riksdagsområdet. Riksdagskommittén ska se riksdagsförvaltningen som en myndighet under riksdagen, med visst beredningsansvar för frågor som också berör andra myndigheter inför riksdagsstyrelsens beslut.

Ett särskilt problem för riksdagsförvaltningen är de investeringsvolymerna och driftskostnader som följer av det egna ansvaret för fastigheterna. De myndigheter under regeringen som ansvarar för fastigheter har avsevärt större volymer och kan genom att reglera sina hyresintäkter hantera både ränte- och amorteringskostnader. Riksdagens fastighetskostnader orsakar stora belastningar på förvaltningens budget vilket gör att känsligheten för ränteförändringar framöver torde vara betydligt större än för de fastighetsförvaltande myndigheterna under regeringen. Särskild uppmärksamhet ska därför riktas mot hur indexuppräknningen (den s.k. PLO-omräkningen) av riksdagsförvaltningen anslag ska utformas.

Det står kommittén fritt att i övrigt, i enlighet med riksdagskommitténs uppdrag, pröva andra frågor av vikt för riksdagens hantering av anslags- och uppföljningsfrågor för riksdagens myndigheter. Förslag till ändringar i bud-

getlagen får dock endast läggas fram i den mån de är att se som en konsekvens av andra förslag.

En promemoria (Ds 2003:49) Nya principer för utformning av statsbudgeten – Konsekvenser för budgetlagen har nyligen remissbehandlats av Finansdepartementet. Utredningsarbetet ska så långt det är möjligt samordnas med det beredningsarbete som pågår i Finansdepartementet av nämnda PM.

Organisation

Arbetet ska bedrivas i en expertgrupp under kommittén. Riksdagens myndigheter bör genom expertförordnanden göras delaktiga i utredningsarbetet. Riksdagskommittén beslutar om gruppens arbetsformer i övrigt.

Kommitténs förslag bör lämnas i form av ett särskilt betänkande med lagförslag kompletterat med de föreskrifter som kommittén anser bör gälla. I den mån man finner andra former för reglering mer effektiva än ett samlat regelverk på riksdagsområdet bör detta särskilt motiveras. Samråd rörande utredningsarbetet ska ske med riksdagens myndigheter, Finansdepartementet/budgetavdelningen samt Ekonomistyrningsverket.

Betänkandet ska överlämnas till riksdagsstyrelsen senast den 1 september 2005.

BILAGA 2

Förslag till tillämpningsföreskrifter

Expertgruppen har följande förslag till tillämpningsföreskrifter

1. Förslag till tillämpningsföreskrifter till lagen med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § I dessa föreskrifter finns bestämmelser i anslutning till lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

2 § Föreskrifterna skall tillämpas om inget annat följer av lag eller ett särskilt beslut av riksdagen.

2 kap. Anslag och inkomstitlar

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 4–10 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

2 § I föreskrifterna avses med ett anslag ett av riksdagen anvisat anslag med ett visst belopp för ett bestämt ändamål.

3 § I föreskrifterna avses med en inkomstitel en post i statsbudgeten mot vilken statsinkomster som myndigheten inte får disponera skall redovisas. Bestämmelserna om inkomstitlar gäller även för undertitlar.

Riktlinjer till 3 §

Med en undertitel eller delundertitel avses en underindelning av en inkomstitel mot vilken en myndighet redovisar inkomster.

Närmare information om vad som skall redovisas mot de olika inkomstitlarna och vilka myndigheter som får verkställa redovisningen finns samman-

ställda i ESV:s inkomstliggare för respektive budgetår, som publiceras på ESV:s webbplats www.esv.se.

Dispositions rätt till anslag

4 § En myndighet som anvisats ett anslag har rätt att enligt gällande villkor och bestämmelser använda statens medel för de ändamål som anslaget avser och är skyldig att redovisa mot anslaget enligt 8 och 9 §§.

Om riksdagen inte har beslutat annat, skall en myndighets samtliga utgifter för verksamheten, inklusive utgifter för hantering av utbetalning av transfereeringar, belasta myndighetens förvaltningsanslag.

Riktlinjer till 4 §

Med gällande villkor och bestämmelser avses bestämmelser i lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen, särskilda villkor beslutade av riksdagen samt anslagsvillkor enligt 5 och 6 §§.

Indragning av anslagsbelopp kan bli aktuell i följande fall:

- enligt riksdagsbeslut,
- enligt beslut av myndigheten, eller
- enligt anslagsvillkoren i 4 § tredje stycket lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

I statsredovisningssystemet finns följande registrerat för de anslag som disponeras av myndigheten:

- anslag som finns uppfört på statsbudgeten inklusive tilläggsbudget,
- anslag som får disponeras men som inte finns uppfört på årets statsbudget inklusive tilläggsbudget, s.k. äldre anslag,
- indragningar, samt
- ingående överföringsbelopp.

I statsredovisningssystemet registrerade anslagsbelopp är registeruppgifter som inte innebär att redovisning sker mot anslaget.

Anslagsvillkor

5 § En myndighet får disponera ett anslag med högst summan av

1. ett anvisat belopp och ett överfört anslagssparande minskat med en eventuell indragning av anslagsbelopp, eller
2. ett anvisat belopp minskat med utnyttjad anslagskredit och en eventuell indragning av anslagsbelopp.

6 § Med ett anslagssparande avses vad en myndighet vid budgetårets slut inte utnyttjat av ett anslag sedan en eventuell indragning av anslagsbelopp räknats bort.

Anslagssparande som inte får föras över skall föras bort som indragning av anslagsbelopp.

Myndigheten får besluta att anslagsmedel skall föras bort som indragning av anslagsbelopp om medlen inte behövs för det av riksdagen beslutade ändamålet.

7 § En myndighet skall löpande under budgetåret följa upp och prognostisera anlagsutnyttjandet.

Uppföljning och prognos skall ske för samtliga anslag som en myndighet disponerar.

Riktlinjer till 7 §

Med löpande avses att myndigheten följer upp och prognostiserar sina anslag så att kravet på god utgiftskontroll tillgodoses. Detta bör göras minst en gång per månad.

Redovisning mot anslag och inkomstitlar

8 § I 6 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen finns bestämmelser om redovisning mot anslag och inkomstitlar.

Inkomster som förekommer på ett anslag skall redovisas mot anslaget på motsvarande sätt som utgifterna.

Utgifter

En utgift skall redovisas mot anslag den redovisningsperiod som utgiften avser. En utgift uppkommer ofta genom att en leverantör fakturerar för en levererad vara eller tjänst. Anslagsredovisningen skall då grundas på denna ekonomiska händelse. Om utgiften betalas kontant eller till följd av avtal och fakturering i egentlig mening inte sker, inträffar den ekonomiska händelsen den dag då betalningen sker eller enligt avtalet skall ske. I de fall betalning sker efter förfallodagen skall redovisning göras vid tidpunkten för förfalldagen.

Förskott skall inte redovisas mot anslag. Redovisning skall ske först när den motprestation som förskottet avser har mottagits. Denna motprestation kan bestå av en leverans men också av fakturerade upparbetade kostnader hos leverantören. Det senare skall avse prestationer som i förväg har definierats och tydligt avgränsats i avtal eller dylikt.

Ersättning för nyttjanderätter som betalas i juni och december skall redovisas mot anslag efterföljande månad om nyttjanderätsperioden i sin helhet infaller under kommande redovisningsperioder.

Utgifter för amortering av lån skall redovisas mot anslag när betalning sker.

Inkomster

En inkomst uppkommer ofta när en myndighet fakturerar någon för en levererad vara eller tjänst. Redovisningen skall då grundas på denna ekonomiska händelse. Om inkomsten betalas kontant eller till följd av avtal och fakturering i egentlig mening inte sker, inträffar den ekonomiska händelsen den dag då betalningen mottas eller enligt avtalet skall mottas. I de fall betalning mottas efter förfallodagen skall redovisning göras vid tidpunkten för förfalldagen.

Riktlinjer till 8 §

Med nyttjanderätt avses hyra av lokaler, arrenden, tomträter och servitut, liksom hyra eller leasing av kontorsmaskiner, transportmedel och liknande.

Om en kund inte faktureras kan man inte alltid entydigt avgöra när inkomsten uppstår. Den får då antas uppstå när betalning mottas eller skulle ha mottagits enligt avtal eller dylikt.

9 § Redovisning mot anslag och inkomstitlar skall göras minst en gång i månaden.

Riktlinjer till 9 §

Redovisning behöver inte göras för varje enskild utgift eller inkomst utan kan göras på grundval av summerade bokföringsrapporter.

Ekonomiska förpliktelser

10 § En myndighet får enligt 10 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen ingå ekonomiska förpliktelser i den löpande verksamheten. Myndigheten har därvid rätt att träffa avtal om anställning av personal, hyra av utrustning, leverans av tjänster och förbrukningsmateriel och liknande som medför utgifter under längre tid än tilldelat anslag avser, om detta är nödvändigt för att myndighetens löpande verksamhet skall fungera tillfredsställande.

Riktlinjer till 10 §

De åtaganden som kan göras med stöd av det generella bemyndigandet avser framtida utgifter av driftkostnadskaraktär med den förutsättningen att myndigheten kommer att disponera i huvudsak oförändrade resurser då utgifterna uppkommer (fortlevnadsprincipen). Om utgifterna har annan karaktär eller myndigheten har kännedom om att resurserna kan komma att minska så att de inte täcker ett infriande av åtagandet bör myndigheten begära ett särskilt bemyndigande enligt 9 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

11 § En myndighet som har tilldelats ett bemyndigande att beställa varor eller tjänster eller att besluta om bidrag, ersättning, lån eller liknande får utnyttja detta för det ändamål bemyndigandet avser och i enlighet med gällande villkor och bestämmelser.

När ett bemyndigande utnyttjas skall redovisning ske mot det beslutade bemyndigandebeloppet.

Anslagsmedel och räntekonto

12 § Om en myndighet har anvisats ett anslag och anslagsmedlen skall föras till myndighetens räntekonto i Riksgäldskontoret, skall dessa betalas från statsverkets checkräkning i Riksbanken till myndighetens räntekonto med en tolfedel per månad.

13 § Anslagsmedel som skall tillgodoföras en myndighets räntekonto en viss månad skall vara insatta på kontot den 25 i den månaden.

En betalning från en myndighets räntekonto till statsverkets checkräkning enligt 14–16 §§ skall verkställas genom en betalning till Riksgäldskontoret.

14 § Har en myndighet under löpande budgetår anvisats ytterligare medel på ett anslag skall beloppet tillgodoföras myndighetens räntekonto jämnt fördelat på de betalningstillfällen som återstår under budgetåret.

Har riksdagen beslutat om en indragning av anslagsbelopp, skall det belopp som återstår att tillgodoföras myndighetens räntekonto under budgetåret reduceras på motsvarande sätt.

Om en indragning av anslagsbelopp beslutats så sent på budgetåret att den inte kan regleras genom minskning av de anslagsmedel som överförs från statsverkets checkräkning, skall den myndighet som innehar räntekonto så snart som möjligt göra en betalning därifrån till Riksgäldskontoret.

15 § En myndighet som anvisats anslagsbelopp som inte får föras över till följande budgetår skall, om medlen tillgodoförts myndighetens räntekonto, betala tillbaka skillnaden mellan det mottagna beloppet och det belopp som redovisats mot anslaget. Mellanskillnaden och räntan på det beloppet fram till dagen för återbetalning, skall betalas till statsverkets checkräkning snarast efter budgetårets utgång, dock senast när myndigheten upprättat årsredovisning.

Motsvarande gäller om indragning av anslagsbelopp enligt 14 § överstiger de överföringar som återstår under budgetåret.

Riktlinjer till 15 §

Ränta på anslagsmedel som skall betalas till statsverkets checkräkning kan beräknas schablonmässigt. Ränteberäkningen grundas då på en uppskattning av den tid medlen varit räntebärande till den ränta som motsvarar genomsnittsräntan för räntekontot.

16 § En myndighet som tar emot statsinkomster som den inte får disponera, skall föra medlen direkt till statsverkets checkräkning och redovisa beloppet mot en inkomsttitel. Om inkomsterna är av mindre omfattning får medlen i stället sättas in på myndighetens räntekonto i Riksgäldskontoret för att senast vid budgetårets utgång betalas till statsverkets checkräkning.

Även den myndighet som tillfälligt för inkomster till räntekontot skall minst en gång i månaden redovisa inkomsterna mot inkomsttitel.

Inkomsterna är av mindre omfattning om summan av de sammanlagda inkomster som myndigheten redovisar mot olika inkomstitlar bedöms vara högst 100 000 kronor under ett budgetår. Vid bedömningen beaktas bl.a. vad som tidigare år bokförts mot inkomstitlar.

Betalning till statsverkets checkräkning skall ske enligt föreskrifterna i 13 § andra stycket och så snart som möjligt, dock senast den 15 januari.

17 § I fråga om anslagsmedel som inte skall tillgodoföras en myndighets räntekonto får den myndighet som disponerar anslaget utnyttja statsverkets checkräkning för betalningarna.

Om en myndighet har både räntebelagda och icke räntebelagda anslag skall de utgifter som redovisats mot ett räntebelagt anslag betalas från räntekontot. Utgifter som redovisats mot ett icke räntebelagt anslag skall betalas från statsverkets checkräkning. Om betalning har skett till eller från fel betalningsflöde skall rättelse ske genom betalning mellan betalningsflödena.

Om en myndighet behöver göra en utbetalning som avser en utgift som till en viss del redovisats mot ett räntebelagt anslag och till en viss del ett icke

räntebelagt anslag, skall betalningen ske från räntekontot. Därefter skall korrigerig mellan betalningsflödena ske genom betalning från statsverkets checkräkning till räntekontot.

I andra fall än de som nämns i första och andra styckena skall överföringar mellan en myndighets räntekonto och statsverkets checkräkning i Riksbanken göras via Riksgäldskontoret i enlighet med 13 §.

3 kap. Kapitalförsörjning

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 11–15 och 31–33 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Finansiering av anläggningstillgångar

2 § I 11–13 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen finns bestämmelser om finansiering av anläggningstillgångar.

3 § En myndighets samlade lån enligt 11 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen får inte väsentligt avvika från motsvarande tillgångars bokförda värden per den 30 juni och per den 31 december.

Riktlinjer till 3 §

Tillgångarnas bokförda värde bör i bokslutet inte väsentligt avvika från summan av kvarstående lånebelopp och belastat avstakonto. Lån behöver dock inte tas upp förrän påföljande halvår för tillgångar anskaffade efter den 30 november respektive den 31 maj. Amorteringarna bör i princip överensstämma med de sammanlagda årliga avskrivningarna på de tillgångar som lånefinansierats.

Till den del en anläggningstillgång används i en anslagsfinansierad verksamhet belastas anslaget med utgifter för amortering och ränta. Som amortering betraktas också den del av anskaffningsutgiften som skrivs av före avstämningstidpunkten. Vid anskaffningstillfället anslagsavräknas således inte investeringsutgiften.

Likvida medel

4 § Betalningar till och från myndighetens räntekonto skall göras via de betalningskonton som är anslutna till räntekontot. Likvida medel får inte betalas direkt till eller från statsverkets checkräkning i Riksbanken.

Myndigheterna skall tillföra räntekontot alla inbetalningar avseende sådana avgifter, bidrag och andra likvida medel som myndigheten själv får disponera och som används för att finansiera den egna verksamheten. I samtliga fall skall utbetalningarna för motsvarande utgifter ske via räntekontot.

Räntekontot får, inom ramen för gällande kreditram, tillfälligt användas för att finansiera anskaffning av anläggningstillgångar. Omvandling till lån skall dock ske under det halvår då en tillgång har anskaffats eller en anläggnings-

tillgång under uppbyggnad har färdigställts. För tillgångar som har anskaffats eller färdigställts under halvårets sista månad får emellertid lån upptas under det följande halvåret.

5 § Bestämmelser om betalningar mellan statsverkets checkräkning i Riksbanken och en myndighets räntekonto finns i 2 kap. 12–17 §§.

Betalningar som hänför sig till sådana räntebelagda anslag som avses i 2 kap. 12–13 §§ skall göras via räntekontot liksom betalningar i avgiftsbelagd verksamhet där myndigheten får disponera inkomsterna.

Disposition av försäljningsinkomster

6 § Skall en försäljningsinkomst redovisas mot en inkomstitel på statsbudgeten skall vederbörlig inkomstitel inom inkomsthuvudgruppen Inkomster av försåld egendom användas och inkomsten betalas till statsverkets checkräkning i Riksbanken.

Om en erhållen försäljningsinkomst understiger det bokförda värdet skall endast ett belopp som motsvarar inkomsten redovisas mot inkomstitel och betalas till statsverkets checkräkning i Riksbanken.

Utrangering jämföras med försäljning.

Riktlinjer till 6 §

Bestämmelserna om disposition av försäljningsinkomst i 31–33 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen avser försäljningar som mer oregelbundet görs av egendom som ingår i eller används i myndighetens verksamhet. Sådan egendom kan utgöras av t.ex. mark, byggnader, utrustning, rättigheter, föremål, aktier och fordringar. Bestämmelserna avser inte inkomster i avgiftsbelagd verksamhet.

Om det inte är fråga om försäljning av fastighet eller mark, kan redovisning normalt göras mot inkomstitel 3312 Övriga inkomster av försåld egendom.

7 § I 33 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen finns bestämmelser om myndighetens rätt att disponera försäljningsinkomst vid försäljning av lös egendom.

Har egendomen finansierats med lån och försäljningsinkomsten understiger det kvarstående lånebeloppet skall mellanskillnaden finansieras med medel som myndigheten disponerar i den verksamhet där tillgången använts. Är det lån som svarar mot den försålda egendomen slutamorterat får myndigheten disponera inkomsten i sin helhet.

Om egendom har finansierats med avistakonto skall, om myndighetens samlade lån vid avstämningstidpunkten överstiger ett belopp motsvarande det bokförda värdet på de kvarstående tillgångar som lånen avser, myndigheten betala ett belopp till Riksgäldskontoret motsvarande mellanskillnaden.

4 kap. Avgifter

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 17–21 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Ekonomiskt mål

2 § Om full kostnadstäckning gäller som ekonomiskt mål för verksamheten skall myndigheten beräkna avgiftsnivån så att den långsiktiga självkostnaden täcks. Detta innebär att avgifterna skall sättas så att intäkterna på några års sikt täcker samtliga med verksamheten direkt eller indirekt förenade kostnader.

Rapportering till Ekonomistyrningsverket

3 § Myndigheten skall på begäran av Ekonomistyrningsverket lämna uppgifter om de varor och tjänster som myndigheten tar ut avgifter för.

5 kap. Kompensation för ingående mervärdesskatt

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 16 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Kompensation

2 § Myndigheten har rätt till kompensation för belopp motsvarande ingående mervärdesskatt hänförlig till hela den verksamhet som myndigheten bedriver, oavsett hur verksamheten är finansierad eller redovisas.

Kompensationsrätt föreligger endast för belopp motsvarande ingående mervärdesskatt som har debiterats eller vid omvänd skattskyldighet beräknats enligt den svenska mervärdesskattelagen.

Riktlinjer till 2 §

Skatteverket ger ut Momsbroschyren och andra handledningar som ger information om avdragsrätten för ingående mervärdesskatt enligt mervärdesskattereglerna.

Statliga myndigheter som inte är affärsverk räknas i mervärdesskatt hänseende som ett enda skattesubjekt. Mervärdesskatt skall därför inte faktureras andra statliga myndigheter än affärsverken. Därmed kan ingen kompensationsrätt bli aktuell vid inköp från en annan myndighet.

Om flera myndigheter går ihop och gör gemensamma inköp, s.k. samköp, är det den myndighet som betalar skatten till leverantören (eller motsvarande) som har rätt till kompensation för belopp motsvarande ingående mervärdesskatt.

Rekvision

3 § En myndighet som en viss månad har bokfört belopp som anges i 2 § får påföljande månad rekvirera motsvarande belopp från Skatteverket.

Myndigheten får rekvirera ett belopp motsvarande ingående mervärdesskatt den månad då det ackumulerade bokförda beloppet uppgår till minst 5 000 kronor. Rekvisition av belopp motsvarande ingående mervärdesskatt skall dock göras minst en gång per år.

4 § En myndighet som senast den tionde dagen i månaden lämnar en rekvisition till Skatteverket skall få det rekvirerade beloppet senast den tjugonde dagen i samma månad.

Riktlinjer till 4 §

Vid rekvisition av belopp motsvarande ingående mervärdesskatt används den blankett som tillhandahålls av Skatteverket.

Anvisningar för hur blanketten skall fyllas i och andra anvisningar som rör betalning av belopp motsvarande ingående mervärdesskatt utfärdas av Skatteverket.

Ränta

5 § Har en myndighet tillgodoförts ränta till följd av att myndigheten rekvirerat ett för högt belopp vid tillämpningen av 2 § skall myndigheten betala ett belopp motsvarande räntan till Skatteverket, om den tillgodoförda räntan inte är obetydlig.

Vid återbetalning av ett för högt rekvirerat belopp beräknas räntan från den dag då myndigheten fick beloppet utbetalt till räntekontot t.o.m. den dag då återbetalningen görs. Ränteberäkningen grundas på den ränta som motsvarar genomsnittsräntan på räntekontot under perioden.

En myndighet behöver endast beakta sådan ränta som vid återbetalningstillfället respektive inbetalningstillfället överstiger 100 kronor.

Riktlinjer till 5 §

Vid återbetalning av ett för högt rekvirerat belopp enligt 2 § minskar myndigheten månadens rekvisition av belopp motsvarande ingående mervärdesskatt i rekvisitionsblanketten med återbetalningsbeloppet inklusive eventuell ränta. Nettobeloppet betalar Skatteverket ut till myndighetens bankkonto.

6 kap. Donationer

Tillämpningsområde

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 34 och 35 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

2 § Med en donation avses i dessa föreskrifter varje slag av överlåtelse av egendom till en myndighet genom gåva eller testamentariskt förordnande som

sker utan krav på motprestation eller särskild förmånsställning och där egendomen inte bildar en stiftelse.

Ett donationsförordnande används för att beteckna såväl donators viljeförklaring som den handling där denna förklaring är intagen. Handlingen skall vara skriftlig och undertecknad av donator, som kan utgöras av en fysisk eller juridisk person, eller kunna verifieras på annat sätt. En fysisk person kan även avge en viljeförklaring genom ett testamentariskt förordnande.

Riktlinjer till 2 §

Med en donation avses varje benefik överlåtelse oavsett värde. Ett bidrag är att betrakta som en donation om det uppfyller förordningens krav för en sådan. Begreppet donator används genomgående för såväl bidragsgivare som testator.

En donation som får förbrukas i myndighetens verksamhet redovisas som en bidragsintäkt.

I de fall då donatorn föreskrivit att kapitalet inte skall förbrukas utan endast avkastningen blir i normalfallet donationen att betrakta som en stiftelse, eftersom det s.k. varaktighetskriteriet i stiftelselagen (1994:1220) då är uppfyllt. I speciella fall kan det dock förekomma att myndigheten erhåller en donation som inte skall bilda en stiftelse, trots förbehåll om att endast kapitalets avkastning får förbrukas. I dessa fall redovisas den mottagna donationen i myndighetens balansräkning som donationskapital.

Att en donator önskar erhålla rapporter och dylikt avseende hur donationens ändamål uppfyllts m.m. behöver i sig inte innebära att krav på en motprestation eller en särskild förmånsställning föreligger. Däremot kan en motprestation eller särskild förmånsställning föreligga om villkor knutits till gåvan som innebär att givaren har ensamrätt till ett resultat, även en tidsbegränsad sådan. Det kan i sådant fall vara fråga om avgift eller annan ersättning för en motprestation.

Mottagande av en donation

3 § En donation skall anses mottagen av myndigheten när egendomen frivilligt avskilts och överlämnats av donatorn, dvs. gåvan skall vara fullbordad. Myndigheten skall därefter ha förfoganderätt till donationen och därmed följande rättigheter och skyldigheter.

Om en ändamålsbestämmelse saknas eller om den är allmänt hållen skall donationen användas inom ramen för myndighetens verksamhet.

Riktlinjer till 3 §

Den bestämning av myndighetens verksamhet och uppgifter som framgår av lag eller annat riksdagsbeslut är avgörande vid en bedömning av om en donation skall accepteras eller ej.

4 § Enligt 34 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen krävs ett medgivande av riksdagen om donationen skulle medföra ett ökat behov för myndigheten av medel från statsbudgeten.

Med medel från statsbudgeten skall här avses anslag som anvisats myndigheten, lån eller andra krediter i Riksgäldskontoret samt medel från statsbudgeten som erhålls från en annan statlig myndighet.

Egendom som är belånad till ett belopp som överstiger beräknad försäljningsintäkt efter täckande av samtliga kostnader fram t.o.m. försäljningstillfället, är att betrakta som en donation som medför ett ökat behov av medel från statsbudgeten.

Avser myndigheten att avyttra mottagen egendom skall donationen finansiera kostnaderna för förvaltningen av egendomen fram t.o.m. försäljningstillfället.

Riktlinjer till 4 §

Av bestämmelserna i lagen (1988:1387) om statens upplåning och skuldförvaltning följer att statliga myndigheter inte får ta upp lån eller ta över ansvaret för lån i andra institut än Riksgäldskontoret.

Medel från statsbudgeten som myndigheten disponerar kan endast användas inom de ramar som riksdagen angivit. Om myndigheten bedömer att den t.ex. utan ytterligare anslag kan klara kostnader för drift och underhåll av donerade kulturföremål eller utrustning kan den i princip ta emot donationen.

En mottagen fastighet som inte är avsedd att stadigvarande brukas eller innehas utgör en omsättningstillgång.

Förvaltning av en donation

5 § Egendom som en myndighet tagit emot som donation utgör statens egendom.

En av myndigheten mottagen donation får inte föras till en redan befintlig stiftelse såvida inte donatorn uttryckligen angett att så får ske.

6 § En myndighet som har tagit emot en donation skall se till att egendomen förvaltas på det sätt som är lämpligt med hänsyn till donationens ändamål och används för det ändamål som donatorn bestämt eller, om en närmare bestämning saknas, för ett ändamål inom myndighetens verksamhetsområde.

7 § Om särskilda villkor föreskrivits för förvaltningen eller placeringen av egendomen, skall dessa tillämpas.

8 § Om särskilda villkor knutna till donationen inte hindrar det, skall likvida medel sättas in på myndighetens räntekonto i Riksgäldskontoret.

9 § En myndighet som förvaltar en donation som kan ge ekonomisk avkastning skall varje år ta ut ersättning för de kostnader som myndigheten har för att tillgodose ändamålet med donationen och för förvaltningen av egendomen.

Med ekonomisk avkastning avses i detta sammanhang ränta, utdelning, realisationsvinst och andra inkomster som donationen genererar.

Med myndighetens kostnader avses samtliga direkta och indirekta kostnader hänförliga till förvaltningen m.m. av donationen.

Riktlinjer till 9 §

Om donationen avser t.ex. utrustning som används i myndighetens verksamhet behöver normalt sett inte någon särskild ersättning tas ut.

10 § Om myndigheten i fråga om en donation bedömer att förhållandena har ändrats på sådant sätt att förutsättning för permutation föreligger, skall den förvaltande myndigheten ansöka om sådan.

Riktlinjer till 10 §

Vid ändring av ett villkor som enskild meddelat i donationsförordnande eller liknande handling bör myndigheten först kontakta donatorn om så är möjligt. Därefter prövas ändringen enligt permutationslagen (1972:205). Det räcker således inte att endast kontakta den enskilde donatorn för att en permutation skall kunna genomföras.

Åtagande att förvalta en stiftelse

11 § En myndighet får åta sig att förvalta en stiftelse, om ändamålet med stiftelsen har ett nära samband med myndighetens verksamhet.

I det fall det inte längre föreligger ett nära samband mellan myndighetens verksamhet och den av myndigheten förvaltade stiftelsen skall myndigheten i egenskap av förvaltare avsäga sig förvaltningsuppdraget eller verka för att stiftelsens ändamål ändras genom permutation, om stiftelseförordnandet så medger.

Riktlinjer till 11 §

Bestämmelser avseende förvaltning av en stiftelse finns i stiftelselagen. Av den framgår att när en myndighet har åtagit sig att förvalta en stiftelse i enlighet med stiftelseförordnandet sker detta genom s.k. anknuten förvaltning. Det är myndighetschefen, i vissa fall styrelsen, eller den tjänsteman som myndighetschefen eller styrelsen utser, som utövar befogenheter i egenskap av förvaltare av stiftelsen.

Uppgifter i årsredovisningen

12 § Om en myndighet i mer betydande omfattning förvaltar donerad egendom eller egendom som tillhör en stiftelse, skall myndigheten i årsredovisningen särredovisa kostnader och ersättningar för förvaltningen av den egendom som kan ge ekonomisk avkastning.

Sådan särredovisning skall alltid lämnas för fast egendom, tomträtt eller byggnad som är lös egendom.

Riktlinjer till 12 §

Särredovisningen av kostnader och ersättningar enligt första stycket upprättas om kostnaderna för myndighetens totala egendomsförvaltning avseende donationer överstiger sju basbelopp.

Redovisningen omfattar inte kostnader och ersättningar för myndighetens ändamålsförvaltning och inte heller kostnader som direkt bärs av stiftelserna. Särredovisning enligt första och andra stycket lämnas lämpligen i resultatredovisningen.

13 § En myndighet, som under året tagit emot en donation av större värde eller som åtagit sig att förvalta en stiftelse, skall ange detta i årsredovisningen.

Riktlinjer till 13 §

En donation kan anses ha ett större värde om donationens bokförda värde vid mottagandet överstiger trettio basbelopp. För dessa donationer bör lämnas uppgift avseende donator, belopp och ändamål.

För samtliga förvaltningsåtaganden som gjorts under räkenskapsåret lämnas uppgift avseende stiftelsekapital, stiftare och ändamål.

7 kap. Bokföring och årsredovisning

Tillämpningsområde

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 2 och 36–39 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

Bokföring och rapportering till statsredovisningen

2 § För myndighetens bokföring och rapportering till statsredovisningen skall i tillämpliga delar gälla 1–21 §§ och 22 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring med därtill hörande föreskrifter och allmänna råd.

Transaktionsdatabas

3 § Riksdagsförvaltningen skall rapportera till transaktionsdatabasen i enlighet med bestämmelserna i 21 a–e §§ förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Allmänna bestämmelser om årsredovisning

4 § Myndighetens årsredovisning skall avse all den verksamhet som myndigheten ansvarar för, oavsett hur verksamheten finansieras eller i vilken form verksamheten bedrivs.

5 § Bestämmelserna i andra kapitlet 3–8 §§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag med därtill hörande föreskrifter och allmänna råd skall gälla i tillämpliga delar.

Resultatredovisning

6 § Enligt 3 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen skall myndigheten för riksdagen redovisa verksamhetens mål och de resultat som uppnåtts. En sådan redovisning skall lämnas i resultatredovisningen. Myndigheten skall härvid redovisa och kommentera hur prestationerna har utvecklats med avseende på volym, intäkter, kostnader och kvalitet.

Myndigheten skall redogöra för väsentliga externa och interna förhållanden, t.ex. omvärldsförändringar, organisatoriska förändringar etc., som har påverkat verksamhetens resultat.

Informationen i resultatredovisningen skall omfatta de tre senaste räkenskapsåren, dvs. det närmast avslutade räkenskapsåret och ytterligare två år. Informationen skall vara jämförbar över tiden. I de fall det inte är möjligt att ta fram jämförbar resultatinformation för tre år skall myndigheten kommentera och motivera detta.

Uppgifterna i resultatredovisningen skall baseras på dokumenterade data och mätmetoder.

Riktlinjer till 6 §

Redovisning av kvalitet kan avse enskilda prestationer, grupper av prestationer eller hela verksamheten. Redovisningen bör anpassas till myndighetens specifika förutsättningar och riksdagens behov av information.

7 § Av resultatredovisningen skall framgå hur verksamhetens kostnader och andra intäkter än sådana av anslag fördelar sig per verksamhetsgren.

Uppgift om en sådan fördelning skall varje år även rapporteras till statens informationssystem för budgetering och uppföljning (Hermes).

Avgiftsbelagd verksamhet skall särredovisas. Redovisningen skall följa den indelning och struktur som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet.

Avstämning mot finansiell information

Informationen i resultatredovisningen och informationen i de finansiella delarna av årsredovisningen skall stämma överens. Eventuell brist på överensstämmelse skall förklaras.

Fastprisredovisning

Den ekonomiska informationen skall redovisas i löpande priser. Där så krävs för att kravet på en rättvisande redovisning skall uppfyllas skall, som tilläggsinformation, kostnads- och intäktsutvecklingen belysas även i fasta priser efter omräkning med lämpliga index. Myndigheten skall ange och motivera val av index.

Resultaträkning och balansräkning, värderingsregler, anslagsredovisning och finansieringsanalys, tilläggsupplysningar

8 § Bestämmelserna i 4–7 kap. förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag med därtill hörande föreskrifter och allmänna råd skall gälla i tillämpliga delar.

8 kap. Betalningar och medelsförvaltning

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 4–6, 14 och 31 §§ lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

2 § Bestämmelserna i förordningen (1994:14) om statliga myndigheters betalningar och medelsförvaltning med därtill hörande föreskrifter och allmänna råd skall gälla i tillämpliga delar.

9 kap. Hantering av statliga fordringar

1 § I detta kapitel finns bestämmelser i anslutning till 2 § lagen (2006:000) med ekonomiadministrativa bestämmelser för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksrevisionen.

2 § Bestämmelserna i förordningen (1993:1138) om hantering av statliga fordringar med därtill hörande föreskrifter och allmänna råd skall gälla i tillämpliga delar.